

944 335

KARL MARX

Napoleon III
Vallankaappaus

28548.

944

AMER. 1

MARX

TIETEELLINEN SARJAKIRJASTO--No. 2

Napoleon III Vallankaappaus

(Ludvig Napoleonin Brumairen 18:s päivä)

PACIFIC DEVELOPMENT SOCIETY, ASTORIA, OREGON, 1924

Napoleon III Vallankaappaus

(Ludvig Napoleonin Brumairen 18:s päivä)

KIRJOTTANUT

KARL MARX

SUOMENNOS

AMERIKAN SUOMALAISTEN SOSIALISTISTEN KUSTANNUSLIIKKEIDEN
KUSTANTAMA

(PRINTED IN U. S. A.)

III пологъ Дальнѣйшій

Одъ Высшаго Суда

КАМЕРЪ

Alkulause

Karl Marxin teokset eivät kaipaa mitään esittelyä sellaisinaan. Muutama sana on kuitenkin tarpeellinen tämän teoksen suhteen; ei niin paljoa sen aineen takia, jota Marx tässä käsittelee, kuin niiden historiallisten tapahtumain valaisemiseksi, joista teoksen aihe on otettu.

Kuten tunnettua, lakasi Ranskan ensimmäinen vallankumous pois paljon historian varrella kerääntynyttä yhteiskunnallista roskaa, ja yritti lakasta vielä sellaistaakin, joka ei silloin ollut irrotettavissa. Se yritti m.m. uusia ajanlaskun, asettaa sen alkavaksi vallankumouksen alusta. Kuukaudet nimitettiin uudelleen. Yksi kuukausista oli nimeltä Brumaire, vastaten marraskuuta. Brumairen 18 p:nä (Marrask. 6 p:nä) otto Napoleon askeleen, joka johti keisarivallan julistamiseen. Kun hänen veljenpoikansa, Ludvig Napoleon toimeenpani vallankaappauksen joulukuun 2 p:nä, 1851, nimittää Marx sitä tapahtumaa Ludvig Napoleonin Brumairen kahdeksanneksitoista päiväksi — keisarivallan anastus, kuten Napoleon Ensimmäisenkin.

Kirjan käsittelemät tapaukset käsittävät yhdeksännentoista vuosisadan vallankumouksellisimman aikakauden, Ranskan helmikuun vallankumouksesta, 1848, yllämainittuun vallankaappaukseen, 1851. Marx kuvaa näiden tapahtumien luokkaluonnetta ja silloisen yhteiskunnan luokkasuhteita, osottaen aina sen taloudellisen perustan, jolta kukin valtaa tavoitteleva ryhmä ponnisteli. Nykyajan vallankumoustaapahtumien ymmärtäminen käy tämän kirjan selityksien avulla paljon helpommaksi.

Tämä kirjanen antaa näytteen materialistisen historiankäsitteen metoodista, sellaisena kuin Marx itse sitä käytteli. Tätä hänen esitelmäänsä pidetään yhtenä hänen parhaimmista historiallisista kirjoituksistaan, mitä jälkimailmalle on häneltä säilynyt. Siinä osoitetaan se yhteiskunnallisten tapahtumain liikkeellepaneva voima, joka viimekädessä määrää historiallisten tapahtumain kulun.

Suomentaja.

I

Hegel sanoo jossakin, että kaikki suuret historialliset tapahtumat ja henkilöt esiintyvät kahdesti. Hän unohti lisätä: "Ensin murhenäytelmänä ja sitten pilanäytelmänä." Caussidiere vastaa Dantonia, Louis Blanc Robespierrea, vuosien 1848-51 "vuori"¹⁾ vuosien 1793-95 "vuorta," veljenpoika setää. Samanlaisen pilakuvan muodostavat ne olosuhteet, joissa Brumairen kahdeksanneentoista päivän jälkipainos julaistiin.

Ihminen muodostaa oman historiansa, mutta hän ei tee sitä kokonaisuudessaan. Hän ei luo sitä itse valmistamistaan olosuhteista, vaan olosuhteista jotka jo ovat olemassa. Menneiden sukupolvien perinnäistieto painaa alppivuorina elävien sukupolvien aivoilla. Juuri niinä aikoina, jolloin ihmiset esiintyvät vallankumouksellistuttamassa asioita ja itseään, tuomassa ilmoille sellaista, mitä ei koskaan ennen ollut, juuri sellaisina vallankumouksellisten pulien aikoina he halukkaasti manaavat palvelukseensa menneiden aikojen henkilöt, ottavat heidän nimensä, heidän taisteluhuutonsa ja heidän puki-

---

1) Ranskan suuren vallankumouksen suurta vasemmistopuoluetta nimitettiin vuoripuolueeksi. — Suoment.

mensa suorittaakseen uuden historiallisen näytöksen sellaisessa vanhuuttaan kunnioitetussa puvussa ja sellaisella lainatulla kielellä. Siten naamioitui Lutherus apostoli Paavaliksi, siten vuosien 1789-1814 vallankumous pukeutui vastaavasti Rooman tasavallaksi ja Rooman keisarikunnaksi. Eikä vuoden 1848 vallankumoukseen tiennyt mitään parempaa tehtävää kuin toisella kertaa jäljitellä vuotta 1789, toisella kertaa taas vuosien 1793-95 vallankumouksellisia traditioita. Samoin alottelija, joka on oppinut uuden kielen, kääntää sen äidinkielelleen. Vasta silloin on hän saanut uuden kielen hengen ja kykenee lausumaan sillä vapaasti ajatuksensa, kun hän käyttää sitä muistelematta vanhaa ja on unohtanut sen käyttämisessä oman perinnäiskielensä.

Kun näitä kuolleen menneisyyden historiallisia esiinloitsuja tarkemmin tutkii huomaa heti selvää eroavaisuutta. Camille Desmoulins, Danton, Robespierre, St. Juste, Napoleon, Ranskan vanhan vallankumouksen sankarit samoin kuin puolueet ja suuret joukot, suorittivat roomalaisissa pukimissa ja roomalaisine puheenparsineen aikansa tehtävää: nykyaikaisen porvarillisen yhteiskunnan luomista ja vakiinnuttamista. Yksi osa löi palasiksi vanhan feodalisen perustuksen ja kukisti ne feodaliset päät, jotka olivat siinä kasvaneet. Napoleon saattoi synty-

mään Ranskassa ne olosuhteet, joissa yksistään vapaa kilpailu voi kehittyä, jaetut maat tulla riistettäväksi, kansan teollisen tuotannon kahlehtimattomat voimat tulla käyetyiksi, samalla kun hän Ranskan rajojen ulkopuolella pyyhki kaikkialla pois feodaliset laitokset, sikäli kuin se oli tarpeellista, hankkiakseen Ranskan porvarilliselle yhteiskuntajärjestelmälle sopivan ympäristön Europan mannermaata, sellaisen joka oli sopuisuudessa ajan vaatimusten kanssa. Kun kerran uudet yhteiskunnalliset laitokset olivat päässeet jaloilleen, katosivat vedenpaisumuksen edelliset jättiläiset ja niiden mukana meni eloon herätetty roomalainen mailma — Brutukset, Gracchukset, Publicolat, tribunit, senaattorit, ja itse Caesarkin. Raittiissa todellisuudessaan oli porvarillinen yhteiskunta synnyttänyt omat oikeat tulkkinsa, Sayt, Cousinit, Royer-Collardit, Benjamin Constantit ja Guizotit. Konttoripöytien ääressä sen todelliset kenraalit istuivat ja Ludvig XVIII lammaspää oli sen valtiollinen pää. Täydelleen antautuneena rikkauksen tuottamiseen ja rauhalliseen kilpailutaisteluun, ei tämä yhteiskunta enää ymmärtänyt, että Rooman aikaiset henget olivat vartioineet sen kehdon ääressä. Ja kuitenkin porvarilliselta yhteiskunnalta puuttuu sankarillisuutta, se tarvitsi sitä, tarvitsi itseuhrautuvaisuutta, hirmuvaltaisuutta, kan-

salaissotia ja verisiä taistelukenttiä, tullakseen maailmaan. Sen gladiaattorit löysivät Rooman tasavallan vakavissa klassillisissa traditsioneissa ihanteet ja muodon, ne itsepetokset, joita he tarvitsivat salatakseen itseltään omien taistelujensa ahtaan porvarillisen sisällön ja pitääkseen intonsa suuren historiallisen murhenäytelmän tasolla. Samoin toisella kehitysjaksolla vuosisataa aikasemmin Cromwell ja Englannin kansa ammensivat vanhasta testamentista kielen, intohimon ja kuvittelut omaa porvarillista vallankumoustaan varten. Mutta kun todellinen tarkoitusperä oli saavutettu, kun Englannin yhteiskunnan uudelleen muodostaminen oli suoritettu, astui Locke Habakukin tilalle.

Vanhan henkiin herättäminen palveli näissä vallankumouksissa uusien taistelujen kaunistamisen tarkoitusperää, eikä vanhojen matkimista. Sen tarkoituksena oli suurentaa mielikuvituksellisesti edessä oleva tehtävä, eikä olla esteenä sen käytännölliselle ratkaisulle; uudelleen sytyttää vallankumouksellinen into, eikä esittää sen haamua.

Vuosina 1848-1851 harhaili vain pelkkä vanhan vallankumouksen haamu aina silkkisukka-tasavaltalaisesta Marrastista lähtein, joka naamioitui vanhaksi Baillyksi, siihen seikkailijaan saakka, joka kätki vastenmielisen tavalliset piirteensä Napoleonin rautai-

sen kuolinnaamarin alle. Kokonainen kansa, joka kuvittelee antaneensa itselleen vallankumouksen kautta yhä nopeistuvan liikunnon voimat, havaitsee pian joutuneensa siirretyksi takaisin kuolleeseen aikakauteen ja jottei mikään erehdys olisi mahdollinen, vanhat seikat esiintyvät uudelleen; vanhat kalenterit, vanhat nimet, vanhat säädökset, jotka jo kauan sitten ovat vajonneet asteelle, jossa ne kelpaavat ainoastaan muinaistieteilijän tutkittaviksi, vieläpä vanhat valtiatkin, jotka jo aikoja sitten ovat näyttäneet olleen maan peittämiä. Kansa esiintyy kuten englantilainen hullu Bedlamin sairaalassa, joka kuvittelee elävänsä faraoiden päivinä ja joka päivä valittaa sitä kovaa työtä, jota hänen täytyy tehdä Ethiopian kaivoksissa kullankaivajana, sullettuna maanalaiseen vankilaan, himmeä lamppu kiinnitettyinä päähänsä, takanaan orjavouti pitkin piiskoineen, kaivoksen suulla joukko raakalaismaisia vartijoita, jotka eivät ymmärrä vankeja eivätkä toisiaan, koska he eivät puhu samaa kieltä. "Ja kaikkea tätä," huutaa hullu englantilainen, "vaaditaan minulta, vapaasyntyiseltä englantilaiselta, jotta minä hankkisin kultaa vanhalle Faraolle." "Jotta maksettaisiin Bonaparten perheen velat," huokailee Ranskan kansa. Niin kauan kun englantilainen oli tajuillaan, ei hän voinut vapautua syvälle juurtuneesta ajatuksesta

hankkia kultaa. Niin kauan kun ranskalaiset puuhailivat vallankumouksessa, eivät he voineet vapautua napoleonilaisista muistoista, kuten joulukuun 10 päivän vaali osotti. He ikävöivät vallankumouksen vaaroista takaisin Egyptin lihapadoille. Joulukuun 2 päivä, 1851, oli vastaus. Heillä ei ole pelkästään vanhan Napoleonin pilakuvaa, vaan itse vanha Napoleon — pilakuvana, jommoisena hänen täytyy välttämättömästi esiintyä puolivälissä yhdeksättöistä vuosisataa.

Yhdeksännentoista vuosisadan yhteiskunnallinen vallankumous ei voi johtaa runollisuuttaan menneisyydestä, se voi saada sen ainoastaan tulevaisuudesta. Se ei voi alkaa työtään, ennen kuin se on pyyhkässyt pois kaikki menneisyyttä koskevat ennakkoluulot. Edelliset vallankumoukset vaativat historiallisia muistoja humaltuakseen omiin tehtäviinsä. Yhdeksännentoista vuosisadan vallankumouksen täytyy päämääränsä saavuttaakseen antaa kuolleiden haudata kuolleensa. Edellisessä sanontatapa voittaa itse asian, jälkimäisessä asia voittaa sanontatavan.

Helmikuun vallankumous oli yllätys. Vanha yhteiskunta tavattiin varustautumattomana. Kansa julisti tämän valtiollisen tapahtuman suureksi historialliseksi teoksi, jolla uusi aika alettiin. Mutta 2 päivänä joulukuuta petkuttaa helmikuun vallankumouk-

sen väärän pelaajan petos ja mikä näyttää tulleen kukistetuksi, ei ole suinkaan yksinvaltius, vaan ne myönnytykset, joita siltä oli saatu pakotetuiksi vuosisatain taisteluilla. Sen sijaan, että yhteiskunta itse olisi saavuttanut uuden asteen, ainoastaan valtio näyttää palanneen vanhimpaan muotoonsa, miekan ja poliisikapulan häikäilemättömään hallintoon. Siten vuoden 1848 helmikuun vallankumoukseen tulee vastaukseksi vuoden 1851 joulukuun valtiokaappaus. Miten voitettu, siten menetetty. Kuitenkaan ei väliä aika kulunut hyödyttömästi. Vuosina 1848-1851 pelasti Ranskan yhteiskunta lyhyessä muodossa, koska se oli vallankumouksellinen, ne läksyt ja opetukset, joiden olisi pitänyt käydä helmikuun vallankumouksen edellä — jos se mieli olla muuta kuin vain pintahäiriötä — ja jos se olisi kehittynyt säännöllisessä järjestyksessä, tavanmukaisesti, jos niin saa sanoa. Ranskan yhteiskunta näyttää nyt taantuneen sivu lähtökohdansa. Todellisuudessa kuitenkin sen oli pakko ensin synnyttää oman vallankumouksellisen lähtökohtansa, aseman, olosuhteet ja ehdot, joiden alaisena ainoastaan nykyaikainen vallankumous on todellinen.

Porvarilliset vallankumoukset, kuten 18:nneen vuosisadan, ryntäävät nopeasti menestyksestä toiseen, niiden näyttämölliset vaikutukset ovat toinen toistaan suurempia,

ihmiset ja tapahtumat näyttävät loistavilta hohtokiviltä, haltioituminen on vallitsevana henkenä, mutta ne ovat lyhytikäisiä, pian ovat ne saavuttaneet huippukohtansa ja yhteiskunta vaipuu pitkäaikaiseen hermostuneeseen taantumustilaan, jonka jälkeen se vasta oppii käyttämään hyväkseen kuumeisen toimintakautensa hedelmät. Köyhäliskön vallankumoukset sitävästoin, sellaiset kuin yhdeksännentoista vuosisadan vallankumoukset, arvostelevat alituisesti itseään, keskeyttävät tuontuostakin oman kulkunsa, palaavat takasin siihen mikä näyttää jo suoritelta tehtävältä, ikäänkuin alkaakseen uudelleen, halveksivat julman perinpohjaisesti ensimmäisten yrityksiensä kaikkia puollaisuuksia, heikkouksia ja alhaisuuksia, näyttävät lyövän vastustajansa maahan ainoastaan antaakseen sille tilaisuuden saada uutta voimaa maasta ja nousta uudelleen niitä vastaan jättiläismäisempänä, perääntyvät tuon tuostakin ikäänkuin peläten oman määrittelemättömän tehtävänsä tavatonta suuruutta, kunnes viimein tullaan asemaan, jossa ei enää ole mitään perääntymismahdollisuutta ja jossa olosuhteet itsestään huutavat:

“Hic Rhodus, hic salta!”

“Tässä on Rhodes, harppaa tässä.”

Jokaisen keskinkertaisen älykkään huomioiden tekijän, vaikkakaan hän ei kyke-

nisi seuraamaan askel askeleelta Ranskan kehityksen kulkua, täytyi voida aavistaa, että vallankumousta odotti epäonnistuminen. Siihen riitti kun kuuli niitä itsetyytyväisiä voiton kerskumisia, joilla herrat demokratit onnittelivat toisiaan toukokuun 2 päivän, 1852, anteeksiannoista. Toukokuun 2 päivä oli näet tullut heille piintyneeksi päähänpistoksi, se oli tullut heille uskonkappaleeksi — jotenkin samanlaiseksi kuin khiliasteille ²⁾ ajatus päivästä jolloin Kristus ilmestyisi jälleen ja tuhatvuotinen valtakunta alkaisi. Heikkous oli, kuten aina on laita, ottanut turvansa ihmeeseen. Se uskoi vihollisen voitetuksi, taiottuaan mielikuvituksissaan sen matkoihinsa; se menetti käsityksen nykyisyydestä jumaloidessaan mielikuvituksessaan tulevaisuutta, joka oli käsillä, ja urhotekoja, joita sillä oli mielessä, mutta joita se ei halunnut panna toimeen. Kaikki sankarit, jotka koettavat evätä selväksi käyneen kykenemättömyytensä keskinäisillä myötätunnon osoituksilla ja yhtäköyttä vetämällä olivat täyttäneet valmiiksi matkalaukkunsa, ottaneet etumaksuina laakerinsa ja olivat juuri toimessa diskontata osakemarkkinoilla ne tasavallat joiden hallitusten henkilöllisen koneiston he olivat mitä huolellisimmin järjestäneet luonteen-

2) Khiliastit, tuhatvuotiseen jumalanvaltakuntaan uskojat. — Suoment.

ominaisuutensa vaatimattomalla hiljaisuudella.

Joulukuun 2 päivä iski heihin kuin salama kirkkaalta taivaalta ja väki, joka aran epätoivoisuuden aikoina mielellään antaa äänekäimpäin kirkujain hukuttaa salaisen pelkonsa, on kenties tullut vakuutetuksi, että ne ajat ovat olleet ja menneet, jolloin kaakattavat hanhet voivat pelastaa Kapitoliumin.³⁾

Perustuslaki, kansalliskokous, yksinvaltaiset puolueet, siniset ja punaiset tasavaltalaiset, Afrikan urhot, puhujalavan jyrinä, jokapäiväisen sanomalehdistön palokirjotukset, koko kirjallisuus, valtiolliset nimet ja älystön kuuluisuudet, siviili- ja rikoslaki, vapaus, veljeys ja tasa-arvo yhdessä joulukuun 2 päivän 1851 kanssa — hävisivät kuten taikavalo yhden miehen mahtisanan tieltä, miehen, jota hänen vihollisensaakaan eivät tunnusta edes kykeneväksi taikuriksi. Yleinen äänioikeus näyttää eläneen vain hetken ja sitä varten, että se koko mailman silmien edessä tekisi omakätisesti testamentinsa ja kansan nimessä julistaisi: "Kaikki olevainen ansaitsee tulla hävitetyksi."

Ranskalaisten selitys että heidät yllätettiin, ei kelpaa kansalle, enempää kuin nai-

3) Tarina kertoo kaakattavan hanhiparven kerran Roomassa herättäneen Kapitoliumin vartioväen hetkellä, jolloin vihollinen oli sisälle ryntäämässä ja siten pelastaneen Kapitoliumin. — Suoment.

sellekaan ei riitä puolustukseksi selitys varuillaan olemattomuudesta, milloin ensimmäinen seikkailija, joka paikalle sattuu, voi tehdä sille väkivaltaa. Sellaisilla ei ratkaista pulmaa, vaan ainoastaan puetaan se toisiin sanoihin. Kysymys miten 36-miljoonaisen kansan voi hämmästyttää kolme huijaria ja sulkea vankilaan ilman vastustusta, jää edelleen selittämättä.

Toistakaamme pääkohdissaan ne vaiheet, joiden lävitse Ranskan vallankumous kulki helmikuun 24 päivästä, 1848, joulukuuhun, 1851.

Kolme pääjaksoa on epäamättömästi huomattavissa:

Ensimmäinen — Helmikuun jakso.

Toinen — Tasavallan muodostumis- eli perustavan kansalliskokouksen aikajakso (toukokuun 4 päivästä, 1848, toukokuun 29 päivään, 1849).

Kolmas — Perustuslaillisen tasavallan eli lakiasäättävän kansalliskokouksen aikajakso (toukokuun 29 päivästä, 1849, joulukuun 2 päivään, 1851).

Ensimmäinen jakso, helmikuun 24 päivästä eli Ludvig Filipin kukistumisesta toukokuun 4 päivään, jolloin perustava kansalliskokous kokoontui — varsinainen helmikuun jakso — voidaan merkitä vallankumouksen esikaudeksi. Virallisesti ilmaisi se oman

luonteensa siinä, että hallitus, jonka se pysytti, julisti itsensä "väliaikaiseksi." Ja kuten hallitus, samoin kaikki muukin mitä alettiin, yritettiin tai julstettiin, leimasi itsensä väliaikaiseksi. Kukaan tai mikään ei uskaltanut omaksua pysyväisyyden eli todellisen olemassaolon oikeutta. Kaikki ne aiheet, jotka olivat valmistaneet vallankumousta tai määränneet sen kulun — dynastinen vastustuspuolue, tasavaltalainen suurporvaristo, kansanvaltais-tasavaltalainen pienliikemiesten luokka, sosialidemokraattinen työväenainainen — löysivät kukin "väliaikaisesti" paikkansa helmikuun hallituksessa.

Eikä toisin voinutkaan olla. Helmikuun päivät tarkoittivat alkuperäisesti äänioikeuslakien uudistamista, jonka kautta laajennettaisiin valtiollisesti etuoikeutettujen aluetta omaisuuttaomistavan luokan keskuudessa, samalla kun kukistettaisiin rahaylimystön ehdoton hallitusvalta. Kun kuitenkin tuli todellinen yhteenotto, kun kansa nousi katusuluille, kun kansalliskaarti oli passiivisena, kun armeija ei ryhtynyt vakavaan vastarintaan ja kuningashuone pakeni, silloin tasavalta näytti itsestään selvältä. Jokainen puolue tulkitsti sitä omalla tavallaan. Voitettuaan ase kädessä, antoi köyhälistö sille oman luokkansa leiman ja julisti *yhteiskunnallisen tasavallan*. Siten tuli esille uuden-

aikaisten vallankumouksien tarkoitusperä, joka kuitenkin oli mitä ominaisimmin vastakkainen kaikille silloin vallitseville ehdoille, sille valistustasolle minkä joukot olivat saavuttaneet ja niille aineksille, joita valitsevan ympäristön ja olosuhteiden vuoksi voitiin välittömästi käyttää. Toiselta puolen kaikkien muiden ainesten, jotka olivat ottaneet osaa helmikuun vallankumoukseen, vaatimukset tunnustettiin siten, että ne saivat suurimman osan hallitusvallasta. Siksi päemme havaitseskaan minään aikana kirjavampaa suur-suisuuden ja todellisen epäröimisen ja avuttomuuden sekotusta, enempiä innostuttavaa uudistusintoilua ja orjamaista pysymistä vanhassa tavassa, näkyvämpää koko yhteiskunnan läpi tunkevaa sopusointua ja syvempää sen eri ainesten toisistaan vierautumista. Pariisin köyhälistön vielä ihaillessa sitä suurta näköalaa, joka oli avautunut sen nähtäväksi, sen ollessa syventyneenä vakaviksi tarkoitettuihin väittelyihin yhteiskunnallisista kysymyksistä, olivat yhteiskunnan vanhat voimat ryhmittyneet ja yhtyneet, miettineet ja löytäneet odottamattoman kannattajapiirin kansan suuressa joukossa — talonpojissa ja pikkukauppiaissa — jotka kaikki äkkiä syöksyivät valtiolliselle näyttämölle, sen jälkeen kun heinäkuun monarkian asettamat esteet olivat kukistuneet.

Toinen aikajakso, toukokuun 4 päivästä,

1848, toukokuun loppuun 1849, on perustuslain ja porvarillisen tasavallan perustamisen aikaa. Heti helmikuun päivien jälkeen eivät ainoastaan tasavaltalaiset hämmästyttäneet hallitushuonemielistä vastustuspuoluetta ja sosialistit tasavaltalaisia, vaan Pariisi hämmästytti koko Ranskaa. Kansalliskokous, joka kokoontui toukokuun 4 päivänä, 1848, laatimaan perustuslakia, oli kansallisten vaalien tulos, se edusti kansaa. Se oli elävä vastalause helmikuun päivien olettamuksille ja oli se tarkotettu saattamaan vallankumouksen tulokset takaisin porvarilliseen mitaan. Turhaan yritti Pariisin köyhälistö, joka pian käsitti tämän kansalliskokouksen luonteen muutamia päiviä sen kokoontumisen jälkeen, toukokuun 15 päivänä, kieltää väkivalloin sen olemassaolon, hajottaa sen, ajaa hajalle sen elimellisen ilmiön, missä kansallisen taantumuksen henki uhkasi köyhälistöä, ja siten palauttaa se takaisin yksityisiin osiinsa. Kuten tunnetaan, ei 15 päivällä toukokuuta ollut muuta tulosta, kuin että Blanqui ja hänen seuraajansa, se on, köyhälistön puolueen todelliset johtajat, poistettiin julkisen elämän näyttämöltä koko siksi ajaksi, jota me tässä käsittelemme.

Ludvig Filipin porvarillista monarkiaa voi seurata ainoastaan porvarillinen tasavalta, toisin sanoen, harvalukuisen porvariston hallituksen tilalle kuninkaan nimessä

tuli nyt koko porvariston hallitus kansan nimessä. Pariisin köyhälistön vaatimukset ovat utopistisia hullutuksia, joista täytyy päästä. Tähän perustuslakia säättävän kansalliskokouksen julistukseen vastaa Pariisin köyhälistö kesäkuun kapinalla, joka on suurin tapaus Europan kansalaissotien historiassa. Porvarillinen tasavalta voitti. Sen puolella oli rahaylimystö, teollisuusporvaristo, keskiluokka, pikkukauppiaat, sotajoukko, roskajoukko järjestettynä liikkuvaksi kaartiksi, älystön kuuluisuudet, pappisluokka ja maalaisväestö. Pariisin köyhälistön puolella ei ollut muuta kuin se itse. Yli 3000 kapinallista teurastettiin voiton jälkeen ja 15,000 karkotettiin ilman oikeudenkäyntiä. Tämän tappion kärsittyään siirtyy köyhälistön vallankumous näyttämöllä takaa-alalle. Edelleenkin pyrkii se tunkeutumaan eteenpäin, aina kun liike näyttää saavan uutta voimaa, mutta joka kerta yhä heikommin ja yhä pienemmillä tuloksilla. Aina kun joku yllämainituista yhteiskunnan kerroksista joutuu vallankumoukselliseen käymistilaan, liittoutuu köyhälistö sen kanssa ja siten tulee osalliseksi kaikista niistä tappioista, joita eri puolueet toinen toisensa jälkeen kärsivät. Mutta nämä toisiaan seuraavat iskutkin käyvät jo heikommiksi ja jakautuvat koko yhteiskunnan yli. Köyhälistön tärkeimmät johtajat sen neuvostois-

sa ja sanomalehdistö kukistuvat toinen toisensa jälkeen tuomioistuinten uhreina, ja yhä suuremmassa määrässä epäiltäviä henkilöitä astuu etualalle. Se heittäytyy osittain kokeiluihin, kuten *“ko-operatiiviseen pankkijärjestelmään”* ja *“työvaihtosuunnitelmiin”*; toisin sanoen se antautuu liikkeisiin joissa se hylkää päämääränsä: *Vallankumouksellistuttaa vanha maailma omilla kollektiivisilla aseillaan ja päinvastoin koettaa saavuttaa vapautensa yhteiskunnan selän takana, yksityisiä keinoja käyttäen, omien luokkaolosuhteidensa ahtaiden rajojen sisäpuolella ja seurauksena luonnollisesti siitä epäonnistuu.* Köyhälistö ei näytä kykenevän löytämään uudelleen vallankumouksellista suuruutta itsessään eikä saamaan uutta tarmoa äsken muodostetuista liitoista ennenkuin *kaikki luokat*, joita vastaan se taisteli kesäkuulla, makaavat menehtyneinä sen mukana. Mutta kaikissa näissä tappioissa köyhälistö kukistuu ainakin kunnialla, joka on ominaista suurille historiallisille taisteluille. Ei ainoastaan Ranska, vaan koko Euroopa vapisee kesäkuun maanjäristyksen edessä, kun sitä vastoin ne toisiaan seuraavat tappiot, joita ylemmät luokat kärsivät, ostetaan niin halvalla, että tarvitaan voitokkaiden puolueiden häpeämättömiä liiotteluja, jotta niitä ollenkaan kyetään huomaamaan miksikään tapahtumiksi. Ja nämä tappiot tu-

levat sitä häpeällisemmiksi, mitä kauempana tappiolle joutunut puolue on köyhälistöstä.

On kylläkin totta, että kesäkuun kapinallisten tappio valmisti ja tasotti maaperää, jolle porvarillinen tasavalta voitiin perustaa ja pystyttää, mutta samaan aikaan se osotti, että Europassa on toisiakin kysymyksiä kuin "tasavalta vaiko monarkia?" "Se paljasti sen tosiasian, että täällä *porvarillinen tasavalta* merkitsi yhden luokan hillitöntä mielivaltaa toisen yli. Se osotti että kansakunnissa, joilla on vanhempi sivistys ja ovat kehittäneet luokkaeroavaisuudet, uudet tuotanto-olosuhteet ja älyllisen tietoisuuden, joissa vuosisatojen työ on hävittänyt kaikki vanhat perinnäismuistot, tasavalta merkitsee ainoastaan *porvarillisen yhteiskunnan valtiollisen vallankumouksen muotoa* eikä konservatiivista olomuotoa, kuten on laita Yhdysvalloissa, jossa, totta kyllä, luokat ovat olemassa, mutta eivät ole vielä saavuttaneet pysyväistä luonnetta, ja ovat jatkuvassa sisäisessä liikunnossa, vaihtaen alituisen aineksiaan ja antaen tilaa toiselleen; jossa tuotannon uudenaikaiset välineet, sen sijaan että tulisivat käytäntöön paikoillaan olevan väestön keskuudessa, pikemmin korvaavat "käsien" ja "päiden" suhteellista puutetta, ja lopuksi, jossa aineellisen tuotannon kuumementapaisesti nuortea elämä, jonka on anastettava itselleen uusi maailma, ei ole vielä

jättänyt aikaa eikä tilaisuutta poistaa kuvit-
teluja vanhasta.⁴⁾

Kaikki luokat ja puolueet yhtyivät kesä-
kuun päivinä "*järjestyksen puolueeksi*" köy-
hällistöluokkaa vastaan, joka leimattiin so-
sialismin ja kommunismin puolueeksi, "anar-
kian puolueeksi." Ne väittivät "pelastaneen-
sa" yhteiskunnan "yhteiskunnan vihollisil-
ta." Ne julistivat vanhan yhteiskuntajär-
jestyksen tunnussanat — "omaisuus, perhe,
uskonto, järjestys" — tunnussanoiksi sota-
joukoilleen ja huutivat vastavallankumouk-
sellisille ristiretkeläisille: "Näissä merkeis-
sä tulette te voittamaan." Tästä hetkestä
alkaen, niin pian kuin joku niistä lukuisista
puolueista, jotka olivat ryhmittyneet tämän
merkin alle kesäkuun kapinallisia vastaan,
koettaa vuorostaan ryhtyä vallankumoukseen
oman luokkansa hyväksi, se niinikään kukis-
tuu huudon: "omaisuus, perhe, uskonto, jär-
jestys", edessä. Niinpä tapahtuukin, että
"yhteiskunta pelastetaan" yhtä usein kuin
hallitsevan luokan piiri pienenee, yhtä usein,
kuin yhä sulettumman piirin edut anastavat
vallan yleisen edun yli. Jokainen vaati-
mus mitä yksinkertaisimmankin porvarilli-
sen rahareformin saamiseksi, mitä tavalli-
sin vapaamielisyys, mitä jokapäiväisin tasa-

---

4) Ylläoleva on kirjoitettu vuoden 1852 alkupuolella ja on
siis käsitettävä silloisiin oloihin soveltuvana, eikä nykyisiin.
— Suoment.

valtalaisuus, mitä silloisin kansanvaltaisuus rangaistaan tästä lähtien "hyökkäyksenä yhteiskuntaa vastaan" ja leimataan "sosialismiksi." Lopuksi "uskonnon ja järjestyksen" ylimmäiset papit itse potkitaan kolmijaloiltaan (Delfin oraakelissa papitar Pythia istui kolmijalalla. Siitä tämä puheenparsi. — Suom.); raastetaan pimeässä vuoteeltaan, kiihruhdetaan poliisin vaunuihin, pistetään vankeilaan tai ajetaan maanpakoon, heidän tempelinsä hajotetaan maan tasalle, heidän suunsa sinetöidään, heidän kynänsä katkaistaan, heidän lakinsa revitään palasiksi uskonnon, perheen, omaisuuden ja järjestyksen nimessä. "Järjestyksestään" kiihkouskoisia porvareita ammuskelevat juopuneet sotamiehet heidän omilla ulkoparvekkeillaan; porvarit jättävät perheomaisuutensa ja heidän omia talojaan pommitetaan huvin vuoksi — kaikki tämä omaisuuden, perheen, uskonnon ja järjestyksen nimessä. Lopuksi porvarillisen yhteiskunnan hylkiö muodostaa "järjestyksen pyhän falangin" ja sankari Crapulinsky astuu Tuilerian palatsiin "yhteiskunnan pelastajana."

II

Mutta palatkaamme tapausten johtolankaan.

Perustuslakia säättävän kansalliskokouksen historia on kesäkuun päivistä alkaen tasavaltalaisen porvaripuolueen ylivallan ja hajaannuksen historiaa, puolueen, joka tunnetaan useilla nimillä, kuten "trikolori-tasavaltalainen", "todellinen tasavaltalainen", "valtiollinen tasavaltalainen", "muodollinen tasavaltalainen" jne.

Ludvig Filipin porvarillisen monarkian aikana tämä puolue oli ollut *julkinen tasavaltalainen vastustuspuolue* ja niin muodoin siis tunnustettu aines silloisessa valtiollisessa maailmassa. Sillä oli edustajansa kamareissa ja melkoinen vaikutus sanomalehdistössä. Sen pariisilainen äänenkannattaja, ("National"), kävi tavallaan yhtä kunnioitettavasta sanomalehdestä kuin "Journal des Depats." Tämä sen asema perustuslailisessa monarkiassa vastasi sen luonnetta. Tämä puolue ei ollut ryhmä sitä porvaristoa, jota pitävät koossa suuret ja yhteiset edut ja jonka tunnusmerkkinä olivat erikoiset liikevaatimukset. Se oli joukkue porvaristoa, jolla oli tasavaltalaisia ihantei-

ta — kirjailijoita, lakimiehiä, upseereja ja siviilivirkamiehiä, joiden vaikutus lepäsi sillä vastenmielisyydellä joka maassa valitsi Ludvig Filipin personaan, vanhan tasavallan muistoilla, joidenkin innostuneiden tasavaltalaisella uskolla ja ennen kaikkea Ranskan isänmaallisella hengellä, jonka katkeruus Vienin sopimuksen ja Englannin liiton johdosta piti heitä alituisen valveil- la. "National" sai Ludvig Filipin aikana kiittää suuresta osasta kannattajiaan tätä salattua imperialismia, joka myöhemmin tasavallan aikana voi nousta sitä vastaan ankaraksi kilpailijaksi Ludvig Napoleonin personassa. Lehti vastusti rahaylimystöä samoin kuin muukin porvarillinen vastustusryhmä. Kynäsota kulunkiarviota vastaan, joka Ranskassa oli läheisesti yhdistynyt rahaylimystön vastustamiseen, tuotti niin halvalla suosiota ja niin runsaasti ainesta puritanimaisiin johtaviin artikkeleihin, että sitä ei maltettu olla käyttämättä. Teollisuusporvaristo oli sille kiitollinen sen orjamaaisesta Ranskan tullijärjestelmän puolustamisesta, jonka lehti kuitenkin oli ottanut tehtäväkseen enemmän isänmaallisista kuin taloudellisista syistä. Koko porvariluokka oli sille kiitollinen sen halpamaisesta kommunismin ja sosialismin tuomitsemisesta. Muuten oli "National"-lehden puolue *puhtaasti tasavaltalainen*, se on, se vaati yk-

sinvaltaisen porvarillisen hallitusmuodon tilalle tasavaltalaista porvarillista hallitusmuotoa, ja ennen kaikkea se vaati porvaristolle suurimman sananvallan hallituksessa. Mitenkä tämä muutos suoritettaisiin, siitä puolue oli kaikkea muuta kuin selvillä. Mikä sille oli päivän selvää ja jota julkisesti selitettiin reformikokouksissa Ludvig Filipin hallituksen viimeisinä päivinä, oli sen vastenmielisyys kansanvaltaista keskiluokkaa ja erittäinkin vallankumouksellista köyhälistöä kohtaan. Nämä puhtaat tasavaltalaiset, kuten puhtaat tasavaltalaiset konsanaan, olivat ensin tyytymäisillään Orleansin herttuattaren hallitukseen, kun helmikuun vallankumous puhkesi, ja kun se antoi heidän tunnetuimmille edustajilleen paikan väliaikaisessa hallituksessa. Luonnollisesti nauttivat he alusta saakka porvariston ja perustuslakia säätävän kansalliskokouksen enemmistön luottamusta. Väliaikaisen hallituksen sosialistiset ainekset sulettiin pikaisesti toimeenpanevesta komiteasta, jonka kansalliskokous oli valinnut heti kokoonnuttuaan ja sitten "National"-lehden puolue käytti hyväkseen kesäkuun kapinaa lopettaakseen tämän toimeenpanevan komitean myöskin ja päästäkseen lähimmistä kilpailijoistaan — *pikkuliikemiesten luokasta eli kansanvaltaisista tasavaltalaisista* (Ledru-Rollin y.m.). Cavaignac, porvarillisen tasa-

valtalaispuolueen kenraali, joka oli päällikkönä kesäkuun taistelussa, astui jonkunlaisella diktaattorivallalla varustettuna toimeenpanevan komitean tilalle. "National"-lehden entinen päätoimittaja Marrast tuli perustuslakia säättävän kansalliskokouksen vakinaiseksi puheenjohtajaksi. Ulkoasiain ministeriö ynnä kaikki muut tärkeät paikat joutuivat puhtaiden tasavaltalaisten käsiin.

Tasavaltalainen porvaripuolue, joka jo kauan sitten oli pitänyt itseään heinäkuun kuninkuuden laillisena perillisenä, havaitsi siten jääneensä järeälle omassa ihanteessaan. Mutta se pääsi valtaan, ei siten kuin se oli Ludvig Filipin aikana uneksinut, porvariston vapaamielisen vallankumouksen kautta valta-istuinta vastaan, vaan köyhälistön aseellisen vallankumouksen kautta pääomaa vastaan. Seikka, minkä se kuvitteli mitä vallankumouksellisimmaksi, tuli kaikkein vastavallankumouksellisemmaksi tapahtumaksi. Hedelmä putosi sen helmaan, mutta se putosi tiedonpuusta eikä elämänpuusta.

Porvarillisten tasavaltalaisten ylivalta kesti ainoastaan kesäkuun 24 päivästä 10 päivään joulukuuta, 1848. Sen tuloksena on *tasavaltalaisen perustuslain laatiminen ja Pariisin julistaminen piiritystilaan.*

Uusi perustuslaki oli sisällöltään vain tasavaltalaistutettu painos vuoden 1830 perustuslaista. Heinäkuun kuninkuuden rajotet-

tu äänioikeus, joka sulki suuren osan porvaristoakin valtiollisesta vallasta, oli sovittamattomassa ristiriidassa porvarillisen tasavallan olemassaolon kanssa. Helmikuun vallankumous oli vitkailematta julistanut välitömän ja yleisen äänioikeuden vanhan lain tilalle. Porvarilliset tasavaltalaiset eivät voineet kumota tätä tekoa. Heidän oli tyydyttävä siihen, että liittivät siihen kuuden kuukauden asumusrajoituksen. Vanha, hallinnollisen lain, kunnallisen hallinnon, oikeuslaitoksen, sotaväen, jne. järjestys pysyi koskemattomana, tai missä perustuslaki niitä muutti, koski muutos niiden ilmaisumuotoa eikä niiden sisältöä, niiden nimeä eikä niiden olemusta.

Vuoden 1848 "vapauksien" välttämätön "yleisesikunta" — personallinen vapaus, painovapaus, puhevapaus, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, opetusvapaus, uskonnonvapaus, jne. — sai perustuslaillisen virkapuvun, joka teki sen haavottomaksi. Kukin näistä vapauksista julistettiin Ranskan kansalaisen ehdottomaksi oikeudeksi, mutta aina sillä selityksellä, että se on rajoittamaton ainoastaan sikäli, kuin sitä eivät rajota "toisten yhtäläiset oikeudet", ja "yleinen turvallisuus" tai "lait", joiden tarkotuksena on saada aikaan tämä sopusointu. Esimerkiksi:

"Kansalaisilla on yhdistysmisoikeus, oi-

keus kokoontua rauhallisesti ja aseettomina, anomusoikeus ja oikeus lausua mielipiteensä sanomalehdistönsä kautta tai muuten. *Näiden oikeuksien nauttimisessa ei ole muuta rajotusta kuin toisten yhtäläinen oikeus ja yleinen turvallisuus.*” (Ranskan perustuslain II luvun 8 pykälä).

“Kasvatus on vapaa. Kasvatuksen vapautta nautitaan lain määrittämien ehtojen ja valtion ylivalvonnan alaisena.” (Pyk. 9.)

“Kansalaisen asuinoikeus on loukkaamaton, paitsi lain määrittämässä tapauksissa.” (Luku I, pykälä 3.) jne.

Kuten huomataan, viittaa perustuslaki aina vastaisiin elimellisiin lakeihin, jotka tulevat sisältämään selittelyjä, ja jotka ovat tarkotetut järjestelemään näiden rajottamattomien vapauksien nauttimista siihen määrään, jotta ne eivät törmää enempää toisiaan kuin yleistä turvallisuuttakaan vastaan. Myöhemmin saattavat “järjestyksen ystävät” laadittavaksi nämä elimelliset lait ja kaikki edellä mainitut vapaudet järjestellään niin, että niiden nauttimisessa ei porvaristo kohtaa mitään vastusta toisten luokkien samantaisista oikeuksista. Missä tahansa porvaristo kokonaan syrjäytti nämä “toisten” oikeudet tai salli niistä nauttia sellaisten ehtojen alaisina, jotka olivat vain poliisin ansoja, tapahtui se aina “yleisen turvalli-

suuden”, se on, porvariston, eduksi, kuten perustuslaki sääti.

Tästä johtuu, että molemmat puolet — ”järjestyksen ystävät”, jotka poistivat kaikki nämä vapaudet, sekä kansanvaltalaiset, jotka olivat vaatineet niitä, — vetoovat täysin oikeutetusti perustuslakiin: Jokainen pykälä perustuslaissa sisältää oman vastakohtansa, oman ylä- ja alahuoneensa — yleismäärittelynä vapauden, erikoismäärittelynä vapauden poistamisen. Sen mukaan siis sikäli kuin vapauden *nimeä* pidettiin kunniaissa ja ainoastaan sen todellinen toimeenpano estettiin — laillista tietä luonnollisesti — pysyi vapauden perustuslaillinen olemassaolo loukkaamattomana, koskemattomana, huolimatta siitä, miten täydellisesti sen varsinainen olemassaolo tukahutettiin.

Tämä perustuslaki, joka niin nerokkaasti laadittiin haavottumattomaksi, oli kuitenkin kuten Akilleys haavotettavissa yhdestä kohden: ei kantapäästään, vaan päästään, tai oikeammin molemmista päistään joihin se päättyi — lakiasäättävään kokoukseen toisella puolen ja presidenttiin toisella. Perustuslain lähempi tarkastelu osoittaa, että ainoastaan pykälät, joissa määritellään presidentin suhde lakiasäättävään kokoukseen, ovat ehdottomat, positiiviset, ristiriidattomat ja ainoastaan yhdenvertaiselle tulkinnalle sopivat. Tässä porvarilliset tasavaltalaiset oli-

vat tekemisissä oman asemansa varmentamisen kanssa. Perustuslain artikkelit 45—70 ovat niin laaditut, että kansalliskokous voi perustuslaillisesti poistaa presidentin, mutta presidentti voi asettaa syrjään kansalliskokouksen vain perustuslainvastaisesti, hän voi syrjäyttää sen ainoastaan syrjäyttämällä itse perustuslain. Näillä säädöksillä siis kansalliskokous asettaa väkivallan oman hävittämiseensä ehdoksi. Se ei ainoastaan pyhitä, kuten vuoden 1830 perustuslaki, vallan jakoa, vaan ulottaa tämän piirteen sietämättömän vastakohtaisiin äärimmäisyyksiin. "Perustuslaillisten valtuuksien näytelmä" kuten Guizot nimitti lakiasäättävän ja toimeenpanevan vallan välistä kynsien hiomista, esittää alituista uhkapeliä vuoden 1848 perustuslaissa. Yhdellä puolella on 750 kansan edustajaa, valittuina yleisellä äänioikeudella ja oikeutettuina tulla uudelleen valituiksi, muodostaen muita tottelemattoman, hajottamattoman ja jakamattoman kansalliskokouksen, joka on lainsäädännöllinen kaikkivaltias, joka lopullisesti päättää sodasta ja rauhasta ja kauppasopimuksista, jolla yksinään on valta myöntää amnestioita, ja joka jatkuvaisuudellaan alin omaa pitää hallussaan näyttämön etualaa; toisella puolella on presidentti, kaikilla kunninkuuden ominaisuuksilla verhottuna; hänellä on oikeus nimittää ja erottaa ministe-

rinsä kansalliskokouksesta riippumatta, hänen käsissään ovat kaikki toimeenpanevan vallan välineet, hän on virkapaikkojen jakaja ja siten ainakin puolentoista miljoonan ihmisen elämisehtojen ratkaisija Ranskassa, sillä niin monta on riippuvaista viidestä sadastatuhannesta kaikenarvoisista siviilivirkamiehistä ja upseereista. Hänellä on takanaan koko aseellinen voima. Hän nauttii oikeutta myöntää anteeksiantoja yksityisille rikoksellisille, pidättää kansalliskaartit toimesta, erottaa valtioneuvoston suostumuksella yleisiä piirikunta- ja kaupunkien valtuusmiehiä, joita kansalaiset itse ovat valinneet. Hänelle on varattu alkuunpano-oikeus- ja johto ulkovaltojen kanssa pidettävissä neuvotteluissa. Kun kansalliskokous itse työskentelee alinomaa julkisuudessa, on alttiina arvostelun julmalle päivänvalolle, elää presidentti salattua elämää Elysian kentillä, ainoastaan perustuslain 45 artikkeli silmiensä edessä ja hänen sydämensä sanoen joka päivä: "Veli, sinun on kuoltava". Sinun valtasi päättyy kauniin toukokuun toisena sunnuntaina neljäntenä vuonna valitsemisesi jälkeen. Loisto on silloin lopussa, näytelmää ei esitetä uudelleen; jos sinulla on velkoja, niin huolehdi ajoissa, että maksat ne niillä 600,000 frangilla, jotka perustuslaki on varannut sinulle, jollet ehkä pidä parempana matkata kauniin toukokuun

toisena maanantaina Clichyyn. (Velkavankila. — Suoment.)

Samalla kun perustuslaki täten varustaa presidentin todellisella vallalla, koettaa se varata siveellisen vallan kansalliskokoukselle. Sen lisäksi, että on mahdotonta luoda siveellistä valtaa lakipykälillä, perustuslaki jälleen asettuu puolueettomaksi siinä, että se säättää presidentin valittavaksi kaikkien ranskalaisten suoranaisella äänestyksellä. Samalla kun Ranskan äänet pirstaantuvat sirpaleiksi kansalliskokouksen 750 jäsenen kesken, ne tässä sitä vastoin keskittyvät yhteen henkilöön. Samalla kun kukin eri edustaja edustaa sitä tai tätä puoluetta, sitä tai tätä kaupunkia, sitä tai tätä lantatunkiota, tai mahdollisesti ainoastaan siksi, että oli pakko valita joku seitsemässadasviideskymmenes, jossa ei lähemmin ole kysymyksessä mies eikä asia, tuo yksi, presidentti, on kansan valitsema, ja hänen valitsemisensa on se valttikortti, jonka itseään hallitseva kansa lyö pöytään joka neljäs vuosi. Valittu kansalliskokous on metafyyssillisessä, mutta valittu presidentti persoonallisessa suhteessa kansaan. Totta kyllä, kansalliskokous esittää eri edustajissaan kansallishengen eri puolia, mutta presidentissä tämä henki on lihallistuneena. Kansalliskokousta vastaan on presidentillä jonkulainen jumalallinen oikeus, hän on olemassa kansan armosta.

Merenjumalatar Thetis oli ennustanut Akilleylle, että tämä kuolisi nuoruuden kuolemuksessaan. Perustuslailla, jolla oli heikko kohtansa kuten Akilleylläkin, oli myöskin Akilleyn ennakkotieto siitä, että se tulisi poistumaan ennenaikaisen kuoleman kautta. Puhtaille tasavaltalaisille, jotka toimivat perustuslain laadinnassa, riitti katsaus ihannetasavaltansa sumuisilta kukkuloilta epäpyhään mailmaan havaitakseen, kuinka kuningasmielisten, bonapartelaisten, kansanvaltalaisten ja kommunistien julkeus kasvoi päivä päivältä rinnan heidän oman huonomaineisuutensa kanssa ja samassa määrässä kuin valmistui heidän lainlaadinnallinen taidetyönsä, ilman että Thetiksen tarvitsi sitä tarkotusta varten lähteä merestä ja ilmaista salaisuutta heille. He koettivat voittaa kohtalon perustuslaillisella taiteilulla perustuslain III:n pykälän kautta, jonka mukaan esityksiä perustuslain muuttamiseksi piti käsitellä kolme kertaa ja jokaisen käsittelyn välillä piti kulua täysinäinen kuu-kausi, muutosesityksen hyväksyminen vaati ainakin kolmen neljättöosan enemmistön ja lisäksi tuli vielä määräys, että 500 kansalliskokouksen jäsentä otti osaa äänestykseen. Siten tekivät ainoastaan he tehottoman yrityksen parlamentarisen vähemmistönä, joksi heidän henkensä silmä profeettallisesti näki heidän joutuvan, pitää käsissään valtaa,

joka jo silloinkin, kun heillä vielä oli käytettävänä parlamentin enemmistö ja koko hallituskoneisto, luisui päivä päivältä heidän heikoista käsistään.

Lopuksi uskoo perustuslaki voimassa pylyttämisenä eräässä melodramallisessa pykälässä "koko Ranskan kansan ja kunkin ranskalaisen yksilön valppaudelle ja isänmaallisuudelle", uskottuaan juuri vähää ennen eräässä toisessa pykälässä nuo "valppaat" ja "isänmaalliset" itse ylivoikeuden helppään, tutkivaiseen huomaa, jonka laitoksen se juuri oli itse perustanut.

Sellainen oli vuoden 1848 perustuslaki, jota kumoamaan 2 päivänä joulukuuta 1851, ei tarvittu edes yhtä päätä vaan joka kukistui pelkän hatun kosketuksesta, vaikkakin tämä hattu tosin oli kolmikolikka napoleonhattu.

Sillä aikaa kun porvarilliset tasavaltalaiset kansalliskokouksessa punoivat kokoon tätä perustuslakia, väittelivät ja äänestivät, piti Cavaignac ulkopuolella voimassa sotatilaa Pariisissa. Pariisin sotatila oli perustuslakia säättävän kansalliskokouksen kättilönä sen tasavaltalaisten synnytystuskien aikana. Kun tämän perustuslain myöhemmin pyyhkäsi maan päältä pistin, ei pidä unohtaa, että samalla tavalla pistimellä — vieläpä käännettynä kansaa vastaan — oli sitä pitänyt suojella jo äitinsä kohdussa, ja että pistimellä

se oli pitänyt istuttaa maan päälle. Näiden "kunniallisten tasavaltalaisten" esi-isät olivat panneet vertauskuvansa, trikolorin, (kolmivärilipun) tekemään Europan matkan. Tämä vuorostaan myöskin tekivät keksinnön, joka aivan itsestään löysi tiensä yli koko mannermaan, mutta palasi yhä uudistuneella rakkaudella Ranskaan, kunnes se näihin aikoihin oli saanut kansalaisoikeuden toisessa puolessa sen departementeissa (maakunnissa) — *sotatilassa*. Se oli ihmeellinen keksintö, jota ajottain sovellettiin aina jokaisessa seuraavassa pulakohdassa koko Ranskan vallankumouksen aikana. Mutta kasarmi ja yövartijasto, aika ajoin asetettuina täten Ranskan yhteiskunnan päähän puristamaan sen aivoja ja saattamaan sen rauhalliseksi, miekka ja tuliluikku tuon tuostakin pantuina suorittamaan tuomarien ja hallitsevien, vartioiden ja sensuurien, poliisien ja vahtimiesten tehtäviä, sotilasviikset ja sotamiehen nuttu aina toisinaan julistettuina yhteiskunnan korkeimmaksi viisaudeksi ja johtotähdiksi; — eivätkö kaikki nämä, kasarmi ja yövartijasto, miekka ja tuliluikku, viikset ja sotilaan nuttu lopuksi tulisi pakostakin siihen ajatukseen, että ne yhtä hyvin voisivat pelastaa yhteiskunnan kerta kaikkiaan, julistamalla oman hallituksensa ylimmäksi ja vapauttamaan porvarillisen yhteiskunnan kokonaan itsensä hallitsemisen

huolesta. Kasarmi ja yövartijasto, miekka ja tuliluikku, viikset ja sotamiehen nuttu olivat sitäkin helpommin mahdolliset joutumaan tuohon ajatukseen, nähdessään että ne silloin voisivat toivoa parempaa palkkaa-kin kasvaneiden ansioidensa vuoksi, kun sitä vastoin silloin tällöin sattuvissa sotatiloissa ja tilapäisissä yhteiskunnan pelastamisissa sen tai tämän porvarillisen ryhmän pyynnöstä perin vähän aineellista tavaraa tuli niiden osaksi, lukuun ottamatta muutamia kuolleita ja haavottuneita, porvariston ystävällisten irvistelyjen lisäksi. Eikö lopuksi sotaväki omassa nimessään ja oman etunsa vuoksi tulisi esittämään "sotatila"-näytelmää ja samalla piirittäisi porvariston pörssejä? Edelleen, älköön unohdettako ja sanottakoon se ohimennen, että eversti *Bernard*, sama sotilaskomitean puheenjohtaja, joka Cavaignacin aikana auttoi 15,000 kapinallisen maanpakoon viemisessä ilman tuomiota, liikkuu tähän aikaan taas Pariisissa nyt toimivien sotilaskomiteain johdossa.

Vaikkakin rehelliset, puhtaat tasavaltalaiset sotatilalla rakensivat sen lastentarhan, jossa joulukuun 2 päivän, 1851 pretorianikaartit saivat kasvatuksensa, ansaitsevat he toiselta puolen kiitosta siinä, että he sen sijaan että olisivat lijoitelleet isänmaallista tunnetta, kuten Ludvig Filipin aikana, nyt kun he itse vallitsevat kansakunnan voi-

mia, ryömivät ulkovaltojen edessä. Sen sijaan että he olisivat vapauttaneet Italian, sallivat he itävaltalaisten ja neapelilaisten sen uudestaan vallottaa. Ludvig Bonaparten valitseminen presidentiksi joulukuun 10 päivänä, 1848, tekee lopun Cavaignacin diktaattorivallasta ja perustuslakia säätävästä kansalliskokouksesta.

Perustuslain 44:nnessä artikkelissa sanotaan: "Ranskan tasavallan presidentti ei saa koskaan olla menettänyt kansalaisoikeuttaan Ranskassa." Ranskan tasavallan ensimmäinen presidentti, L. N. Bonaparte, ei ainoastaan ollut menettänyt kansalaisoikeuttaan Ranskassa, ei ainoastaan ollut toiminut erikoisena englantilaisena konstaapelina, vaan vieläpä hankkinut itselleen Sveitsin kansalaisoikeuden.

Edellisessä luvussa on selitetty joulukuun 10 päivän vaalin merkitys joten ei tarvitse tässä enää siihen palata. Riittääköön tässä, kun sanomme, että se oli *maanviljelijäluokan* taantumuksellisuuden, luokan, jonka oli odotettu maksavan helmikuun vallankumouksen kustannukset, *vastavaikutus* kansan toisia luokkia kohtaan. Se oli *maaseudun vastavaikutus kaupungeja vastaan*. Ja se sai osakseen suurta suosiota sotamiesten joukossa, joille "Nationalen" tasavaltalaiset eivät olleet tuottaneet mainetta eivätkä varoja, sekä suurporvariston joukossa, joka

tervehti Bonapartea siltana kuninkuuteen, ja köyhälistöläisten ja pikkuliikemiesten joukossa, jotka tervehtivät häntä ruoskana Cavaignacille. Myöhemmin saamme tilaisuuden tarkastaa lähemmin maanviljelijäin suhdetta Ranskan vallankumoukseen.

Joulukuun 20 päivän, 1848, ja perustuslakia säättävän kansalliskokouksen hajaantumisen toukokuulla, 1849, välinen aikakausi käsittää porvarillis-tasavaltalaisten kukistumisen historian. Sen jälkeen kun ne olivat perustaneet tasavallan porvaristolle, ajaneet vallankumouksellisen köyhälistön näyttämöltä ja siinä sivussa vaijentaneet kansanvaltaisen keskiluokan, työnsi heidät itsensä syrjään se porvarisjoukko, joka oikeudenmukaisesti anastaa tämän tasavallan omaisuudekseen. Tämä porvarisjoukko oli kuitenkin *kuningasmielistä*. Osa siitä, suurmaanomistajat, oli hallinnut kuningasvallan palauttamisen aikana ja oli siitä syystä n. s. *legimistejä*. Toinen osa siitä, rahaylimystö ja suuret teollisuuskapitalistit, oli hallinnut heinäkuun kuninkuuden aikana ja oli siksi n. s. *orleanisteja*. Sotaväen, yliopiston, kirkon, siviilivirastojen, akademian ja sanomalehdistön korkea-arvoiset henkilöt jakautuivat molemmille puolille, vaikkakin eri suurissa osissa. Porvarillisessa tasavallassa, joka ei kantanut enempää *bourbonien* kuin

orleanilaistenkaan, vaan *kapitalin* nimeä, olivat he nyt löytäneet hallitusmuodon, jonka nojalla he kaikki yhteisesti voivat hallita. Jo kesäkuun kapina oli yhdistänyt heidät kaikki "järjestyksen puolueeksi." Seuraava tehtävä oli poistaa porvarillis-tasavaltalaiset, jotka yhä pitivät kansalliskokouksen edustajapaikkoja hallussaan. Yhtä julmasti kuin nämä puhtaat tasavaltalaiset olivat käyttäneet omaa fyysillistä voimaansa kansaa vastaan, yhtä raukkamaisesti, masentuneina, murtuneina ja voimattomina taipuivat he nyt, kun kysymyksessä oli heidän oman tasavaltalaisuutensa ja heidän omien lainlaadinta-oikeuksiensa säilyttäminen toimeenpanevaa valtaa ja kuningasmielisiä vastaan. Tarpeetonta on kertoa heidän hajottamisensa häpeällistä historiaa. Se ei ollut kukistumista, vaan sammumista. Heidän historiansa on ainiaaksi lopussa. Sitä seuraavana aikana vaikuttivat he, joko eduskunnassa tai eduskunnan ulkopuolella ainoastaan muistoina, — muistoina, jotka näyttävät tulevan elämään aina kun taas on kysymys ainoastaan sanasta "tasavalta", ja niin usein kun valtakumouksellinen ristiriita uhkaa painua alimmalle tasolleen. Ohimennen huomautetakoon, että se sanomalehti, "National", joka antoi tälle puolueelle sen nimen, seuraavan aikajakson kuluessa kääntyy sosialismiin.

Ennen kun päätämme tämän aikajakson, meidän täytyy silmätä takaisin niihin kahteen voimaan, joista toinen tuhosi toisensa joulukuun 2 p:nä 1851, vaikkakin ne joulukuun 20 päivästä, 1848, aina perustuslakia säättävän kansalliskokouksen hajottamiseen saakka elivät aviollisissa suhteissa toisiinsa. Tarkotamme Ludvig Bonaparteä toisella puolella ja liittouneiden kuningasmielisten, järjestyksen, ja suurporvariston puoluetta toisella puolella.

Presidentiksi vihkimistilaisuudessaan muodosti Bonaparte ministeristön järjestyksen puolueesta ja sen pääksi asetti hän, huomattakoon se, Odillon Barrotin, parlamentarisen porvariston vapaamielisen siiven vanhan johtajan. Herra Barrot oli vihdoinkin saanut metsästetyksi itselleen paikan ministeristössä, jonka haamu oli seurannut häntä vuodesta 1830 lähtien; ja, mikä on vieläkin enemmän, hän oli päämiehenä tässä ministeristössä, vaikkakaan ei, kuten hän oli kuvitellut Ludvig Filipin aikana, parlamentarisen vastustuspuolueen korotettuna johtajana, vaan valtuuksilla tappaa parlamentti ja lisäksi kaikkien verivihollistensa, jesuiittain ja legitimistien, liittolaisena. Lopulta kin hän vie morsiamen kotiinsa, mutta vasta sitten kun tämä on tullut prostitueeratuksi. Mitä Bonaparteen tulee, näkyi hän täy-

delleen vetäytyneen syrjään; järjestyksen puolue toimi hänen puolestaan.

Heti ministeristön ensimmäisessä istunnossa päätettiin tehtäväksi retki Roomaan. Se oli, niin sovittiin siellä, suoritettava kansalliskokouksen selän taitse. Varat retkeä varten — siitä myöskin sovittiin samalla tavalla, — puserrettaisiin kansalliskokoukselta vääriä syitä esittämällä. Siten alettiin kansalliskokouksen puijaamisella ja salaliitolla ulkomaisten yksinvaltioiden kanssa vallankumouksellista Rooman tasavaltaa vastaan. Samalla tavoin ja samaa sotajuontaa käyttäen valmisti Bonaparte joulukuun 2 päivän, 1851, iskuaan kuningasmielistä lainlaatijakuntaa ja sen perustuslaillista tasavaltaa vastaan. Älköön unehdettako, että sama puolue, joka 20 p:nä joulukuuta, 1848 muodosti Bonaparten ministeristön, muodosti myöskin 2 p:nä joulukuuta, 1851, lakisäättävän kansalliskokouksen enemmistön.

Perustuslakia säättävä kansalliskokous päätti elokuulla olla hajoamatta, kunnes se olisi säättänyt ja julaissut kokonaisen sarjan elimellisiä lakeja, joiden tarkoituksena oli täydentää perustuslakia. Järjestyksen puolue esitti edustaja Rataun kautta kokoukselle 6 p:nä tammikuuta 1849, että se jättäisi elimellisten lakien laadinnan sikseen ja kernaammin päättäisi oman hajaantumisen. Ei yksistään ministeristö, Odillon Bar-

rot sen päässä, vaan samoin kaikki kansalliskokouksen kuningamiesliset jäsenet kiusasivat sitä vaatimuksilla, että sen hajaantuminen oli välttämätön yleisön luoton uudistamiseksi, järjestyksen lujittamiseksi, silloisen epävarmuuden ja väliaikaisuuden lopettamiseksi ja määritellyn olotilan aikaan saamiseksi. He väittivät, että kansalliskokouksen pitkittäminen esti uuden hallituksen vaikutuskykyisyyttä, että se koetti pitkittää elämäänsä pelkästään häijynilkisyydessään ja että maa oli siihen väsynyt. Bonaparte otti huomioonsa kaikki nämä lakiasäättävää valtaa vastaan tähdätyt solvaukset ja kätki ne sydämeensä ja 2 päivänä joulukuuta, 1851, hän osotti parlamentin kuningasmielisille, että hän oli ottanut oppia niistä. Hän kertasi heidän omia puheenparsiaan heitä itseään vastaan.

Barrotin ministeristö ja järjestyksen puolue meni pitemmälle. He puuhasivat kaikkialta Ranskasta kansalliskokoukselle anomuksia, joissa tätä kohteliaasti pyydettiin hajaantumaan. Siten johtivat he kansan järjestymättömät joukot taisteluun kansalliskokousta vastaan, se on, kansan itsensä perustuslaillisesti järjestämää oman tahtonsa ilmausta vastaan. He opettivat Bonaparten vetoamaan parlamentista kansaan. Lopuksi tammikuun 29 päivästä, tuli päivä, jolloin perustuslakia säättävän kansalliskokouksen

oli päätettävä omasta hajaantumisestaan. Siinä päivänä parlamentti tapasi rakennuksensa sotaväen miehittämänä. Changarnier, järjestyksen puolueen kenraali, jonka käsiin oli yhdistetty sekä vakinaisten sotajoukkojen että kansalliskaartien ylipäällikkyyys, piti sinä päivänä suuren sotilaskatsastelun, aivan kuin taistelu olisi ollut uhkaamassa. Ja yhdistyneet kuningasmieliset selittivät uhkaavasti perustuslakia säätävälle kansalliskokoukselle, että väkivaltaa tultaisiin käyttämään, jollei se toimisi (hajaantuisi) vapaaehtoisesti. Se alistui vapaaehtoisesti tinkien vain vähäaikaista lykkäystä. Mitä muuta oli 29 päivä tammikuuta, 1849, kuin joulukuun 2 päivän, 1851, valtiokaappausta kuningasmielisten suorittamana Napoleonin avulla tasavaltalaista kansalliskokousta vastaan? Nämä herrat eivät huomanneet tai halunneet huomata, että Napoleon käytti hyväkseen tammikuun 29 päivää, 1849 antaen osan sotajoukoista rivittyä eteensä Tuillieriain edustalla ja että hän tarttui halukkaasti tähän aivan ensimmäiseen sotaväen käyttämiseen parlamenttia vastaan, antaakseen vihjauksen Caligulasta. Mutta liittoutuneet kuningasmieliset näkivät ainoastaan oman Changarnierinsa.

Toisena syynä, joka erittäin sai järjestyksen puolueen väkivaltaisesti lyhentämään perustuslakia säätävän kansalliskokouksen

aikaa, olivat ne elimelliset lait, joiden tuli täydentää perustuslakia, kuten esimerkiksi kasvatuslait, uskontolait jne. Liittoutuneilla kuningasmielisillä oli joka suhteessa edullista itse laatia nämä lait, eikä antaa jo epäluuloisten tasavaltalaisten niitä laatia. Näiden elimellisten lakien joukossa oli kuitenkin muuan, joka koski tasavallan presidentin vastuunalaisuutta. Vuonna 1851 oli lainlaatijakunta juuri tällaisen lain laatimishommassa, kun Bonaparte esti tämän valtiollisen iskun toimeenpanemalla joulukuun 2 p:nä oman vastaiskunsu. Mitä olisivatkaan liittoutuneet kuningasmieliset antaneet vuoden 1851 talvisessa parlamentarisessa taistelussaan, jos heillä olisi ollut tämä "vastuunalaisuuslaki" valmiiksi laadittuna, varsinkin jos se olisi ollut tuon epäluuloisen ja ilkeän tasavaltalaisen lainlaatijakunnan laatima.

Sen jälkeen kun perustuslakia säätävä kansalliskokous oli itse tammikuun 29 päivänä taistanut viimeisen aseensa, Barrotin ministeristö ja "järjestyksen ystävät" uuvuttivat sen kuoliaaksi; ne eivät jättäneet mitään tekemättä nöyryyttääkseen sen; käyttäen hyväkseen sen heikkoutta, pusersivat ne siltä lakeja, jotka veivät siltä viimeisenkin hivenen arvoa yleisön silmissä. Bonaparte oli omien napoleonilaisten suunnitelmiensa kan-

nustamana kylliksi julkea avoimesti käyttämään hyväkseen tätä parlamentarisen vallan rappeutumistilaa. Kun kansalliskokous toukokuun 8 päivänä 1849 hyväksyi paheksu-
mislauseen ministeristölle sen johdosta, että Oudinot oli vallannut Civita-Vecchian, ja määräsi Rooman retkikunnan toiminnan rajotettavaksi sen ilmotettuun tarkotukseen, julkasi Bonaparte samana iltana "Moniteur"-
lehdessä Oudinotille osotetun kirjeen, jossa hän onnitteli tätä tämän sankarillisten te-
kojen johdosta ja vastakohdaksi kynäsankari-parlamentarikkojen toiminnalle asettui sotaväen jalomieliseksi suojelijaksi. Ku-
ningasmieliset hymyilivät tälle, katsoen hänet yksinkertaisesti rengikseen. Lopuksi, kun perustuslakia säättävän kansalliskoko-
uksen puheenjohtaja Marrast eräässä tilai-
suudessa katsoi lainlaatijakunnan turvalli-
suuden uhatuksi ja perustuslakiin nojaten vaati suojelusta eräältä everstiltä ja tämän
rykmentiltä, kieltäytyi eversti tottelemasta, muka vedoten "sotakuriin", sekä neuvoi
Marrastia kääntymään Changarnierin puo-
leen, joka ylenkatseellisesti lähetti hänet pois, huomautuksella ettei pitänyt "ajatte-
levista pistimistä." Kun liittoutuneet ku-
ningasmieliset marraskuulla, 1851, tahtoivat
alkaa ratkaisevan taistelunsa Bonaparten
kanssa, koettivat he kuuluisan raha-asiain-
lakiehdotuksensa kautta läpi ajaa periaatet-

ta, että kansalliskokouksen puheenjohtajalla on oikeus välittömästi antaa määräyksiä sotajoukoille. Yksi heidän kenraaleistaan, Leflo, kannatti esitystä. Turhaan äänesti Changarnier sen puolesta, turhaan tulkitsi Thiers uskollisuutta edellisen perustuslakia säättävän kansalliskokouksen viisaalle varovaisuudelle. Sotaministeri St. Arnauld vastasi hänelle kuten Changarnier oli vastannut Marrastille — ja hän teki sen ”vuoren” suosionosotusten raikuessa.

Siten merkitsi järjestyksen puolue itse, vaikka se ei vielä ollut kansalliskokous, vaan ainoastaan ministeristö, poltinraudalla parlamentarisen hallituksen. Ja sittenkin tämä puolue kovaäänisesti vastustaa, kun joulukuun 2 päivä, 1851, karkottaa tämän hallituksen Ranskasta!

Toivotamme sille hauskaa matkaa.

III

Toukokuun 29 päivänä, 1849, kokoontui lakiasäättävä kansalliskokous. Joulukuun 2 päivänä, 1851, se hajotettiin. Tämä aika käsittää *perustuslaillisen eli parlamentarisen tasavallan* elinajan.

Ensimmäisessä Ranskan vallankumouksessa seuraa *perustuslaillisten* hallitusta *Girondistien* ja *Girondistien* hallitusta *Jakobinien*. Kukin näistä puolueista vuorostaan lepää edistyneimmällä aineksellaan. Mutta niin pian kun se on vienyt vallankumouksen tarpeeksi kauas, niin että se ei kykene pysymään sen rinnalla, vielä vähemmän sen edellä, syysäävät sen syrjään sen uskaliaimmat liittolaiset, jotka seisovat sen takana, ja se lähetetään mestauslavalle. Siten etenee vallankumous ylöskäsin.

Aivan päinvastoin tapahtui vuonna 1848. Köyhälistön puolue esiintyi pikkuliikemies-ten eli n. s. kansanvaltaisten puolueen liisäkkeenä, tulee petetyksi ja kukistuu huhtikuun 16, toukokuun 15 ja kesäkuun päivinä. Kansanvaltainen puolue vuorostaan nojaa porvarillis-tasavaltalaisiin, mutta tuskin tuntevat porvarillis-tasavaltalaiset itsensä va-

kiintuneiksi vallassaan, kun jo puhdistautuivat kiusallisista liittolaisistaan, nojatakseen järjestyksen puolueeseen. Järjestyksen puolue ravistaa hartioitaan, antaa porvarillistasavaltalaisten pudota alas päistikkaa ja heittäytyy itse aseellisen vallan hartioille. Lopuksi, järjestyksen puolueen yhä uskoessa, että sitä kannattavat aseellisen vallan hartiat, se eräänä kauniina aamuna havaitsee, että nämä hartiat ovat muuttuneet pistimiksi. Jokainen puolue potkii taaksepäin niihin, jotka työntävät sitä eteenpäin, ja nojaa edessäpäin niihin, jotka sulloutuvat taaksepäin. Ei siis ole ihme, jos tässä hullunkurisessa asennossa kukin menettää tasapainonsa ja suoritettuaan välttämättömät ruumiin väänteensä putoo alas ominaisine kuperkeikkoineen. Näin luisuu vallankumous alaspäin. Se ottaa perääntymisliikkeitä jo ennenkuin helmikuun vallankumouksen viimeinen katusulku raivataan pois ja vallankumouksen ensimmäinen hallitusvirasto on perustettu.

Edessämme oleva ajanjakso käsittää mitä kirjavimman sekamelskan räikeitä vastakoh-
 tia: perustuslaillisia, jotka avoimesti vehkeilevät perustuslakia vastaan; vallankumouksellisia, jotka myönnettävästi ovat perustuslaillisia; kansalliskokous, joka haluaa olla kaikkivaltias, mutta silti pysyy parlamenttaarisena; "vuori", joka kuluttaa aika-

sa alistumisessa ja torjuu nykyiset tappionsa ennustamalla tulevista voitoistaan; kuningasmielisiä, jotka muodostavat tasavallan "patres conscripti" (senaatin) ja joita asema pakottaa tukemaan vihamielisiä ulkomaisia kuningashuoneita, joiden kannattajia he ovat, samalla kun he Ranskassa kannattavat tasavaltaa, jonka vihollisia he ovat; toimeenpaneva valta, jonka voima on juuri sen heikkoudessa ja arvokkuus siinä ylenkatseessa, jonka se aiheuttaa; tasavalta, joka ei ole mitään muuta kuin kahden itsvaltiuden — kuningasvallanpalauttamiskauden ja heinäkuun kuningaskunnan — yhdistynyt häpeä keisarileimoiheen; liittoutumisia, joiden ensimmäinen pykälä on hajaannus; taisteluita, joiden ensimmäinen on päätöskyvyttömyys; rauhan nimessä käytyä hedelmätöntä ja tyhjää kiihotusta; vallankumouksen nimessä juhlallista rauhan saarnaamista; intoiluja vailla totuutta; totuutta vailla intoiluja; sankareja vailla sankariutta; historiaa ilman tapahtumia; kehitystä, jonka ainoana liikkeellepanevana voimana näyttää olevan kalenteri, ja jonka tekee väsyttäväksi samojen jännitysten ja höllennysten alituinen toistuminen; vastakohtia, jotka näyttävät kiihdyttävän itsensä aika-ajoittain, ainoastaan kuluakseen ja rautakseen ratkaisutta; suu-
relta näyttäviä ponnistuksia, tehtyinä näyttelemistä varten ja porvarillista maailman-

lopun peikäämistä, rinnan mitä pikkumai-
simpien juonittelujen ja hovi-ilveilyjen
kanssa, joita panevat toimeen maailmanpelas-
tajat, jotka "antaa-mennä"-ssään palauttavat
mieliin enemmän Fronden päiviä kuin tuo-
miopäivää; Ranskan virallinen koottu äly
yhden ainoan yksilön taidokkaan typeryyden
viemänä; kansan yhteinen tahto, aina kun se
puhuu yleisen äänioikeuden kautta, etsimäs-
sä todellista ilmaisuun yleisten etujen pe-
rinnäisvihollisissa, kunnes se lopulta tapaa
sen merirosvon mielivaltaisessa tahdossa.
Jos koskaan, niin tälle historian lehdelle on
kuvattu mustaa mustalla. Ihmiset ja tapah-
tumukset esiintyvät Schlemihlin⁵⁾ vastakohti-
na, varjoina, joiden ruumiit ovat kadotetut.
Vallankumous itse lamauttaa omat aposto-
linsa ja varustaa vastustajansa intohimoi-
sella kiihkeydellä. Kun "punanen peikko"
vastavallankumouksellisten alati esiin ma-
naamana ja kiroomana lopuksi ilmaantuu, ei
se esiinny anarkistin frygialainen huippu-
lakki päässään, vaan järjestyksen puolueen
virkapuvussa, *Ranskan sotilaan punaisissa
polvihousuissa.*

Edellä näemme, että se ministeristö, jon-
ka Bonaparte muodosti joulukuun 20 päivä-
nä, 1849, hänen "taivaasenastumispäivä-

---

5) Sankari eräässä Chamisson "Peter Schlemihl"-nimisessä
kertomuksessa; hukkaa oman varjonsa.

nään”, oli järjestyksen puolueen, yhdistyneiden legitimistien ja orleanistien ministeristö. Barrot-Fallouxin ministeristö oli kestänyt sivu tasavaltalaisen perustuslakia säättävän kokouksen, jonka elinaikaa se oli lyhentänyt enemmän tai vähemmän väkivaltaisesti, ja havaitsi yhä olevansa peräsimesä. Liittoutuneiden kuningasmielisten kenraali Changarnier yhdisti edelleen ensimmäisen sotilasosaston ja Pariisin kansalliskaartin ylipäällikkyyden omassa persoonassaan. Ja lopuksi, yleiset vaalit olivat hankkineet järjestyksen puolueelle suuren enemmistön kansalliskokouksessa. Täällä Ludvig Filipin päärit ja edustajat tapaavat pyhän joukon legimistejä, joiden eduksi lukuisia kansan vaalilippuja oli muutettu pääsylipuiksi valtiolliselle näyttämölle. Bonapartelaisia edustajia oli liian harvassa, jotta he olisivat kyenneet rakentamaan itsenäistä parlamentarista puoluetta. He esiintyivät ainoastaan ”sopivana pilana”, joka esitettiin järjestyksen puolueelle. Siten järjestyksen puolueella oli hallussaan hallitus, sotajoukko ja lainsäädäntölaitos, lyhyesti sanoen, valtion koko valta; se oli yleisten vaalien siveellisesti vahvistama, jotka vaalit saivat sen ylivallan ilmenemään kansan tahtona, ja jota vahvisti vielä samaan aikaan tapahtuva vastavallankumouksen voitto koko Europan manteelella.

Milloinkaan ei mikään puolue ole alottanut taisteluaan laajempien apuneuvojen ja suotuisempien suhteiden vallitessa.

Haaksirikkoutuneet puhtaat tasavaltalaiset havaitsivat lakiasäättävässä kansalliskokouksessa sulaneensa viisikymmentä miestä käsitteväksi joukkioksi afrikalaisten kenraalien Cavaignacin, Lamorcieren ja Bedaun johtamina. Suuren vastustuspuolueen muodosti kuitenkin "vuori". Tämän parlamentaaris-ristimänimen antoi itselleen sosiaalidemokraattinen puolue. Sen käytettävänä oli enemmän kuin kaksisataa ääntä kansalliskokouksen seitsemästasadasta viidestäkymmenestä, ollen se siis ainakin yhtä voimakas kuin mikä hyvänsä muu järjestyksen puolueen kolmesta ryhmästä. Sen suhteellista heikkoutta koko kuningasmieliseen liittoutumaan verraten näyttivät korvaavan erikoiset olosuhteet: paitsi sitä, että maakuntain vaalien tulokset osottivat, että se oli saavuttanut huomattavaa kannatusta maaseutuväestössä, kuuluivat sen leiriin myöskin melkein kaikki Pariisin edustajat; sotajoukko oli tunnustanut kansanvaltaisen uskonsa, valitsemalla kolme aliupseeria ja "vuori-puolueen" johtajan Ledru-Rollin'in oli, päinvastoin kuin yhdenkään järjestyksen puolueen edustajan, korottanut "parlamenttiaateliin" viisi maakuntaa, jotka olivat antaneet äänensä hänelle. Katsoen siis kunin-

gasmielisten välttämättömään keskinäiseen yhteentörmäykseen yhtäällä ja koko järjestyksen puolueen yhteentörmäykseen Bonaparten kanssa toisaalla, näytti "vuoripuolueella" olevan toukokuun 29 päivänä, 1849, edessään kaikki menestymisen mahdollisuudet. Paria viikkoa myöhemmin oli se menettänyt ne kaikki, jopa kunniansakin.

Ennen kun seuraamme tätä parlamentarista historiaa etemmäksi, on välttämätöntä tehdä joitakin havaintoja, välttyäksemme cräistä tavallisista väärinkäsityksistä, jotka koskevat edessämme olevan aikakauden koko luonnetta. Kansanvaltaisten katsantokannan mukaan oli lakiasäättävän kansalliskokouksen aikana kysymyksessä sama asia kuin perustuslakiasäättävän kokouksenkin, nimitäin vain taistelu tasavaltalaisten ja kuningasmielisten kesken. Koko liike sisältyi tunnussanaan *taantumus* — yö, jossa kaikki kissat ovat harmaita, ja sallii heidän venyttellen puhua väsyttäviä jokapäiväisyyksiään. Ensi silmäyksellä näyttäytyy järjestyksen puolue kuningasmielisten ryhmien sekasor-toiseksi joukoksi jossa ei ainoastaan juonitella toinen toisiaan vastaan, kunkin pyrkinessä asettamaan valtaistuimelle oman vallan tavottelijansa ja estäessä vastaryhmän vallantavottelijan aikeet, vaan jossa kaikki yhtyvät vihaamaan "tasavaltaa" ja hyökkäämään sitä vastaan, mutta sen puolella esiin-

tyy "vuori", kuningasmielisen salaliiton vastakohtana "tasavallan" edustajana. Järjestyksen puolue näyttää aina toimivan taantumuksen hyväksi, joka ei, enempää eikä vähempää kuin Preussissakaan, suunnattu sanomalehdistöä, yhdistysmisoikeutta ja muuta selaista vastaan, ja jota virkavallan puolelta toteutetaan väkivaltaisilla poliisitoimenpiteillä: poliisin ja yleisen syyttäjän avulla — juuri samoin kuin Preussissakin. "Vuori- puolue" sitävastoin aina yhtä uutterasti toimii näiden hyökkäyksien estämiseksi ja siten puolustaa "ihmisen ikuisia oikeuksia" — kuten jokainen niin sanottu kansan puolue on tehnyt viimeisten sadan viidenkymmenen vuoden aikana. Lähemmin tarkastettaessa asemaa ja puolueita, tämä pintailmiö, joka peittää *luokkataistelun* ynnä muut tämän aikakauden omintakeispiirteet, katoaa kokonaan.

Legimistit ja orleanistit muodostivat, kuten edellä on sanottu, järjestyksen puolueen kaksi suurta ryhmää. Mikä piti nämä kaksi ryhmää kiinni omissa kruununtavottelijoissaan ja siten erillään toisistaan, mitä muuta oli se kuin lilja ja kolmiväri-lippu, bourbonien hallitsijasuku ja Orleanisien hallitsijasuku, nämä kuninkuuden eri värit? Bourbonien vallassa ollen hallitsivat *suurmaanomistajat* pappiensa ja lakeijainsa kanssa, ja Orleansin hallitushuoneen kautta

rahapohatat, suuret tehtailijat ja suurkaup-
 piaat, se on *pääoma*, palkattuine lakimiehi-
 neen, professoreineen ja puhujineen. Le-
 gitimistien kuninkuus oli ainoastaan maa-
 aatelin perinnöllisen hallituksen valtiolli-
 nen ilmaisuusmuoto, samoin kuin heinäkuun
 kuninkuus oli ainoastaan porvarillisten nou-
 sukkaiden anastetun hallituksen valtiollinen
 ilmaisuusmuoto. Se mikä siis piti nämä kaksi
 ryhmää erillään, eivät olleet niin sanotut pe-
 riaatteet, vaan heidän aineelliset elinehtonsa
 -- omaisuuden kaksi eri muotoa. Se oli
 kaupungin ja maaseudun vanha vastakkai-
 suus, kilpailu pääoman ja maaomistuksen
 välillä. Että samalla kuitenkin vanhat muis-
 tot, persoonalliset vihamielisyydet, toivot ja
 pelot, ennakkoluulot ja kuvittelut, mieltymys
 ja vastenmielisyys, vakaumus, usko ja
 periaatteet sitoivat nämä kaksi ryhmää tä-
 hän tai tuohon hallitushuoneeseen, kukapa
 sitä kieltää. Erilaisille omaisuusmuodoil-
 le, olemassaolon yhteiskunnallisille ehdoil-
 le muodostuu koko päällysrakennus erityi-
 sistä niille ominaisista muodostuneista
 tunteista, kuvitteluista, ajattelutavoista ja
 käsitteistä. Luokka kokonaisuudessaan syn-
 nyyttä ja luo nämä aineellisesta perustas-
 taan ja sitä vastaavista yhteiskunnallisista
 olosuhteista, joka saa ne perinnäistiedon ja
 kasvatuksen kautta. Saattaa kuvitella, että
 ne muodostavat hänen käytöksensä todelli-

set syyt ja perusteet. Vaikka orleanistit ja legitimistit, kumpikin näistä ryhmistä, koettivat uskottaa itselleen ja toisilleen, että se mikä piti heidät erossa, oli kunkin kiintyminen omaan kuningashuoneeseensa, niin siitä huolimatta tosiasiat osottivat myöhemmin, että sittenkin niiden erilaiset edut olivat, jotka estivät nämä kaksi kuningashuonetta yhtymästä. Samoin kuin yksityisessä elämässä tehdään ero sen välillä, mitä joku ajattelee ja sanoo itsestään, ja mitä hän todella on ja tekee, samoin, mutta paljoa tarkemmin pitää erottaa puolueiden puheenparret ja lausunnot historiallisissa taisteluissa niiden todellisesta kokoonpanosta todellisista eduistaan, päähänpistoista ja varsinaisista olemuksista. Tasavallan aikana huomasivat orleanistit ja legitimistit olevansa toisensa rinnalla samanlaisia tarkoitusperiä ajavina. Se seikka että kumpikin puoli halusi, toistaan vastustaen, palauttaa valtaan oman kuningashuoneensa, ei merkinnyt mitään muuta, kuin että kumpikin näistä suurista *eturyhmistä*, joihin porvaristo on jaettu — maa ja pääoma — koetti uudelleen palauttaa voimaan oman yliherruutensa ja alistaa alleen vastustajansa. Me puhumme kahdesta *porvarillisesta eturyhmästä*, koska suurmaanomistaja, huolimatta feodalisesta teeskentelystä ja sukuylpeydestä, on uudenaikaisen yhteiskunnan kehityksen kautta tul-

lut täydelleen porvarilliseksi. Siten esim. Englannin toryt kauan kuvittelivat, että he olivat kiintyneet kuninkuuteen ja kirkkoon ja Englannin vanhan perustuslain ihanuuksiin, kunnes vaaran hetki pakotti heidät tunnustamaan, että heidän innostuksensa lietsojana oli ainoastaan *maakorko*.

Yhdistyneet kuningasmieliset juonittelivat toisiaan vastaan sanomalehdistössä, Emsissä ja Claremontissa — ulkopuolella parlamentin. Kulissien takana ne pukeutuivat jälleen vanhoihin orleanistisiin ja legitimistisiin livreepukuihinsa ja käyvät vanhoja turnajaisiaan, mutta julkisen elämän näyttämöllä, julkisissa teoissaan, suurena parlamentarisena puolueena ne suoriutuvat kuningashuoneistaan pelkillä kohteliaisuuksilla, lykkäävät "in infinitum" (epämääräiseen aikaan) kuninkuuden palauttamisen. Todelliset tehtävänsä suorittavat ne *järjestyksen puolueena*, se on, *yhteiskunnallisella* eikä *valtiollisella* nimellä; porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän edustajina, ei matkusteleiden prinsessojen suojelusritareina, vaan porvariluokkana toisia luokkia vastaan; ei kuningasmielisinä tasavaltalaisia vastaan. Järjestyksen puolueena pitivät ne yllä rajoittamattomampaa ja kovempaa herravaltaa toisten luokkien yli kuin koskaan ennen, joko kuningasvallan palauttamiskauden (restaurationin) tai heinäkuun kuninkuuden ai-

kana —; seikka, joka oli mahdollinen ainoastaan parlamentarisen tasavaltamuodon vallitessa, koska ainoastaan sen kautta voivat Ranskan porvariston kaksi suurta ryhmää olla yhtyneinä; toisin sanoen, ainoastaan *tämän muodon* vallitessa voivat ne asettaa työjärjestykseensä koko luokkansa ehdottoman ylivallan, jonkun sen etuoikeutetun ryhmän etujen sijasta. Jos ne tästä huolimatta nähdään järjestyksen puolueena häväisevän tasavaltaa ja lausuvan sitä vastaan vastenmielisyytensä, ei se johtunut pelkästään kuningasmielisistä traditsioneista. Vais-to opetti heille, että vaikkakin tasavalta täydensi niiden hallitusvaltaa, niin se samalla kaivoi niiden yhteiskunnallisia perusteita, koska sen ollessaan vailla välikättä ja ilman kruunun naamaria ja kykenemättä syrjäyttämään kansallisia etuja toisarvoisilla taisteluillaan omien vastakkaisten ainesten keskuudessa ja kruunun kanssa, on pakko seisoa ankarana alistettuja luokkia vastaan ja otella niiden kanssa. Se oli heikkouden tunne, joka sai ne peräytymään oman luokkahallintonsa määrittelemättömistä vaatimuksista ja palaamaan luokkahallinnon vähemmän täydelliseen, vähemmän kehittyneeseen ja juuri siitä syystä sen vaarattomampaan muotoon. Joka kerta kun liittoutuneet kuningasmieliset joutuvat vastakkain sen kruunun tavottelijan kanssa, joka on

niiden edessä — Bonaparten kanssa — joka kerta kun ne luulevat presidentin uhkaavan heidän parlamentarista kaikkivaltansa, toisin sanoen, aina kun niiden täytyy ilmaista arvovaltansa valtiollisen nimen, astuvat ne esiin *tasavaltalaisina* eivätkä *kuningasmielisinä* — ja sitä tehdään orleansilaisesta Thiersistä, joka varottaa kansalliskokousta sillä, että tasavalta hajottaa heidän voimiaan kaikkein vähimmän, aina legitimistiseen Berreyeriin saakka, joka joulukuun 2 päivänä, 1851, kolmivärilippu ympärillään, puhuu tasavallan nimessä tribuunina kansalle, joka oli kokoontunut Kymmenennen Edustajapiirin pormestarin talon edustalle. Kaiku kuitenkin ivaten vastasi hänelle: "Henrik V., Henrik V." (Bourbonien eli legitimistien kuningaschdokas.)

Yhdistyneitä suurporvareita vastaan tekivät kuitenkin liiton pikkuliikemiehet ja työläiset — niin kutsuttu sosialidemokraattinen puolue. Pikkuliikemiehet havaitsivat saaneensa kesäkuun päiviltä, 1848, huonon korvauksen. He näkivät aineelliset ehtunsa uhattuina ja niitä suojelemaan asetettut kansanvaltaiset vakuudet, sangen epäiltävinä. Tämän vuoksi vetäytyivät he likemäksi työläisiä. Toiselta puolen oli heidän parlamenttiedustajansa — "vuori" — joka joutui syrjään porvarillis-tasavaltalaisten diktatuurin aikana, perustuslakia säätävän

kokouksen viimeisen puoliskon aikana saavuttanut takaisin menetetyn suosionsa kansan keskuudessa taisteluillaan Bonapartea ja kuningasmielisiä ministerejä vastaan. "Vuori oli tehnyt liiton sosialistijohtajain kanssa. Helmikuulla 1849, pidettiin sovintokokouksia. Laadittiin yhteinen ohjelma, asetettiin yhteisiä vaalikomiteoita ja yhteisiä ehdokkaita. Köyhälistön yhteiskunnallisilta vaatimuksilta katkaistiin siten vallankumouksellinen kärki ja niille annettiin kansanvaltainen käänne, samalla kun pikku-liikemiesten luokan kansanvaltaisilta vaatimuksilta pelkkä valtiollinen muoto hiottiin pois ja sosialistinen katsantokanta asetettiin etualalle. Siten syntyi sosialidemokratia. Uusi "vuori", tulos tästä yhtymisestä, sisälsi, lukuunottamatta muutamia työväenluokkalaisia ja muutamia lahkolaissosialisteja, vanhan "vuoren" oleelliset ainekset, oli lukumäärältään vahvempi. Se oli kuitenkin tapausten kulussa muuttunut sen luokan mukana, jota se edusti. Sosialidemokratian luonteenomaiset piirteet sisältyvät siihen, että vaaditaan kansanvaltalais-tasavaltalaisia laitoksia, ei keinoina poistamaan näitä kahta äärimmäisyyttä — pääomaa ja palkka-orjuutta — vaan lieventämään niiden vastakohtaisuutta ja muuttamaan ne sopusointuiseksi kokonaisuudeksi. Miten erilaisia lienevätkään ne menettelytavat, joita esite-

tään tämän päämäärän saavuttamiseksi, miten paljon lieneekään itse tarkoitusperää koristettu enemmän tai vähemmän vallankumouksellisilla kuvitteluilla, sen sisältö pysyy samana. Ja tänä sisältönä on yhteiskunnan muuttaminen kansanvaltaisten suuntaviivojen mukaan ja täytyy sen tapahtua pikkuliikemiesten luokan rajojen sisäpuolella. Kenenkään ei pidä luulla, että pikkuliikemiesten luokka periaatteessa pyrkii asettamaan täytäntöön omat itsekkäät luokketunsa, päinvastoin se uskoo, että sen oman vapauttamisen erikoiset ehdot muodostavat myöskin ne yleiset ehdot, joiden kautta yksistään uudenaikainen yhteiskunta voidaan pelastaa ja luokkataistelu välttää. Yhtävähän on ajateltava, että kansanvaltaiset edustajat ovat kaikki "liikkeenomistajia" tai niihin innostuneita. Ne saattavat — kasvatukseltaan ja yksilöasemaltaan — olla heistä yhtä kaukana kuin taivas on maasta. Heidät tekee pikkuliikemiesten luokan edustajiksi se, etteivät he voi älyllisesti mennä yli niiden rajojen, joiden sisäpuolella tämä luokka elää käytännöllisessä elämässä; ajautuvat teoriassa samoihin tehtäviin ja ratkaisukeinoihin, joihin ajautuu aineellisten etujensa ja yhteiskunnallisen asemansa pakotamana pikkuliikemiesten luokka. Sellainen on todellisuudessa kaikkina aikoina kunkin luokan "valtiollisten" ja "kirjallisten" edus-

tajien suhde siihen luokkaan, jota he edustavat.

Ylläolevien selityksien jälkeen on sanomattakin selvä, että samalla kun "vuori" alituisesti taistelee tasavallan ja niin sanottujen "ihmisoikeuksien" puolesta, ei tasavalta eivätkä "ihmisoikeudet" ole sen todellisena päämääränä, yhtä vähän kuin armeija, jolta yritetään riistää sen aseet ja joka puolustaa itseään, astuu taistelulle ainoastaan jäädäkseen vain sotavälineittensä herraksi.

Järjestyksen puolue provoseerasi "vuoren" heti kansalliskokouksen kokoonnuttua. Porvaristo tunsikin nyt välttämättömäksi kukistaa kansanvaltaisen pikkuliikemiesten luokan, kuten se vuotta aikaisemmin oli käsittänyt välttämättömäksi vallankumouksellisen köyhälistön kukistamisen.

Mutta vihollisen asema oli muuttunut. Köyhälistön puolueen voima oli ollut kaduilla. Pikkuliikemiesten luokan voima oli itsessään kansalliskokouksessa. Porvariston tehtävänä oli siis houkutella ne kansalliskokouksesta kadulle ja saada ne itse murtamaan parlamentarisen voimansa, ennenkuin aika ja tilaisuus yhdistäisi niiden voimat. "Vuori" hyppäsi ohjakset valloilleen satimeen.

Ranskan joukkojen toimeenpanema Rooman pommitus, oli se syötti, joka heitettiin

“vuorelle.” Se loukkasi perustuslain viidet-
tä artikkelia, joka kielsi Ranskan tasaval-
lan käyttämästä sotajoukkojaan toisten kan-
sain vapauksia vastaan. Sen lisäksi kielsi
neljäs artikkeli toimeenpanevan vallan ju-
listamasta mitään sotaa ilman kansallisko-
kouksen suostumusta. Lisäksi oli perustus-
lakia säätävä kansalliskokous tuominnut
Rooman retken päätöksellään 8 päivänä tou-
kokuuta. Näillä perusteilla teki Ledru-Rol-
lin kesäkuun 11 päivänä, 1849, Bonaparten
ja hänen ministeriensä takaisinkutsuesityk-
sen. Thiersin ampiaispistojen kiihottamana
antoi hän viedä itsensä niin pitkälle, että
uhkasi puolustaa perustuslakia kaikin kei-
noin, ase kädessäkin. “Vuori” nousi yht-
nä miehenä ja toisti tehdyn uhkauksen. Ke-
säkuun 12 päivänä hylkäsi kansalliskokous
takaisinkutsunesityksen ja “vuori” jätti par-
lamentin. Kesäkuun 13 päivän tapaukset
ovat tunnetut: Osa “vuorta” laati julistuksen
jossa Napoleonin ja hänen ministerinsä se-
litettiin olevan “perustuslain rajojen ulko-
puolella”, kansanvaltaiset kansalliskaartit
marssivat kaduilla, mutta aseettomia kun
olivat, pakenivat joutuessaan otteluun Chan-
garnierin joukkojen kanssa jne. Osa “vuor-
ta” pakeni ulkomaille, toinen osa asetettiin
syytteeseen ja parlamentaarinen järjestys-
sääntö asetti loput kansalliskokouksen pu-
heenjohtajan koulumestari-
maisen silmällä-

pidon alaiseksi. Pariisi asetettiin taas sotatilaan ja kansalliskaartien kansanvaltainen osa hajotettiin. Siten murrettiin "vuoren" vaikutus parlamentissa ja sen mukana pikkuliikemiesten valta Pariisissa.

Lyon, jossa kesäkuun 13 päivä oli antanut merkin veriseen työvään kapinaan, julistettiin samoin sotatilaan sekä viisi sen ympärillä olevaa maakuntaa ja tämä tilanne jatkuu vieläkin. (Tammikuulla 1852). "Vuoren" pääjoukko oli jättänyt etuvartiostonsa pulaan, kieltäytymällä allekirjoittamasta sen antamaa julistusta; sanomalehdistö oli hylännyt sen, ainoastaan kaksi lehteä uskalsi julaista julistuksen; pikkuliikemiehet olivat pettäneet edustajansa, kansalliskaartit olivat poissa, tai missä ne esiintyivät, ehkäisivät katusulkujen rakentamisen; edustajat olivat pettäneet pikkuliikemiehet; ei missään näkynyt luuloteltuja liittolaisia sotajoukon jäsenistä; lopuksi, sen sijaan että olisi saanut siitä voimaa, tartutti kansanvaltalainen puolue köyhälistöönkin oman heikkoutensa, ja kuten tavallista kansanvaltaisissa kemuisissa, johtajat tyydyttivät itseään syyttämällä "kansaansa" hylkäämisestä ja kansa tyydytti itseään syyttämällä johtajiaan petoksesta.

Harvoin annetaan mistään aikeesta suurempiaänisiä julistuksia kuin "vuoren" suunnitellusta taistelusta, harvoin mitään tapaista toivotetaan etukäteen suuremmalla

varmuudella ja aikasemmin kuin "kansanvaltan välttämätöntä voittoa." Tämä on ilmeistä: kansanvaltalaiset luottavat torviin, joiden puhalluksesta Jerikon muurit hajoavat. Joka kerta kun ne seisovat mielivallan muurien edessä, koettavat ne jäljitellä tätä ihmettä. Jos "vuori" halusi voittoa parlamentissa, ei sen pitänyt vedota aseisiin. Jos se kutsui aseisiin parlamentissa, sen ei pitänyt käyttäytyä parlamentarisesti kadulla. Jos ystävälliset mielenosotukset tarkotettiin todellisiksi oli houkkamaista olla näkemättä, että ne saisivat osakseen sotaisen vastaanoton. Jos ne ajottiin oikeaksi sodaksi, oli melko uutta se että heitettiin syrjään aseet, joilla sotaa oli käytävä. Mutta keskiluokan ja sen kansanvaltalaisien edustajain vallankumoukselliset uhkaukset ovat pelkkiä yrityksiä pelottaa vastustajaa. Kun ne ovat ajautuneet umpikujaan, kun ne ovat tarpeeksi sovitelleet ja tulee pakko panna täytäntöön uhkauksensa, suoritetaan se sellaisella epäröimisellä, joka karttaa kaikkein enimmän päämäärään tähtääviä keinoja ja kukistuakseen tarttuu kaikenlaisiin tekosiihin. Taisteluhuudoksi tarkotettu äänekkyys, jonka pitäisi julistaa ottelun alkaneen, hukkuu pelokkaaseen murinaan heti kun taistelun pitäisi alkaa; näyttelijät kieläytyvät ottamasta itseään vakavalta kannalta ja koko näytös lysähtää läjään kuin

täyteen puhallettu pallo, kun siihen pistetään neulalla.

Ei mikään puolue uskottele itselleen käytettävissään olevia voimia suuremmaksi kuin kansanvaltalainen, ei mikään petä itseään päättömämmin aseman todellisuuteen nähden kuin se. Osa sotajoukosta äänesti sitä ja "vuori" veti siitä sen johtopäätöksen, että sotajoukko tekisi kapinan sen hyväksi. Ja missä tilaisuudessa? Siinä joka ei sotajoukkojen näkökannalta katsoen merkinnyt mitään muuta, kuin että vallankumoukselliset sotilaat ottaisivat Rooman sotilasten osan Ranskan sotilaita vastaan. Toiselta puolen oli kesäkuun, 1848, muisto vielä liiaksi elävä ollakseen pitämättä köyhälistön keskuudessa yllä syvää vastenmielisyyttä kansalliskaarteja vastaan ja vahvaa epäluottamuksen tunnetta salaisten yhdistysten johtajissa kansanvaltalaisia johtajia kohtaan. Näitä eroavaisuuksia tasapainossa pitämään tarvittiin kysymystä suurista yhteisistä eduista. Abstraktisen perustuslakipykälän rikkominen ei tarjonnut sellaisia etuja. Eikö perustuslakia oltu kansanvaltalaisen ominen vakuutuksienkin mukaan yhtä mittaa rikottu? Eivätkö suosituimmat sanomalehdet olleet leimanneet niitä vastavallankumouksellisiksi juoniksi? Mutta kansanvaltalainen — siksi että hän edustaa keskiluokkaa, se on, *ylimenoluokkaa*, jossa kahden

muun luokan edut tylsyvät keskenään — kuvittelee olevansa yläpuolella kaikkia luokkavastakohtia. Kansanvaltalaiset myöntävät, että heitä vastassa on kyllä etuoikeutettu luokka, mutta väittävät, että he yhdessä kansan koko muun joukon kanssa muodostavat "*kansan*". He edustavat "*kansan oikeuksia*." Heidän etunsa ovat "*kansan etuja*". Siksi he eivät huomaa, että heidän taistelun uhatessa täytyy tutkia eri luokkien etuja ja suhtautumista. Heidän ei muka tarvitse vakavasti punnita omia voimiaan, vaan yksinkertaisesti vain antaa merkki saadakseen "*kansan*" ryntäämään koko loppumattomine voimineen "*sortajia*" vastaan. Jos siten toiminnan hetkellä heidän etunsa osotautuvatkin puoleensavetämättömiksi ja heidän voimansa riittämättömiksi, selitetään syyksi joko rappeutuneet viisastelijat, jotka pirstoavat "*jakamattoman kansan*" useihin vihollismielisiin leireihin, tai että sotajoukko on liian raaistunut ja sokaistu, käsittääkseen kansanvallan puhtaita tarkoituksia omana parhaanaan, tai toimeenpanon joku yksityisseikka, joka särki koko suunnitelman, tai lopuksi joku odottamaton sattuma, joka tuhosi yrityksen tällä kertaa. Kaikissa tapauksissa kansanvaltalainen tulee epäällisestä tappiosta yhtä tahrattomana kuin minä hän siihen meni ja sillä virkistyneellä varmuudella, että hänen täytyy voittaa; ei

siinä mielessä, että hänen ja hänen puolueensa täytyy luopua vanhasta kannastaan, vaan että päinvastoin olosuhteitten täytyy tulla hänen avukseen.

Kaiken tämän tähden ei pidä kuvitella harvennettua, murrettua ja uudella parlamenttaarisella järjestyksellä nöyryytettyä "vuorta" aivan liian onnettomaksi. Jos kesäkuun 13:s päivä poisti sen johtajat, niin se toisaalta teki tietä uusille, vähemmän kykeneville, joita heidän uusi asemansa mairitteli. Jos heidän merkityksettömyytensä parlamentissa ei enää voinut olla epäilyksen alaisena, niin he olivat oikeutettuja rajoittamaan toimintansa siveellisten närkästysten purkauksiin. Jos "järjestyksen puolue" teeskenteli ottavansa heidät huomionsa viimeisinä vallankumouksen virallisina edustajina, kaikkien ruumiillistettujen anarkian kauhujen jälkeen, niin heillä oli vapaus tulla esiin sitäkin laimeampina ja kohtuullisempina todellisuudessa. Kesäkuun 13:n jälkeen he lohduttelivat itseään uhmaavalla lausetavalla: "Jos ne vain uskaltavat hyökätä yleisen äänioikeuden kimppuun... niin... niin silloin me näytämme ketä me olemme!" Saammepa nähdä.

Mitä "vuorelaisiin" tulee, jotka olivat panneet ulkomaille, niin riittää kun tässä sanomme, että Ledru-Rollin, joka vain parissa viikossa oli täydentänyt sen voimakkaan

puolueen lohduttoman hävityksen, jonka johdossa hän oli, havaitsi tulleen kutsuksi rakentamaan Ranskan hallitusta "in partibus" ⁶⁾ että hänen olemuksensa, kaukana, poistuneena toiminnan kentältä, näytti kasvavan samassa suhteessa kuin vallankumous vajosi ja virallisen Ranskan virallinen tärkeys kävi kääpiömäisemmäksi, että hän saattoi pitää itseään tasavaltalaisena vallantavottelijana ja aika-ajoittain julaista valakialaisille ja muille kansoille kirjelmiä, joissa "mannermaan despoottia" uhattiin kemuilla, jotka hänellä ja liittolaisillaan oli aikomus toimittaa. Oliko Proudhon väärässä huutaessaan näille herroille: "Te olette kaikki fakiireja"?

Järjestyksen puolue ei ollut ainoastaan murtanut kesäk. 13:nä päivänä "Vuorta", mutta se oli myöskin saanut aikaan *perustuslain alistamisen kansalliskokouksen ennemmistö päätöksiensä alaisuuteen*. Niinpä todellakin käsitti tasavalta sen merkitsevän, että porvaristo hallitsi täällä parlamentaarisella tavalla tapaamatta, kuten monarkiasa, toimeenpanevan vallan eittoamis-oikeudessa estettä, tai parlamentin hajoittamismahdollisuuden alaisuutta. Se oli "parlamentta-

---

6) Episcopos in partibus infidelium oli tittelinä piispoilla, jotka pitivät virkaansa paavin valtaa tunnustamattomissa alueissa; jumalattomien, uskottomien joukko. Marx käyttää sitä emigranteista, maanpakolaisista. — Suoment.

rinen tasavalta” kuten Thiers selitti. Mutta jos porvaristo kesäkuun 13:nä päivänä parlamenttirakennuksessa saavutti kaikkivaltiu-
tensa, eikö se myöskin iskenyt itseään parla-
menttia, toimeenpanevaa valtaa ja kansaa
vastaan, parantumattomalla heikkoudellaan
sulkemalla itsestään pois enimmäns kannan-
tusta nauttivan puolueen? Luovuttamalla
yleisen syyttäjän käsiin lukuisia edustajia
enemmittä kursailuitta, hävitti se oman par-
lamentarisen loukkaamattomuutensa. Se nöy-
ryyttävä reguleeraus, jonka alaiseksi se “vuo-
ren” alistui, kohotti tasavallan presidenttiä sa-
massa suhteessa kuin se alensi yksityisiä kan-
sanedustajia. Leimaamalla perustuslakia puo-
lustavan kapinallisuuden anarkiaksi ja teok-
si, joka tarkoitti yhteiskunnan kukistamista,
se poisti itseltään mahdollisuuden vedota ka-
pinaan, milloin toimeenpaneva valta loukkasi
perustuslakia parlamenttia vastaan. Ja to-
siaankin historian iva määrää niin, että se
kenraali, joka Bonaparten määräyksestä pom-
mitti Roomaa ja siten välittömästi aiheutti
kesäkuun 13 päivän perustuslakimellakan, on
juuri se sama Oudinot, jota järjestyksen puo-
lue kerjäten mutta turhaan joulukuun 2
päivänä 1851 tarjoaa kansalle perustuslain
kenraalina. Muuan toinen kesäkuun 13 päi-
vän sankari, Vieyra, joka sai kiitoksia kan-
salliskokouksen puhujalavalta niistä jul-
muuksista, joita hän oli suorittanut suur-

ten rahamiesten palkkalaisena erään kansalliskaartijoukkueen johtajana kansanvaltaisten sanomalehtien toimistoissa — juuri tämä sama Vieyra oli pannut alulle Bonaparten salaliiton ja avusti sitä toiminnallisesti katkaisemalla kansalliskokoukselta juuri hädän hetkellä kaiken sen suojeluksen, mikä sille olisi voinut tulla kansalliskaartin taholta.

Kesäkuun 13 päivällä oli vielä muuan toinenkin merkitys. "Vuori" oli halunnut asettaa Bonaparten syytteeseen. Sen tappio oli siis suoranaanainen voitto Bonapartelle; hänen persoonallinen voittonsa kansanvaltaisista vihollisistaan. Järjestyksen puolue taisteli tämän voiton saamiseksi, Bonaparten tarvitsi ainoastaan pistää se taskuunsa. Ja hän teki niin. Kesäkuun 14 päivänä oli Pariisissa seinillä luettavana julistuksia, joissa presidentti muka itse myötävaikuttamatta, vasten tahtoaan, pelkästään olosuhteiden pakottamana astuu esiin luostarimaisesta erillisyydestään kuten väärin käsitetty hyve, valitellen vastustajiensa syytteitä, ja koettaessaan yhdistää oman persoonansa järjestyksen asiaan, pikemmin yhdistää järjestyksen asian omaan persoonaansa. Tämän ohella oli kansalliskokous jo hyväksynyt retken Roomaa vastaan, tosin Bonaparten esilletuomana. Johdettuaan sitte ylimäisen papin Samuelin takasin Vaticaniin, hän voi toi-

voa itse valtaavansa kuningas Davidina Tulerian. Hän oli voittanut puolelleen pappisedut.

Kesäkuun 13 päivän mellakka rajoittui, kuten olemme nähneet, rauhalliseksi katu-kulkueeksi. Siitä ei luonnollisesti ollut laakereita niitettävissä. Siitä huolimatta muutti järjestyksen puolue näinä sankareista ja tapahtumista köyhinä päivinä tämän veretömän taistelun toiseksi Austerlitziksi. Puhujat ja sanomalehdet ylistivät sotajoukkoa järjestyksen mahdiksi kansanjoukkoa ja anarkian voimattomuutta vastaan, ja Changarnieria "yhteiskunnan suojamuuriksi" — salaperäisyys, johon hän lopulta uskoi itsekin. Salaisesti kuitenkin poistettiin Pariisista ne sotaväen osastot, jotka näyttivät epäiltäviltä. Ne rykmentit, joiden äänestys oli osottautunut kansanvaltaisimmaksi, siirrettiin Ranskasta Algeriaan. Armeijan keskuudessa olevat rauhattomat siirrettiin rangaistuskomppanioihin ja lopuksi järjestelmällisesti sulettiin sanomalehdistö kasarmeista ja kasarmit kosketuksesta kansalaisten kanssa.

Olemme tässä Ranskan kansalliskaartin historian käännekohdassa. Vuonna 1830 se oli ratkaissut restaurationin kukistumisen. Ludvig Filipin aikana epäonnistui jokainen kapina, missä kansalliskaarti oli sotaväen puolella. Kun helmikuun päivinä, 1848, se

suhtautui passiivisesti kapinaan ja epäiltävästi Ludvig Filippiin, antautui hän hävinneenä. Siten syntyi luulo, ettei vallankumous eikä armeija voisi voittaa vastoin kansalliskaartia. Tämä oli armeijan ennakkoluuloinen usko porvariston kaikkivaltaan. Kesäkuun päivät, 1848, jolloin koko kansalliskaarti yhdessä vakinaisten joukkojen kanssa kukisti kapinan, olivat vahvistaneet tätä ennakkoluuloa. Bonaparten hallitukseen tulon jälkeen laski kansalliskaartin asema jonkun verran sen kautta, että Changarnierin persoonaan yhdistettiin epäperustuslaillisesti niiden ja ensimmäisen sotilasosaston päällikkyyys.

Samoin kuin kansalliskaartin päällikkyyys esiintyi tässä pelkkänä sotajoukon pääkomentajan kunnianimenä, esiintyy kaarti itsekin ainoastaan vakinaisten joukkojen lisäkkeenä. Kesäkuun 13 päivänä särettiin kansalliskaarti lopuksi, ei ainoastaan sen csittaisen hajottamisen kautta, jota tästä päivästä lähtien toistettiin aika ajoin Ranskan kaikissa osissa, niin, että se jätti ainoastaan sirpaleita itsestään jällelle. Kesäkuun 13 päivän mielenosotus oli ennen kaikkea kansalliskaartien mielenosotus. Ne eivät kylläkään kantaneet aseitaan, mutta ne kantoivat univormujaan sotajoukkoa vastaan — ja juuri näissä univormuissahan se onkin

se taikakalu. Armeija huomasi, sitten, että tämä univormu oli ainoastaan villaryyisy, kuten mikä muu vaate tahansa. Lumous oli murrettu. Kesäkuun päivinä, 1848, olivat suurporvarit ja pikkuliikemiehet yhtyneet kansalliskaartina armeijan kanssa köyhälis-
töä vastaan. Kesäkuun 13 päivänä, 1849, hajoittaa suurporvaristo pikkuliikemiesten kansalliskaartin. Joulukuun 2 päivänä, 1851, häviää suurporvariston oma kansalliskaarti ja Bonaparte todensi tapahtuman, allekirjoittaessaan sen hajoittamismääräyksen. Sitten suurporvaristo oli itse murtanut viimeisen aseensa sotajoukkoa vastaan, alkaen siitä hetkestä, jolloin pikkuliikemiesten luokka lakkasi olemasta vasallina sen takana ja muuttui kapinoitsijaksi sen edessä. Sen oli pakko tehdä se, samoin kuin sen oli pakko hävittää omin käsin kaikki puolustuskeinon-
sa itsevaltiutta vastaan, niin pian kuin se itse oli päässyt itsevaltiaaksi.

Sillä välin juhli järjestyksen puolue sen vallan jälleen kohoamista, joka näytti menetet-
tyltä v. 1848, ainoastaan siksi, että se vuoden 1849 rajoituksista vapautuneena voidaan löytää syyttämässä tasavaltaa ja perustuslakia, häväisemässä kaikkia tulevia, nykyisiä ja men-
neitä vallankumouksia, lukuunotettuna se-
kin jonka sen omat johtajat olivat tehneet, ja lopuksi laatimassa lakeja, joilla sanoma-

lehdistö kuristetaan, tuhotaan yhdistymisoikeus ja järjestetään sotatila elimelliseksi laitokseksi. Senjälkeen hajaantui kansalliskokous elokuun puolivälistä lokakuun puoliväliin, asetettuaan tilalleen pysyvän valio-kunnan istuntonsa väliajaksi. Tämän loman aikana legitimistit juonittelivat Emsin kansa (paikka, jossa heidän kruununtavoittelijansa oleksi), orleanistit Claremontin kansa, Bonaparte teki ruhtinaallisia matkoja ja maakuntien valtuusmiehet suunnittelivat koukoksissaan perustuslain tarkastamista; — kaikki tapauksia, jotka sattuivat säännöllisesti kansalliskokouksen loma-ajoilla ja joihin emme tässä kajoa, ennenkuin ne ovat kypsyneet teoiksi. Huomautettakoon tässä ainoastaan, että kansalliskokous menetteli epäviisaasti katoamalla näyttämöltä niin pitkiksi ajoiksi ja jättäen nykyviin, tasavallan johtoon, ainoastaan yhden, vaikkakin sää-littävän, henkilön — Ludvig Bonaparten —, samalla kun järjestyksen puolue, yleiseksi häväistykseksi hajosi omiin kuningasmieli-siin osiinsa, jotka ajoivat vastakkaisia pyrkimyksiään asettaa valtaan oman kuninkaansa. Niin usein kuin näiden lomien aikana parlamentin häiritsevä ääni saatiin hiljenemään ja sen jäsenistö oli hajaantunut kansaan, näkyi erehtymättömästi, että puutui ainoastaan yksi seikka tekemään täy-

delliseksi vallitsevan tasavallan oikean ole-
muksen: tehdä kansalliskokouksen loma py-
syväiseksi ja asettaa sen tunnuslauseen: "va-
paus, tasa-arvo, veljeys" tilalle nämä kaksi-
mielisyydestä vapaat sanat: "jalkaväki, rat-
suväki, tykkiväki."

IV

Kansalliskokous kokoontui uudelleen loka-kuun puolivälissä. Marraskuun ensimmäisenä päivänä hämnästytti Bonaparte sitä kirjelmällään, jossa ilmoitti Barrot—Falloux-ministeristön erottamisen ja uuden muodostamisen. Ei koskaan ole lakeijoja erotettu palveluksesta vähemmillä seremonioilla kuin Bonaparte erotti ministerinsä. Ne potkut, jotka olivat lopullisesti tarkoitetut kansalliskokoukselle, sai sillä välin osakseen Barrot ja Kumpp.

Barrotin ministeristö oli, kuten olemme nähneet, pantu kokoon legitimisteistä ja orleanisteista. Se oli järjestyksen puolueen ministeristö. Bonaparte tarvitsi tätä ministeristöä hajottaakseen tasavaltalaisen perustavan kansalliskokouksen, saadakseen aikaan retken Rooma vastaan ja murtaakseen kansanvaltaisen puolueen. Hän oli nähtävästi piiloutunut tämän ministeristön taakse, antoi ohjaket järjestyksen puolueen käsiin ja otti sävyisän naamarin, jota Ludwig Filipin aikana oli käyttänyt vastuunalainen sanomalehtien ylitarkasta — persoonallisen vastuuttomuuden naamarin. Nyt hän heitti pois naamarin, koska se ei enää ollut

varjostin, jonka taakse hän voi piiloutua, vaan rautanaamari, joka estäisi hänen omat kasvonsa näkymästä. Hän oli muodostanut Barrotin ministeristön, murskatakseen tasavaltalaisen kansalliskokouksen järjestyksen puolueen nimessä; nyt erotti hän sen julistakseen oman nimensä riippumattomaksi järjestyksen puolueen parlamentista.

Eikä tähän erottamiseen ollut puutetta näennäisistä tekosyistä. Barrotin ministeristö oli toiminut noudattamatta edes niitä kohteliaisuuden muotoja, jotka olisivat salineet presidentin esiintyä voimana kansalliskokouksen rinnalla. Esimerkiksi kansalliskokouksen loman aikana julkaisi Bonaparte Edgar Neylle osotetun kirjeen, jossa hän näytti hylkäävänsä paavin vapaamielisen kannan, aivan samoin kun hän vastustaessaan perustuslakia säättävää kansalliskokousta oli julaissut kirjeen, jossa ylisti Oudinotia hänen hyökkäyksensä johdosta Roomaa vastaan. Kun kansalliskokouksessa tuli äänestettäväksi varojen luovuttamisesta Rooman retkeä varten, esitti Victor Hugo vapaamielissyyttä teeskennellen tämän kirjeen keskusteltavaksi. Järjestyksen puolue hukutti tämän Bonaparten ajatuksen halveksumisen ja epäilyksen huutoihin, ikäänkuin ei Bonaparten lausunnoilla voisi mahdollisesti olla mitään valtiollista merkitystä, eikä kukaan ministereistä ryhtynyt hän-

tä puolustamaan. Eräässä toisessa tilaisuudessa lasketteli Barrot tunnetulla ontolla päätöksellään kansalliskokouksen puhujalavalta suuttumuksen sanoja siitä "inhottavasta vehkeilystä" jonka väitti olevan käynnissä presidentin välittömässä läheisyydessä. Lopuksi kun ministeristö sai kansalliskokoukselta lesken eläkkeen Orleansin herttuattarelle, se epäsi kaikki esitykset korottaa presidentin siviililistaa — ja Bonapartessa, se muistettakoon, oli keisarivallan tavoittelija niin likeisesti sekottunut rahattomaan seikkailijaan, että sitä hänen suurta aatettaan, että hän oli määrätty palauttamaan keisarikunnan, täydensi aina toinen, että Ranskan kansa oli määrätty maksamaan hänen velkansa.

Barrot—Fallouxin ministeristö oli ensimmäinen ja viimeinen parlamentarinen ministeristö, jonka Bonaparte muodosti. Sen erottaminen merkitsee siis ratkaisevaa aikakautta. Ministeristön mukana menetti järjestyksen puolue — voimatta koskaan toivoa voittavansa sitä takaisin — korvaamattoman aseman parlamentarisen hallituksen ylläpitämiseksi — kädensijan toimeenpanovassa vallassa. On helposti ymmärrettävissä, että sellaisessa maassa kuin Ranskassa, jossa toimeenpaneva valta hallitsee enemmän kuin puolen miljoonan suuruista virkamiesarmeijaa ja siis pitää alituiseen suurta mää-

rää etuja ja toimeentulomahdollisuuksia riippuvaisena itsestään; jossa hallitus ympäröi, vallitsee ja järjestelee, tarkastaa ja suojelee yhteiskuntaa aina sen kansallisen elämän mahtavimmista teoista mitä vähäpätöisimpiin liikuntoihin saakka, sen yleisestä elämästä kunkin yksilön yksityiseen elämään saakka, missä sellaisen tavattoman keskittymisen vuoksi tämä loiseläjäin ryhmä saa kaikkialla läsnäolevaisuuden ja kaikkitietävyyden, liikunnan ja nopeuden kyvyn, jolla on vertansa ainoastaan itse yhteiskunnan avuttomassa itseluottamuksen puutteessa ja sen ruumiin sisäisessä heikkoudessa, että sellaisessa maassa kansalliskokous menettäessään ministeristön määräämisvallan, menetti kaiken todellisen vaikutuksen, jollei se samalla yksinkertaisesti hallintoa, pienentänyt, jos mahdollista, virkamiesarmeijaa ja lopuksi sallinut yhteiskunnan ja yleisen mielipiteen perustaa omat elimistönsä riippumattomina hallituksen sensuurista. Mutta Ranskan porvariston *aineelliset edut* ovat mitä läheisimmin sidotut pitämään yllä juuri niin suurta ja äärimmäisesti monimutkaista hallituskoneistoa. Siellä porvaristo pitää huolen omista liikajäsenistään ja kokoa hallinnollisten palkkojen muodossa sen, mitä se ei voi pistää taskuunsa voittona, korkona, vuokrana ja palkkoina. Toiselta puolen pakottavat

sen *valtiolliset edut* sen joka päivä lisäämään sortovaltaa, se on, hallituksen valta-keinoja ja henkilökuntaa, ja samalla on se pakotettu käymään keskeytymätöntä taistelua yleistä mielipidettä vastaan ja epäluulossaan ehkäisemään ja lamauttamaan yhteiskunnan itsenäisiä elimistöjä — missä sen ei ole onnistunut niitä kokonaan poistaa. Siten joutui Ranskan porvaristo oman luokka-asemansa pakottamana yhtäällä hävittämään kaiken parlamentarisen vallan ehdot, omansa siihen luettuna, ja toisaalla saatamaan vastustamattomaksi toimeenpanevan vallan, joka jo oli sille vihamielinen.

Uutta ministeristöä kutsuttiin d'Hautpoulin ministeristöksi. Ei siksi, että kenraali d'Hautpoul olisi saanut ministeripresidentin arvon, sillä Barrotin mukana poisti Bonaparte tämän arvoasteen, joka, se täytyy myöntää, tuomitsi tasavallan presidentin perustuslaillisen kuninkaan mitättömyyteen ja lisäksi sellaisen perustuslaillisen kuninkaan, jolla ei ollut valtaistuinta eikä kruunua, ei valtikkaa eikä miekkaa, ilman edesvastuuttomuutta, omaamatta katoomatonta valtion korkeinta arvopaikkaa, ja, mikä oli kaikkein kiusallisinta — ilman siviilistä. D'Hauptpolin ministeristössä oli ainoastaan yksi mies, jolla oli parlamentissa luottoa, juutalainen Fould, mitä julkeimpana tunnettu suurrahamiesten keskuudessa.

Hänen osakseen tuli rahaministerin salkku. Tarkastelkaa Pariisin osakemarkkinakertomuksia ja te havaitsette, että marraskuun ensimmäisestä päivästä, 1849, lähtien Ranskan osakepaperit nousevat ja laskevat sikäli kuin bonapartistien osakkeet nousevat ja laskevat. Kun Bonaparte oli siten saanut liittolaisekseen pörssin, valtasi hän samalla myöskin poliisilaitoksen, nimittämällä Carlierin poliisiprefektiksi. Mutta ministeristön vaihdoksen seuraukset voivat paljastua ainoastaan tapausten kulussa. Bonaparte oli kuitenkin ottanut vasta yhden askeleen eteen päin, tullakseen sitä huomattavammin ajetuksi takasin. Hänen ankaraa kirjelmänsä seurasi mitä alamaaisimpia selityksiä kansalliskokouksen tahtoon alistumisesta. Yhtä usein kuin ministerit arkaillen esittelivät hänen persoonallisia mielijohteitaan laeiksi, he itsekin näyttivät haluttomilta ja ainoastaan asemansa pakottamina tekevän näitä koomillisia liikkeitä, joiden hyödyttömyydestä olivat jo etukäteen vakuutettuja. Yhtä usein kuin Bonaparte paljasteli suunnitelmiaan ministeristön selän takana ja kerskui napoleonilaisista ihanteistaan, kielsivät hänen omat ministerinsä hänet kansalliskokouksen puhujalavalta. Hänen vallanansatus halunsa näyttivät tulevan kuuluville ainoastaan siksi, että hänen vastustajiensa

pilkkanauru ei loppuisi. Hän käyttäytyi kuin nero jota ei ymmärretä ja, jonka koko mailma katsoo houkkioksi. Ei koskaan saanut hän osakseen suuremmassa määrässä kaikkien luokkien halveksumista kuin tänä aikana. Ei koskaan porvaristo hallinnut itsevaltaisemmin, ei koskaan se kerskuvammin näytellyt ylivaltansa tunnusmerkkejä.

Minun tarkoitukseni ei ole tässä kirjottaa sen lainsäädäntötoiminnan historiaa, joka sisältyy kahteen tänä aikana hyväksyttyyn lakiin: siihen, joka palautti viinitullin ja kasvatuslakeihin, joiden tarkoituksena oli hävittää uskottomuus. Samalla kun viinin juontia ranskalaisille vaikeutettiin sitä yltäkylläisemmin vuodatettiin heille puhtaan elämän vettä. Vaikkakin porvaristo julistaa viinitullilaissa Ranskan vanhan vihatun tullijärjestelmän loukkaamattomaksi, se koetti kasvatuslakien kautta hankkia sen kansan vanhan suosion, joka teki edellisen siedettäväksi. Täytyy ihmetellä nähdessään orleanistien, vapaamielisen porvariston, noiden voltairelaisuuden ja eklektisen filosofian vanhojen apostolien jättävän Ranskan kansan henkisen elämän sen perintövihollisten, jesuiittain, valvontaan. Mutta vaikka orleanistit ja legitimistit voivat rikkoa liittonsa, kun oli kysymyksessä kruununtavottelija, ymmärsivät he täydellisesti, että heidän yhteinen hallituksensa edellytti kah-

den eri aikakauden sortokeinojen yhdistämistä: että heinäkuun kuninkuuden sortokeinot piti täydentää ja vahvistaa restaurationin sortokeinoilla.

Pettyneinä kaikissa toiveissaan ja enemmän kuin koskaan ennen köyhdytettyinä alhaisen viljahinnan vuoksi toiselta puolen ja toiselta puolen vero- ja kiinnityslainataakan kasvamisen vuoksi, alkoivat maakuntien maanviljelijät osottaa levottomuuden oireita. Heille vastattiin järjestelmällisesti ärsyttämällä opettajia, jotka hallitus alisti pappiston valvonnan alaisiksi, järjestelmällisesti häiritsemällä pormestareita, jotka asetettiin poliisiprefektien alaisiksi ja urkkimisjärjestelmällä, jonka alaiseksi pakotettiin kaikki. Pariisissa ja suurissa kaupungeissa kantaa taantumus oman aikakautensa piirteet: se ärsyttää enemmän kuin se säikäyttää. Maaseudulla se tulee halpamaiseksi, ilkeämieliseksi, pikkumaiseksi, väsyttäväksi, kiusaavaksi, — sanalla sanoen se tulee "santarmiksi." On helppo ymmärtää, miten kolmivuotinen santarmihallitus pappishallituksen pyhittämänä oli omiaan siveellisesti rappeuttamaan kypsymättömät kansanjoukot.

Miten suuri onkaan se intoilun ja kaunopuheisuuden määrä, jonka järjestyksen puolue suuntasi kansalliskokouksen puhujalavalta vähemmistöä vastaan, pysyi sen puhe

yksitavuisena aivan kuin kristityn, jonka puhe oli oleva: "on, on; ei, ei." Se oli yksitavuinen, esiintyipä se puhujalavalla tai sanomalehdistössä, tylsä kuin arvotus, jonka ratkaisu on etukäteen tunnettu. Olipa kysymyksessä anomusoikeus tai viinitulli, sanomalehdistön vapaus tai vapaakauppa, seurat tai kunnallislait, yksilöllisen vapauden suojelus tai kansallistalouden järjestely, uusiintuu tunnuslause aina samana, aine on sama, tuomio aina valmis ja muuttumaton: *Sosialismi*. Porvarillinen vapaamelisyyskin julistetaan sosialistiseksi, samaten kansan kasvatus ja yksinpä valtion rahareformikin. Sosialistista oli rakentaa rautatie sinne, missä jo oli kanava ja sosialistista puolustaa itseään kepillä, kun käytiin kimppuun miekillä.

Tämä ei ollut pelkkä puheenparsi, kaava eikä puoluetaktiikka. Porvaristo käsittää aivan oikein, että kaikki ne aseet, jotka se takoi feodalismia vastaan, kääntävät teränsä sitä itseään vastaan; että kaikki ne kasvatusvälineet, jotka se toi esiin, kapinoivat sen omaa sivistystä vastaan; että kaikki ne jumalat, mitkä se teki, ovat langenneet siltä pois. Se ymmärtää, että kaikki niin kutsutut kansalaisoikeudet ja edistykselliset elimet vastustavat ja uhkaavat sen luokkahallintoa yhtä hyvin sen yhteiskunnallisessa

perustuksessa kuin sen valtiollisessa päällysrakennuksessa, — siitä syystä ne ovat tulleet "sosialistisiksi". Se havaitsee aivan oikein tässä uhkauksessa ja hyökkäyksessä *sosialismin* salaisuuden, jonka merkityksen ja pyrkimyksen se arvioi oikeammin kuin väärennetty, niin kutsuttu sosialismi kykenee arvostelemaan itseään ja joka siis ei voi käsittää, miten porvaristo kovasydämisenä sulkee siltä korvansa huolimatta siitä, valitteleeko se tunteellisesti ihmiskunnan kärsimyksistä, tai julistaako se kristilliseen tapaan tuhatvuotista valtakuntaa ja yleistä veljeyttä, tai humanistisesti loruilee sielusta, sivistyksestä ja vapaudesta, tai opillisesti hautoo sopusöinnun järjestelmää ja hyvinvointia kaikille luokille. Mitä porvaristo kuitenkin ei ymmärrä, on tästä johtuvana se että sen oman parlamentarisen ja valtiollisen hallinnon on myöskin välttämättömyyden pakosta kukistuttava tämän yleisen "sosialistisen" kirouksen alaisena. Niin kauan kuin porvariston hallinto ei ole täysin järjestetty, ei ole saavuttanut puhtaasti valtiollista luonnettaan, ei ristiriita muiden luokkien kanssa voi tulla näkyviin kaikessa terävyydessään, ja missä se tulee näkyviin se ei voi ottaa sitä vaarallista käännettä, joka ajaa jokaisen yhteentörmäyksen hallituksen kanssa yhteentörmäykseksi pääoman kanssa. Kun Ranskan porvaristo alkoi havaita jokai-

sessä yhteiskunnan suonenlyönnissä uhkauksen "rauhalle", miten voi se yhteiskunnan johtajana olla pitävinään yllä levottomuuden hallitusta, omaa hallitustaan, parlamentarista hallitusta, joka erään sen oman puhujan mukaan elää taistelussa ja taistelun kautta. Parlamentarinen taistelu elää väitelyllä — miten voi se kieltää väittelyn? Jokainen etu, jokainen yhteiskunnallinen laitos muutetaan parlamentissa yleiseksi ajatuksiksi, käsitellään ajatuksena — miten voisi mikään etu tai laitos väittää olevansa ajatuksen ulkopuolella ja esiintyä vain uskonkappaleena. Puhujien taistelu puhujalavalla herättää rähisijäin taistelun sanomalehdistössä, parlamentin keskusteluseuraa täydentävät välttämättömästi keskusteluseurat ravintoloissa ja kapakoissa ja edustajat, jotka alituisen vetoovat yleiseen mielipiteeseen oikeuttavat yleisen mielipiteen lausumaan julki todellisen ajatuksensa anomuksissa. Parlamentarinen hallinto jättää kaiken enemmistöjen päätettäväksi, — miten voidaan odottaa etteivät nämä suuret enemmistöt parlamentin ulkopuolella saisi halua itse päättää asioista? Jos yläpuolelta kuuluu viulujen kitisevän, mitä muuta voidaan odottaa, kuin että alapuolella olevat tanssivat.

Vainotessaan tästä lähtien *sosialistisena* sitä, mitä se ennen oli ylistänyt *vapaamieli-*

senä porvaristo siis myöntää, että sen omat edut määräävät sen kohoomaan yläpuolelle itsehallinnon vaaran; että palauttaakseen rauhan maahan, sen täytyy ennen kaikkea rauhottaa oma porvarillinen parlamenttinsa; että säilyttääkseen yhteiskunnallisen valtan-
sa koskemattomana, sen valtiollisen vallan täytyy kukistua, että yksityinen porvari voi jatkaa muiden luokkien riistämistä ja nauttia "omaisuudesta", "perheestä", "uskonnosta" ja "järjestyksestä" ainoastaan sillä ehdolla, että hänen oma luokkansa tuomitaan samaan valtiolliseen mitättömyyteen jossa toisetkin luokat ovat, että säilyttääkseen rahakukkaronsa täytyy heidän luopua kruunusta ja miekan, jonka piti suojella heitä, täytyy samalla kertaa riippua heidän päänsä yläpuolella Damokleen miekkana.

Porvariston yleisten etujen alalla osottautui kansalliskokous niin hedelmättömäksi, että esimerkiksi talvella, 1850 alettu keskustelu Paris—Avignonin rautatiestä, ei ollut vielä kypsä äänestettäväksi joulukuun 2 päivänä, 1851. Milloin hyvänsä se ei sortunut tai ollut taantumuksellinen oli se parantumattoman hedelmätön.

Milloin tahansa Bonaparten ministerit joko koettivat tehdä lakiesityksiä järjestyksen puolueen hengessä, tai esiintyivät liiallisella ankaruudella niitä täytäntöön pannessaan, yritti Bonaparte itse puolestaan saavuttaa

suosiota lapsellisen typerillä esityksillään, osottaakseen muka mikä vastakohta vallitsi hänen itsensä ja kansalliskokouksen välillä ja viitatakseen salaiseen suunnitelmaan, jota säilytettiin tarpeen varalta ja johon kätkeytyviä hyvyysä ainoastaan olosuhteet sillä hetkellä estivät paljastamasta Ranskan kansalle. Tämänluontoinen oli esitys neljän soun ylimääräisen päiväpalkan säättämisestä aliupseereille, sekä n. s. "kunniasana"-lainauspankista työläisille. Antaa ja lainata rahaa oli se tulevaisuuskuva, jolla hän toivoi voittavansa kansanjoukot puolelleen. Lahjoja ja lainoja — siihen rajoittui niin ylhäisön kuin alhaisokin raha-asiallinen viisaus, siihen rajoittuivat ne vieterit, jotka Bonaparte kyllä osasi panna liikkeelle. Koskaan ei kruununtavottelija ole keinotellut typerämin joukkojen typeryydellä.

Yhä uudelleen ja uudelleen joutui kansalliskokous kiihdyksiin näistä silminnähtävistä yrityksistä kansan suosion voittamiseksi sen kustannuksella ja nähdessään kasvavan vaaran, että tämä seikkailija velkojensa pakottamana ja maineettomana ryhtyisi johonkin epätoivoiseen tekoon. Jännittyneet suhteet presidentin ja järjestyksen puolueen välillä olivat käyneet uhkaaviksi, kun odottamaton sattuma ajoi hänet takaisin masentuneena järjestyksen puolueen turviin. Tarjoimme maaliskuun, 1850, täydennysvaaleja.

Nämä vaalit toimitettiin täyttämään niitä kansalliskokouksen edustajapaikkoja, jotka olivat joutuneet tyhjiksi kesäkuun 13 päivän jälkeisten vangitsemisien ja karkotuksien vuoksi. Pariisi valitsi ainoastaan sosialidemokraattisia ehdokkaita, jopa antoi se suurimman äänimäärän yhdelle kesäkuun, 1848, kapinoitsijalle — Deflottelle. Tällä tavoin kosti Pariisin pikkuliikemiesmailma nyt köyhälistöön liittyneenä puolestaan kesäkuun 13 päivän, 1849, tappion. Se näytti hävinneen taistelukentältä vaaran hetkenä vain astuakseen esille taas suotuisammassa tilaisuudessa kasvanein voimin ja mahtavammalla sota-huudolla. Eräs seikka näytti vielä enentävän tämän vaalivoiton vaaraa. Pariisissa äänesti sotajoukko erästä kesäkuun kapinalista, Bonaparten ministeriä, Lahittea, vastaan ja maakunnissa enimmäkseen "vuoren" ehdokkaita, jotka sielläkin, vaikkakaan eivät niin ratkaisevasti kuin Pariisissa, olivat yläkynnessä vastustajiinsa nähden.

Bonaparte näki äkkiä joutuneensa jälleen katsomaan vallankumousta kasvoista kasvoihin. Kuten tammikuun 29 päivänä ja kesäkuun 13 päivänä, 1849, kätkeytyi hän toukuu-kuun 10 päivänä, 1850, taas järjestyksen puoleen taakse. Hän teki syvän kumarruksen, ja anoi ujustellen anteeksi; hän tarjoutui nimittämään minkälaisen ministeristön tahansa parlamentin enemmistön määräyksestä ja

rukoili orleanistisen ja legitimistisen puolueen johtajia — thiersejä, berryersejä, broglieseja, moleseja, lyhyesti sanoen, niin kutsumuita päämiehiä — tarttumaan valtion peräsimen persoonallisesti. Järjestyksen puolue ei tiennyt miten käyttää hyväkseen tätä tilaisuutta, joka ei enää koskaan olisi palaava. Sen sijaan että se olisi rohkeasti ottanut vastaan tarjotun vallan, se ei edes pakottanut Bonapartea asettamaan takasin marraskuun ensimmäisenä päivänä erotettua ministeristöä. Se tyytyi nöyryyttämään hänet anteeksiannollaan ja liittämään Barochen d'Hautpoulin ministeristöön. Tämä Baroche oli riehunut yleisenä syyttäjänä ensin toukokuun 15 päivän vallankumouksellisia, toisen kerran kesäkuun 13 päivän kansanvaltalaisia vastaan, molemmilla kerroilla syyttäen "attentaateista" kansalliskokousta vastaan. Ei yksikään Bonaparten ministereistä myöhemmin toiminut utterammin kansalliskokouksen rappeuttamiseksi ja joulukuun 2 päivän 1851, jälkeen kohtaamme hänet mukavasti sijoitettuna ja hyvin palkattuna senaatin varapuheenjohtajana. Hän oli sylkenyt vallankumouksellisten soppapataan Bonaparten syötäväksi.

Sosialidemokraattinen puolue puolestaan näytti etsivän ainoastaan tekosyitä, saattaakseen voittonsa epäiltäväksi ja tylsyttääkseen sen terän. Vidal, muuan äsken Pariisista vali-

tuista edustajista oli valittu uudelleen myöskin Strassburgista. Hänet houkuteltiin luopumaan Pariisin edustajatoimesta ja hyväksymään Strassburgin. Sen sijaan että olisi antanut vaalitaistelussa saamalle voitolleen varman luonteen ja pakottanut järjestyksen puolueen viivyttellemättä taisteluun siitä parlamentissa, sen sijaan että olisi siten ajanut vihollisen taisteluun yleisen innostuksen valitessa ja armeijan mielialan ollessa suotuisan, väsytti kansanvaltalainen puolue Pariisin uudella vaalitaistelulla maaliskun ja huhtikuun aikana. Se salli kiihottuneen yleisen mielialan kuluttaa itsensä hukkaan tässä toisessa väliaikaisessa vaalileikissä. Se salli vallankumouksellisen toimintahalun saada tyydytyksensä perustuslaillisissa voitoissa ja hengästyä vähäpätöisissä seikkailuissa, tyhjissä hoilotuksissa ja valeliikkeissä. Se antoi porvaristolle aikaa koota voimansa ja valmistautua. Se antoi maaliskuun vaalien saada mielialaa heikontavan arvostelun seuraavissa huhtikuun vaaleissa Eugene Suen voittona. Sanalla sanoen, se muutti maaliskuun 10 päivän aprillipilaksi.

Parlamentin enemmistö käsitti vastustajansa heikkouden. Sen seitsemäntoista linnakreiviä — Bonaparte oli jättänyt sille hyökkäyksen suunnittelun ja vastuunalaisuuden — suunnittelivat uuden vaalilain, jonka esittäminen uskottiin Faucherille, joka

oli pyytänyt sitä kunniaa. Toukokuun 8 päivänä hän esitti uuden lain, jolla poistettiin yleinen äänioikeus, äänestämisehdoksi asetettiin kolmen vuoden asumisaika äänestyspiirissä ja lopuksi tehtiin tämän asumisen todistaminen työmieheen nähden riippuvaksi hänen isäntänsä todistuksesta.

Miten vallankumouksellisesti kansanvaltalaiset olivat agiteeranneetkin perustuslakitaistelujen aikana, niin yhtä perustuslaillisesti he nyt, kun oli välttämätöntä ase kädessä todeta äskeisten vaalivoittojen merkityksen vakavuus, saarnaavat järjestystä, "majesteettillista tyyneyttä", laillista käytäytymistä, se on, sokeaa alistumista vastavallankumouksen tahtoon, joka ilmeni lakina. Väittelyn aikana saattoi "vuori" itse järjestyksen puolueen häpeämään, esiintymällä lainkuuliaisen porvarin kiihkottomuudella, joka suojelee lain periaatetta vallankumouksellisia intohimoja vastaan ja moittien järjestyksen puoluetta pelottavalla nuhtelulla vallankumouksellisuudesta. Yksinpä äsken valitut edustajatkin vaivaituivat osotamaan siivolla ja harkitulla käytöksellään, mikä väärinkäsitys oli sanoa heitä anarkisteiksi tai selittää heidän voittoaan vallankumouksen voitoksi. Uusi vaalilaki hyväksyttiin 31 päivänä toukokuuta. "Vuori" tyydytti itseään sen johdosta kulettamalla salaa vastalauseen kansalliskokouksen pu-

heenjohtajan taskuun. Vaalilakia seurasi uusi painolaki, jolla täydelleen hävitettiin vallankumouksellinen sanomalehdistö. Se olikin ansainnut kohtalonsa. "National" ja "Presse", kaksi porvariston äänenkannattajaa, jäivät tämän vedenpaisumuksen jälkeen vallankumouksen etuvartijoiksi.

Olemme nähneet, miten maalís- ja huhtikuun aikana kansanvaltaiset johtajat tekivät kaikkensa saattaakseen Pariisin kansan valetaisteluun, ja miten he toukokuun 8 päivän jälkeen tekivät kaikkensa pitääkseen sen poissa todellisesta taistelusta. Tässä emme saa unohtaa, että vuosi 1850 oli mitä loistavimpia teollisen ja kaupallisen hyvinvoinnin vuosia ja Pariisin köyhälistöllä oli siis riittävästi työtä saatavana. Mutta toukokuun 31 päivän, 1850 vaalilaki sulki heidät kaikesta osanotosta valtiolliseen valtaan, se vei koko taistelukentän heidän altaan; se heitti työmiehet takasin siihen parias-tilaan, jossa he olivat olleet ennen helmikuun vallankumousta. Antautuessaan sellaisessa tilanteessa kansanvaltalaisten johdettavaksi ja unohtaessaan luokkansa vallankumoukselliset edut hetken edun vuoksi luopuivat työläiset kunniaista olla vallottavana voimana. He alistuivat kohtaloonsa ja osottivat, että kesäkuun, 1848, tappio oli tehnyt heidät useiksi vuosiksi vastustuskyvyttömiksi ja lopuksi, että historian piti taas kulkea hei-

dän päänsä ylitse. Mitä tulee pikkuliikemiesten kansanvaltaan, joka kesäkuun 13 päivänä huusi: "Jos he vaan uskaltavat käydä yleisen äänioikeuden kimppuun . . . silloin . . . silloin tulemme me näyttämään, ketä me olemme", lohdutteli se itseään ajatuksella, että niihin sattunut vastavallankumouksellinen isku ei ollut isku lainkaan, ja että toukokuun 31 päivän laki ei ollut mikään laki. Heidän puheittensa mukaan saapuisi toukokuun 2 päivänä, 1852, ntilalu saapuisi jokainen ranskalainen äänestyspaikalle toukokuun 2 päivänä, 1852, toisessa kädessään vaalilippu ja toisessa miekka. Tällä ennustuksella he rauhoittivat itsensä. Lopuksi sotajoukkoa rankasivat sen päälliköt toukokuun ja huhtikuun, 1850, vaalien vuoksi, kuten sitä rangaistiin toukokuun 29 päivän, 1849, vaalien vuoksi. Tällä kertaa se kuitenkin sanoi päättävästi itselleen: "Vallankumous ei tule meitä kolmatta kertaa pettämään."

Toukokuun 31 päivän, 1850, vaalilaki oli porvariston valtiopakkaus. Kaikilla sen edellisillä voitoilla vallankumouksesta oli vain hetkellinen luonne. Ne muuttuivat epävarmoiksi aina niin pian kun kansalliskoukous astui pois näyttämöltä. Ne riippuivat yleisten vaalien sattumasta, ja jälkeen vuoden 1848 osotti vaalien historia epäämättömästi, että samassa suhteessa kuin porva-

riston todellinen valta voimistui, sen siveellinen valta joukkoihin nähden haihtui. Yleinen äänioikeus ilmaisi itsensä järkevyyttä vasten porvariston hallintoa vastaan. Porvaristo vastasi poistamalla yleisen äänioikeuden. Toukokuun 31 päivän laki oli yksi luokkataistelun välttämättömyyksiä. Perustuslaki sääti, että oli annettava vähintään kaksi miljoonaa ääntä presidentin ehdokkaalle, ennenkuin vaali oli pätevä. Jos ei kukaan presidentin ehdokkaista saanut tätä vähintä määrää, silloin kansalliskokouksen oli valittava presidentti kolmesta enimmän ääniä saaneesta ehdokkaasta. Siihen aikaan kun perustuslakia säätävä kansalliskokous laati tämän lain, oli vaalilistoihin registreerattu kymmenen miljoonaa äänestäjää. Sen mielipiteen mukaan siis viides osa äänikelpoisista äänestäjistä riitti tekemään presidentin vaalin päteväksi. Toukokuun 31 päivän laki poisti ainakin kolme miljoonaa äänestäjää äänestysluetteloista, ja alensi siis äänikelpoisten äänestäjien luvun seitsemäksi miljoonaksi, mutta siitä huolimatta säilytti kahden miljoonan äänen alimman rajan presidentin vaalia varten. Siis se kohotti lakimääräisen vähimmän määrän viidennestä osasta lähes kolmanneksi osaksi äänikelpoisista äänestäjistä, se on, se teki kaikki voitavansa salakuljettaakseen presidentin vallinnan kansalta kansalliskokoukselle. Tou-

kokuun 31 päivän lailla näytti järjestyksen puolue siis kaksin kerroin vahvistaneen valtaansa, siten että se asetti sekä tasavallan presidentin että kansalliskokouksen vaalit yhteiskunnan ylimmän osan käsiin.

V

Riita Bonaparten ja kansalliskokouksen välillä puhkesi jälleen heti, kun vallankumouksellinen pula oli sivuutettu ja yleinen äänioikeus poistettu.

Perustuslaki oli määrännyt presidentin palkan 600,000 frangiksi. Tuskin puolta vuotta oli kulunut hänen virkaan astumisestaan, kun hänen onnistui kohottaa tämä summa kaksinkertaiseksi: Odillon Barrot oli puristanut kansalliskokoukselta 600,000 frangin vuotuisen myönnytyksen niinkutsutuita edustuskuluja varten. Jälkeen kesäkuun 13 päivän Bonaparte teki samanlaisia pyyntöjä, joille kuitenkin Barrot silloin pysyi kuurona. Nyt jälkeen toukokuun 31 päivän hän taas käytti hyväkseen suotuisaa hetkeä ja sai ministerinsä ehdottamaan kansalliskokouksessa kolmen miljoonan siviililistan. Pitkä seikkaileva kulkurielämä oli lahjottanut hänelle mitä parhaimmin kehittyneet tuntosarvet niiden heikkojen hetkien tuntemiseksi, jolloin hän voisi yrittää kiristää rahaa porvaristoltaan. Hän piti yllä säännöllistä kiristyskirjeiden lähettelemistä. Kansalliskokous oli riistänyt hänen avullaan ja hänen tietensä kansan hallintovallan. Nyt

uhkasi hän julkisesti tuomita tämän rikoksen kansan edessä, ellei kansalliskokous avannut pussiaan ja ostanut hänen vaittoloaan kolmella miljoonalla frangilla vuodessa. Se oli riistänyt kolmelta miljoonalta ranskalaiselta äänioikeuden: jokaisesta "kiertokulusta pois joutuneesta" ranskalaisesta hän vaati yhden frangin "kiertokulkuun." Kuuden miljoonan äänestäjän valitsemana vaati hän vahingonkorvausta niistä äänistä, jotka häneltä oli puijattu. Kansalliskokouksen valiokunta hylkäsi nämä suuret vaatimukset. Bonapartelainen sanomalehdistö uhkasi: voisiko kansalliskokous rikkoa välinsä tasavallan presidentin kanssa samaan aikaan, kun se oli rikkonut välinsä ratkaisevasti ja periaatteessa kansan suurten joukkojen kanssa? Se hylkäsi vuotuisen siviililistan, mutta myönsi kerta kaikkiaan 2,160,000 frangia. Siten teki se itsensä syypääksi kaksinkertaiseen heikkouteen myöntäen varat ja samalla kertaa osottaen suuttumuksellaan, että se teki sen vastenmielisesti. Tulemme kohdakkoin näkemään, mihin Bonaparte käytti rahat. Tämän kärjistävän jälkinäytöksen jälkeen, joka seurasi yleisen äänioikeuden riiston kintereillä ja jossa Bonaparte muutti maaliskuun ja huhtikuun pulan päivien vaatimattoman käytöksensä uhittelevaksi hävyttömyydeksi tätä vallan anastanutta parlamenttia kohtaan, kansalliskokous

hajaantui kolmeksi kuukaudeksi, elokuun 11 päivästä marraskuun 11 päivään. Se jätti tilalleen pysyvän 18-henkisen valiokunnan, jossa ei ollut bonapartelaisia, mutta oli muutamia kohtuullisia tasavaltalaisia. Vuoden 1849 pysyväisessä valiokunnassa oli ollut ainoastaan järjestyksen puolueen miehiä ja bonapartelaisia. Siihen aikaan julisti järjestyksen puolue itsensä pysyväksi vallankumousta vastaan. Nyt julisti parlamentarinen tasavalta itsensä pysyväiseksi presidenttiä vastaan. Jälkeen toukokuun 31 päivän lain ainoastaan tämä kilpailija oli enää järjestyksen puolueen tiellä.

Kun kansalliskokous kokoontui uudelleen marraskuulla, 1850, niin näytti edellisten, presidentin kanssa tapahtuneiden pikku hankausten, tilalle tulleen välttämättömäksi täysi taistelu, taistelu elämästä ja kuolemasta näiden kahden voiman välillä.

Kuten vuonna 1849, oli järjestyksen puolue tämänkin vuoden loman aikana jakautunut kahteen ryhmään, kummallakin omat valtaistuimellepalauttamisjuonensa, jotka olivat saaneet uutta yllykettä Ludvig Filipin kuolemasta. Legitimistien kuningas, Henrik V, oli asettanut säännöllisen ministeristönkin, joka sijaitsi Pariisissa ja johon kuului parlamentin valiokunnan jäseniä. Tämän vuoksi oli Bonaparte puolestaan oikeutettu tekemään retkiä Ranskan maakuntiin ja —

niiden kaupunkien mielialan mukaan, joita hän sattui läsnäolollaan ilahduttamaan — milloin salaisesti, milloin julkisemmin ker-toili omista vallananastussuunnitelmistaan ja hankki ääniä itselleen. Näillä matkoilla, joita suuri virallinen "Moniteur"-lehti ja Bonaparten pienet yksityiset "moniteurit" luonnollisesti olivat velvolliset ylistämään riemukuluiksi, seurasi häntä alituisesti joi-takin "joulukuun 10:n päivän Yhdistyk-sen" jäseniä. Tämä yhdistys ulottui ajassa vuoteen 1849. Tekosyyllä perustaa hyvän-tekeväisyysyhdistyksiä, järjestettiin Pariisin ryysyköyhälistö salaisiksi osastoiksi, joita kutakin johti Bonaparten asiamies ja joiden ylipäällikkönä oli bonapartelainen kenraali. Haaksirikkoutuneiden vetelehtijäin, joiden toimeentulo oli epäluulonalaista ja mennei-syys samaten, rappeutuneitten ja seikkailuja etsiväin porvarillisten hylkiöiden ohella oli siinä kulkureita, erotettuja sotamiehiä, va-pautettuja rikoksellisia, karanneita kaaleri-orjia, huijareita, komeljantteja, ammattiker-jäläisiä, taskuvarkaita, silmänkääntäjiä, pe-lureita, prostiueerattujen naisten ansiolla eläviä miehiä, pahamaineisten paikkojen pi-täjiä, ovenvartijoita, urunpolkijoita, rääs-y-jen kerääjiä, saksien teroittajia, kattilanpaik-kaajia, kerjäläisiä — lyhyesti sanoen, koko tuo epämääräinen, hajallinen, hyleksitty joukko, jota ranskalaiset nimittävät musta-

laisiksi. Näistä kaltaisistaan aineista muodosti Bonaparte "Joulukuun 10:nneen päivän Yhdistyksen" perusjoukon, "hyväntekeväisyysyhdistyksen", mikäli, kuten Bonapartekin, kaikki sen jäsenet tunsivat tarpeen harjottaa hyväntekeväisyyttä itseään kohtaan työtätekevän kansan kustannuksella. Bonaparte, joka tässä asettuu *ryysyköyhälistön pääksi*; joka vain täällä taas löytää runsaassa muodossa ne edut, joita hän persoonallisesti tavoitteli; joka tässä kaikkien luokkien hylkyjoukossa, jätteissä ja haaksirikkoutuneissa tuntee ainoan luokan, johon hän voi nojata ilman ehtoja, esiintyy tässä todellisena Bonapartena, Bonapartena ilman mitään määrittelyä. Vanhana ammattivetelehtijänä hän katsoo kansojen historiallista elämää, niiden suuria ja yleisiä tekoja vain tavallisina huvinäytelminä, karnevaaleina, joissa loistavat puvut, sanat ja liikkeet ovat ainoastaan naamioimassa mitä alhaisimpia pyyteitä. Niin oli laita hänen retkellään Strassburgia vastaan, jolloin harjotettu sveitsiläinen korppikotka esitti napoleonilaista kotkaa, niin taas hänen retkellään Boulogneen, jolloin hän pisti muutamia englantilaisia lakeijoja ranskalaisiin univormuihin; esiintymään sotajoukkona ⁷⁾, samoin

7) Ludvig Filipin hallitessa teki Bonaparte kaksi yritystä Napoleonin valtaistuimen uudelleen pystyttämiseksi: toisen lokakuulla, 1836, Sveitsistä Strassburgia vastaan ja toisen elokuulla, 1840, Englannista Boulognea vastaan.

kokoo hän nyt "Joulukuun 10:n päivän Yhdistykseensä" 10,000 vetelehtijää, joiden piti esiintyä kansana. Aikana, jolloin porvaristo itse esittää mitä selvintä ilveilyä, mutta mitä juhlallisimmalla tavalla loukkaamatta yhtäkään ranskalaisen näytelmätavan pedanttista vaatimusta ja on itsekin omien jukisten tekojensa juhlallisuuden osittain pettämä, osittain vakuuttama, oli seikkailija, joka otti ilveilyn vain pelkkänä ilveilynä, varmasti voittava: Vasta sen jälkeen kun hän on poistanut juhlallisen kilpailijansa, kun hän itse ottaa oman keisariosansa vakavalta kannalta ja Napoleonin naamari kasvoillaan kuvittelee esittävänsä todellista Napoleonina, joutuu hän oman omituisen historiankäsityksensä uhriksi — todelliseksi ilveilijäksi, joka ei enää pidä historiaa ilveilynä, vaan ilveilyn historiana.⁸⁾

Mitä kansalliset työpajat olivat sosialistisille työmiehille, mitä liikkuvat kaartit porvarillis-tasavaltalaisille, sitä oli Bonapartelle "Joulukuun 10:n päivän Yhdistys" — hänelle ominainen voima puoluesotaa varuten. Hänen matkoillaan tunkeilivat yhdistyksen osastot rautateillä, muodostivat hänelle kuulijakunnan, suorittivat yleisen in-

---

8) Miten oikeaan Marx osuu kuvatessaan Ludvig Napoleonina, osottaa Bonaparten koko historia. Niin pian kun Ludvig Napoleon, keisarina Napoleon III, alkoi esittää oikeaa Napoleonina, tuli hänen osakseen Sedan ja vallankumous, joka riisti häneltä valtaistuimen. — Suom.

nostuksen, huusivat "eläköön keisari" ja solvasivat ja kapuloivat tasavaltalaisia, luonnollisesti poliisin suojaamina. Hänen Pariisiin palatessaan muodosti tämä roskajoukko hänen etuvartijastonsa, ehkäisten tai hajottaen vastamielenosotukset. "Joulukuun 10:n päivän Yhdistys" kuului hänelle, se oli hänen omaa työtään, hänen oma ajatuksensa. Kaiken muun, mitä hän anastaa, asettaa olosuhteiden voima hänen käsiinsä. Kaiken muun, mitä hän tekee, joko olosuhteet tekevät hänelle tai hän tyytyy jäljentämään toisten teoista, mutta esiintyessään kansalaisten edessä virallisilla puheparsilla "järjestys", "uskonto", "perhe", "omaisuus" ja takanaan salainen yhdistys karkulaisia ja roistoja, epäjärjestyksen, prostitutionin ja varkauden yhdistys — esiintyy hän todellisena Bonapartena, kaiken tämän alkuperäisenä luoja. "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" historia on hänen omaa historiaansa. Sitten sattui, että järjestyksen puolueeseen kuuluvia edustajia joutui toisinaan näiden joulukuulaisten kapuloitaviksi. Sattui enemmän. Poliisikomissioneri Yon, joka oli määrätty kansalliskokouksen turvallisuutta valvomaan, ilmotti pysyväiselle valiokunnalle muka erään Alais'in tiedonannon perusteella, että joukko joulukuulaisia oli päättänyt surmata kenraali Changarnierin ja parlamentin esimiehen

Dupinin ja että murhan toimeenpanijat olivat jo valitut. Voimme helposti kuvitella mielessämme, miten peloissaan Dupin oli. Nyt näytti välttämättömältä parlamentin toimesta tutkia "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" s.o. Napoleonin salaisen mailman, toimintaa. Mutta juuri kun parlamentin piti kokoontua, hajotti Napoleon varovaisesti — tosin ainoastaan paperilla, luonnollisesti — koko yhdistyksensä. Vielä niinkin myöhään kuin vuoden 1851 lopulla kehotti poliisipäällikkö Carlier laajassa kirjelmässään turhaan Napoleonin hajottamaan todella joulukuulaisten yhdistyksen.

"Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" tuli jäädä Bonaparten yksityisarmeijaksi siihen saakka kunnes hänen olisi onnistunut muuttaa yleinen armeija "Joulukuun 10:n päivän Yhdistykseksi". Bonaparte otti ensimmäisen siihen tähtäävän askeleen vähän jälkeen parlamentin istuntojen lopettamisen, ja hän otti sen niillä rahoilla, jotka hän juuri oli kiristänyt parlamentilta. Fatalistina elää hän sen ajatuksen vallassa, että löytyy korkeampia voimia, joita ei ihminen, varsinkaan sotilas, saata vastustaa. Ensimmäisenä näiden voimien joukossa luettelee hän sikarit, sampanjan, kylmän linnunlihan ja kynsilaukkamakkaran. Ja näitä hän sitte tarjoilikin Elyseen huoneustolla upseeristolle ja alapuseeristolle. Lokakuun 3 p:nä

kertasi hän saman manööverin sotilaille St. Maur'in sotilastarkastuksessa ja samoin lokakuun 10 p:nä armeijan paraatissa Satoryssa, mutta vain suurenmoisemmin. Setä oli mielikuvituksissaan uusinut Aleksanderin sodankäynnin Aasiassa; veljenpoika matki Bachuksen riemukulkua samassa maassa. Alekrander oli kylläkin "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" puolijumala, mutta Bacchus täysi-, vieläpä sen suojelusjumala.

Lokakuun 3 päivän sotilastarkastuksen jälkeen kutsui parlamentin pysyväinen valiokunta sotaministeri d'Hautpoulin luokseen ja hän puolestaan lupasi, että sellaisia rikoumuksia ei vastedes tulisi tapahtumaan. Lokakuun 10 päivän tapahtumasta olemme nähneet, miten Bonaparte piti tämän lupauksen. Kummassakin tarkastuksessa oli Changarnier esiintynyt Pariisin armeijan ylipäällikkönä. Hän joka samalla kertaa oli myöskin pysyväisen valiokunnan jäsen, kansalliskaartien päällikkö, tammikuun 29 ja kesäkuun 13 päivän "pelastaja," "yhteiskunnan suojelija", järjestyksen puolueen ehdokas presidentiksi, kahden itsevaltiuskauden epäilty munkki — ei ollut koskaan alistanut sotaministerin yliherruuteen, oli aina avoimesti halveksinut tasavaltaista perustuslakia ja alituisesti kannattanut Bonapartea silminnähtävän puolueellisella suojeluksella. Nyt muuttui hän innokkaaksi sotilaskurin

puolustajaksi Bonapartea vastaan. Kun osa armeijasta lokakuun 10 p:nä huuti: "Eläköön Napoleon! Eläkööt makkarat", huolehti Changarnier siitä, että ainakin jalkaväki joka marssi hänen ystävänsä Neumeyerin johdolla, pysyi jäisen äänettömänä. Rangaistukseksi siitä, erotti sotaministeri Neumeyerin Bonaparten vaikutuksesta paikataan Pariisissa sillä tekosyyllä, että hänelle annettiin neljännentoista ja viidennentoista armeijaosaston ylikomentajan toimi. Neumeyer kieltäytyi hyväksymästä vaihdosta ja oli siten pakotettu eroamaan. Changarnier puolestaan julkasi marraskuun 2 p:nä määräyksen, jossa kiellettiin sotilaita aseissa ollessaan ottamasta osaa minkäänlaiseen poliittisluontoiseen mielenosotukseen. Elyseen (Bonaparten) asiaa puolustavat sanomalehdet hyökkäsivät Changarnieria vastaan ja järjestyksen puolueen lehdet puolestaan Bonapartea vastaan. Parlamentin pysyväinen valiokunta piti lukuisia salaisia kokouksia, joissa esitettiin selitettäväksi, että isänmaa on vaarassa. Armeija näytti jakaantuneen kahteen toisilleen vihamieliseen leiriin ja päällystöön, joista toinen Elyseessä, jossa Bonaparte majaili, ja toinen Tuillieriassa, jossa Changarnier asui. Kansalliskokouksen kokoontuminen näytti olevan se merkki mitä tarvittiin ilmitaistelun alkamiseksi. Ranskan kansa katseli Bonaparten ja Changarnierin

välistä kahnausta kuten muuan englantilainen sanomalehtimies, joka kirjotti sen johdosta: "Ranskan valtiolliset palvelustytöt pyyhkivät pois vallankumouksen vielä hehkuvaa laavaa vanhoilla rääsyillä ja haukkuvat toisiaan sitä tehdessään."

Sillä välillä kiirehti Bonaparte erottamaan toimestaan sotaministeri d'Hautpoulin, lähettämään hänet nurinniskoin Algeriaan ja nimittämään kenraali Schramm'in sotaministeriksi. Marraskuun 12 p:nä lähetti hän kansalliskokoukselle amerikalaisella taitavuudella kokoonpannun kirjelmän, joka täynnä yksityisseikkoja, tuoksui järjestystä, janosi sovitteluja, alistui noudattamaan perustuslakia, käsitteli jokaista ja kaikkia asioita, paitsi niitä jotka olivat hetken polttavimmat. Ikäänkuin sivumennen huomautti hän, että presidentillä yksin on määräysvalta armeijan ylitse perustuslain erikoisen säädöksen mukaan. Kirjelmä päättyi seuraaviin lennokkaisiin lauseisiin:

"Ranska vaatii ennen kaikkea rauhaa . . . Virkavalani sitomana tulen minä rajottamaan toimintani ainoastaan sen asettamiin ahtaisiin rajoihin . . . Mitä minuun tulee, tulen minä kansan valitsemana ja ollessani kaiken valtani velkaa sille, aina alistumaan sen lailisesti julkilausuttuun tahtoon. Jos kansalliskokous tässä istunnossaan päättäisi perustuslain muutettavaksi, tulisi perustuslaki-

kokous määrittelemään toimeenpanevan val-
lan aseman. Mutta ellette te sitä tee, tulee
kansa lausumaan juhlallisesti tahtonsa julki
vuonna 1852. Mikä hyvänsä tuleekaan ole-
maan se ratkaisu, joka tulevaisuudella on
tälle kysymykselle varattuna, koettakaam-
me päästä yksimielisyyteen siitä että into-
himo, yllätys tai väkivalta ei saa koskaan
määrätä suuren kansakunnan kohtaloa . . .
Minun mieleni ei ole kiintynyt siihen, kuka
tulee hallitsemaan Ranskaa vuonna 1852,
vaan etupäässä siihen, miten voin käyttää
aikani siihen saakka siten, ettei synny mi-
tään levottomuuksia tai kiihotusta. Minä
olen avomielisesti avannut teille sydämeni
ja te vastaatte minun avomielisyyteeni luot-
tamuksellanne, minun hyviin tarkoituksiini
yhteistoiminnalla. Jumala pitää huolen lo-
pusta.”

Tämä porvariston hunajoitu, vaatimatto-
muutta teeskentelevä ja jokapäiväisyyteen
rajottuva kieli paljastaa todellisen tarkotuk-
sensa “Joulukuun 10:n päivän Yhdistyk-
sen,” St. Maur’in ja Satoryn kenttäjuhlasan-
karin suussa.

Järjestyksen puolueen maakreivit eivät
hetkeksikään pettäneet itseään sillä minkä-
verran tämä Bonaparten avomielisyys ansait-
si luottamusta. Ne olivat jo aikoja sitte
tottuneet valoihin; kuuluihan niiden jouk-
koon valapattoisuuden veteraaneja ja eri-

koistaitureita. Armeijaa koskeva kohta ei kuitenkaan mennyt heiltä ohitse huomaamatta. Je he huomasivat harmikseen, että koko kirjelmän, huolimatta sen yksityiskoh-taisuudesta äskettäin laadittuihin lakeihin nähden, sivuutti mieltymystä osottavalla vai-teliaisuudella tärkeimmän kaikista, vaalilain ja että se edelleen, ellei perustuslain muu-tosta pantu toimeen, jätti presidentin valin-nan vuonna 1852 kansan tehtäväksi. Vaali-laki oli ketju ja paino järjestyksen puo-lueen jaloissa, estäen sen kulkemasta ja nyt aivan varmaan tekemästä hyökkäystä. Edel-leen, hajottamalla virallisesti "Joulukuun 10:nnen päivän Yhdistyksen" ja erottamalla sotaministeri d'Hautpoulin, oli Bonaparte omakätisesti uhrannut syntipukit isänmaal-lisuuden alttarille. Hän oli estänyt tapah-tuvaksi odotetun yhteentörmäyksen. Lopuksi pyrki järjestyksen puolue itsekin kaikin ta-voin välttämään ratkaisevaa ottelua toimeen-panevan vallan kanssa, heikentääkseen ja hämmentääkseen sitä. Peläten menettävänsä vallankumouksen saavutukset, salli se kil-pailijansa anastaa sen hedelmät. "Ranska haluaa ennen kaikkea rauhaa." Tällä lausun-nolla oli järjestyksen puolue estellyt vallan-kumouksen toimintaa sitte helmikuun; tällä lausunnolla esti Bonaparte nyt järjestyksen puolueen toimimasta; "Ranska haluaa ennen kaikkea rauhaa". Bonaparte pani toimeen

tekoja, jotka tähtäsivät vallananastukseen, mutta järjestyksen puolue olisi "häirinyt rauhaa", jos se nyt olisi nostanut mellakan ja selittänyt sen syyt olettamuksiansa perusteella. Satoryn makkarat olivat hiljaa kuin hiiri, kun ei kukaan niistä mitään maininnut; ja — "Ranska halusi ennen kaikkia rauhaa". Niinpä siis vaatikin Bonaparte että hänet on jätettävä rauhaan, ja parlamentarisen puolueen toimintaa halvasi kaksinkertainen pelko; pelko siitä että mahdollisesti uudelleen manaisi esiin vallankumouksellisen rauhanhäirinnän ja pelko siitä että itse esiintyisi rauhanhäiritsijänä oman luokkansa, porvariston, silmissä. Nähdessään että Ranska halusi ennen kaikkea rauhaa, ei järjestyksen puolue uskaltanut vastata "sodalla" sen jälkeen kun Bonaparte oli julistanut "rauhan". Yleisö, joka oli luvannut itselleen suuria häväistysjuttuja heti kansalliskokouksen kokoonnuttua, tuli pettyneeksi odotuksissaan. Vastustuspuolueen edustajat, jotka vaativat pysyväisen valiokunnan pöytäkirjoja lokakuun tapahtumista alistettavaksi parlamentille, jäivät äänestyksessä häviölle. Kaikesta mahdollisesti kiihottavasta väittelystä luovuttiin periaatteen vuoksi. Kansalliskokouksen toiminta loka- ja marraskuun ajalla oli vailla kaikkea mielenkiintoa.

Vihdoin joulukuun loppupuolella syntyi sissisota eräistä parlamentin valtuuksista.

Tämä taistelu vajosi alhaisten ja itsekäs-
ten pyyteitten tavottelun lokaan näistä kah-
den voiman valtuuksista, koska porvaristo
oli yleisen äänioikeuden poistamisella pois-
tanut myöskin luokkataistelun.

Muuatta edustaja Mauguinia vastaan oli
langetettu velkavankeustuomio ja kun tuo-
mioistuimen esimies tiedusteli oikeusminis-
terin mielipidettä asian suhteen, selitti tä-
mä, että vangitsemismääräys olisi pantava
toimeen viivyttelämättä. Niinpä Mauguin
heitettiinkin velkavankilaan. Saatuaan tie-
don tästä "attentaatista", pöyhisteli kansallis-
kokous harjaksiaan, eikä rajottunut vaati-
maan ainoastaan hänen pikaista vapautta-
mistaan, vaan otatti hänen väkivalloin vielä
samana iltana Clichyn vankilasta omalla no-
tariollaan. Kuitenkin selitti se, suojellak-
seen uskoaan "yksityisomaisuuden pyhyy-
teen" ja ajatellen että muussa tapauksessa
mahdollisesti aukaistaisiin turvapaikka vas-
tuksellisille "vuorilaisille", että edustajan
velkavankeuteen tuomitseminen on kyllä lu-
vallista, jos parlamentti etukäteen antaa sii-
hen suostumuksensa. Se unohti säätää, että
presidenttikin voidaan vangita veloistaan.
Tällä toimenpiteellään poisti se viimeisenkin
jätteen omien jäsentensä oikeuksien louk-
kaamattomuudesta.

Kuten muistetaan, syytti poliisikomissari
Yon erään Allais'in ilmiantojen perusteella,

osaa joulukuulaisia Dupin'in ja Changarnierin murhan suunnitteluista. Sitä silmällä pitäen esitettiin heti kansalliskokouksen ensimmäisessä istunnossa, että parlamentti järjestää oman suojeluskuntansa, jonka kustannukset maksetaan kansalliskokouksen omasta rahastosta ja joka on kokonaan riippumaton poliisilaitoksesta. Sisäasiain ministeri Baroche asettui heti vastustamaan tätä hänen oikeuksiensa ylitsekäymistä. Tätä seurasi kurja sovittelupäätös, jonka mukaan parlamentin poliisipäällikön palkka maksetaan kansalliskokouksen yksityisrahastosta, mutta hänen nimittämisensä ja erottamisensa voi tapahtua parlamentin tahdosta ainoastaan sisäasiain ministerin suostumuksella. Sillävälän oli hallitus asettanut Allais'in syytteeseen. Oikeutta käydessä oli mitä helpointa esittää hänen todistuksensa hämäreperäisiksi ja yleinen syyttäjä sai tilaisuuden asettaa Dupin'in, Changarnierin ja koko kansalliskokouksen mitä pilkallisimpaan valoon. Joulukuun 29 p:nä kirjottikin ministeri Baroche sitten kirjeen Duppin'ille, jossa vaati Yon'in erottamista toimestaan. Kansalliskokouksen valiokunta kuitenkin päätti pitää Yon'in edelleen toimessaan, mutta kokous itse, säikähtyneenä Mauguinin jutussa teemmäänsä laittomuuttaan ja tottuneena aina toimeenpanevaa valtaa kohtaan tähtäämästään iskusta saamaan siltä kaksi takasin, ei hy-

väksynyt valiokunnan päätöstä. Palkkioksi Yon'in innokkaasta toiminnasta erotti se hänet ja siten riisti itseltään parlamentarisen valtuuden, joka on välttämätön sellaista henkilöä vastaan, joka ei päättelee öisin mitä päivisin tekee, vaan päättelee päivisin yölliset tehtävänsä.

Olemme nähneet miten kansalliskokous marras- ja joulukuun ajalla mitä räikeämmästä provokatsionistakin huolimatta vältteli ja kieltäytyi antautumasta taisteluun toimeenpanevan vallan kanssa. Nyt me näemme sen pakotettuna antautumaan siihen mitä vähäpätöisimpien seikkojen takia. Mauguinin asiassa hyväksyy se periaatteessa edustajan vangitsemisen velan takia, mutta pidättää itselleen vallan sovelluttaa tätä periaatetta ainoastaan sille itselleen vastenmielisiin edustajiin — ja tästä surullisen kuuluisasta oikeudesta näemme sen painivan oikeusministerin kanssa. Sensijaan että se olisi käyttänyt hyväkseen oletettua murhasuunnitelmaa ja pakottanut panemaan toimeen tutkinnon "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" toiminnan suhteen, sekä paljastaakseen Bonaparten auttamattomasti Ranskan ja koko Europan edessä sellaisena kuin hän todellisuudessa on, Pariisin ryysyköyhälis-
tön johtajana, salli se koko yhteenoton vajota asteelle, jossa ei enää ole kysymystä mistään muusta kuin siitä kumpiko, kan-

salliskokous vai sisäasiain ministeri saa nimittää ja erottaa poliisikomissionerin. Siten näemme järjestyksen puolueen koko tällä ajalla oman sekavan asemansa pakottamana kuluttavan ja tuhlaavan koko taistelunsa toimeenpanevaa valtaa vastaan pienissä valtuusriidoissa, pikkumaisuuksissa, vähäpätöisyyksissä, ja rajariidoissa ja muuttavan mitä mauttomimmat muotoiseikat koko toimintansa ydinseikoiksi. Se ei uskalla antautua oteluun ajalla, jolloin kysymyksessä olisi ollut periaate, jolloin toimeenpaneva valta oli todella osottanut tyhjyytensä ja jolloin kansalliskokouksen asia olisi ollut koko kansakunnan asia. Siten olisi se antanut kansakunnalle liikkeellelähtömääräyksen, eikä se pelännyt mitään niin paljon kuin sitä, että tämä kansakunta liikehtisi. Siitä syystä hylkäsi se näissä tapauksissa aina "vuoren" esitykset ja pysytteli päiväjärjestyksessä. Kun koko riitakysymys siten oli menettänyt kaiken merkityksensä, saattoi toimeenpaneva valta odotella kaikessa hiljaisuudessa siksi kunnes saisi alottaa sen uudelleen vähäpätöisten tapahtumien varjossa; jolloin, niin sanoaksemme, kysymys ei enää aiheuttasi mitään muuta kuin paikallista parlamentarista mielenkiintoa. Silloin riistäytyy järjestyksen puolueen takahutettu urheus esiin, silloin repii se alas verhon koko näyttämöltä, silloin tuomitsee se presidentin, silloin

julistaa se tasavallan olevan vaarassa, — mutta silloin osottautuu sen innostus vanhenneeksi ja koko tapahtuma ainoastaan teeskennellyksi tekosyiden etsinnäksi, kokonaan niitä toimenpiteitä vastaamattomaksi joihin on ryhdytty. Koko parlamentaarinen myrsky muuttuu myrskyksi vesilasissa koko taistelu juonitteluksi ja koko yhteentörmäys häväistysjutuksi. Vallankumouksellisten luokkien pilkallisesti iloitessa kansalliskokouksen nöyryytyksen johdosta — ne luonnollisesti ollen yhtä innokkaita parlamentin valtuuksien puolustamisen kannattajia kuin parlamentti itse oli yleisen vapauden kannattaja — ei parlamentin ulkopuolella oleva porvaristo voinut käsittää, miten parlamentissa oleva porvaristo voi tuhata aikansa sellaisiin pikkumaisuuksiin ja uhata maan rauhaa kurjalla kilpailullaan presidentin kanssa. Se katselee kuin arvotusta sellaista menettelyä, joka julistaa rauhan silloin kun jokainen odottaa tappelua ja hyökkää juuri silloin kun jokainen luulee rauhan juuri solmituksi.

Joulukuun 20 p:nä teki Pascal Duprat välikysymyksen "Kultaharkko-arpajaisen" johdosta. Tämä oli "Elysialainen tyttö"; sen oli synnyttänyt Bonaparte uskollistensa kanssa ja poliisiprefecti Carlier oli ottanut sen viralliseen suojelukseensa, vaikka Ranskan laki kielsi arpajaiset kaikissa muissa

kuin hyväntekeväisyystarkotuksissa. Seitsemän miljoonaa yhden frangin arvoista lippua, joista voitot muka menivät pariisilaisen irtolaisten kuletuttamiseksi Californiaan. Kulthaisten unelmain piti tulla Pariisiin köyhälistön sosialististen unelmien tilalle; voitonsaannin mahdollisuuden kiusauksen piti tulla työnteko-oikeuden tilalle. Luonnollisesti eivät Pariisiin työläiset huomanneet Californian kullaan loistossa niitä kiiltämättömiä frangeja, joita heidän taskuistaan oli puijattu pois. Koko suunnitelma oli häikäilemätöntä huijausta. Ne irtolaiset, jotka kuvittelivat aukasevansa Californian kulta-kaivantoja, vaivautumatta lähtemään Pariisista, muodostuivat itsestään Bonapartesta ja hänen epätoivoisesti velkaantuneista pöytäkumppaneistaan. Kansalliskokouksen myöntämät kolme miljoonaa oli jo tuhlatu ja rahasto oli nyt täytettävä uudelleen keinolla tai toisella. Turhaan pani Bonaparte alulle koko kansakuntaa käsittävän rahankeräyksen, johon itse asetti pohjaksi huomattavan summan, muka tarkotuksella perustaa n.s. työkaupunkeja. Kovasydäminen porvaristo odoteli epäluuloisena hänen oman osuutensa maksamista, ja kun se ei luonnollisesti tapahtunut koskaan, lysähti koko sosialistisilla ilmalinnoilla keinottelemine läjään. Kultharkot tuottivat enemmän. Bonaparte ja hänen seuralaisensa eivät tyytyneet ainoas-

taan siihen, että panivat omiin taskuihinsa osan siitä mitä tuli yli sen seitsemän miljoonan, joka oli suunniteltu arvottavaksi, vaan vieläpä teettivät väärää lippujakin; he myivät numeroa 10 yksistään ainakin viidestätoista kahteenkymmeneen; — rahataloudellinen teko, joka täydellisesti vastasi "Joulukuun 10:nneen päivän Yhdistyksen" henkeä. Kansalliskokouksella ei tässä ollut edessään tasavallan väärennetty presidentti, vaan Bonaparte itse omassa todellisessa lihasaan ja veressään. Tässä olisi se saanut hänet kiinni itse teossa, joka ei ollut perustuslain rikkomista, vaan rikoslakien. Kun kansalliskokous Dupratin välikysymyksen jälkeen palasi päiväjärjestykseen, ei se tapahtunut pelkästään siksi että Girardin esitys, jonka mukaan kansalliskokouksen tulisi selittää itsensä "tyydytetyksi", muistutti järjestyksen puoluetta sen omasta järjestelmällisestä mädännäisyydestä: porvaristo, varsinkin valtiomiehiksi paisuneet porvarit, täydentää tämän käytännöllisen halpamielisyytensä teoreettisella pöyhkeilyllä. Valtiomiehenä muuttuu hän, kuten edessään cleva hallituskin, ylemmäksi olennoiksi, jota vastaan voidaan taistella ainoastaan korkeammilla ja ylevämmillä tavoilla.

Bonaparte — jolla, siitä yksinkertaisesta syystä että ei ollut talonpojan orja, vaan ruhtinaallinen ryysyläisproletaari, oli lurjusmaiseen

porvaristoon nähden se etu, että voi jatkaa taisteluaan nyt kun kansalliskokous itse oli kantanut hänet omilla käsillään yli sotilastuhlien, sotilastarkastusten, "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" ja nyt viimeksi rikoslain niljakkaan pinnan ylitse; hän näki nyt olevan tilaisuuden muuttaa puolustusensa hyökkäykseksi. Sotaministerin, oikeusministerin, laivasto- ja rahaministerin kärsimät vähäpätöiset tappiot, joissa kansalliskokous osotti tyytymättömyyttään, eivät häntä paljoakaan haitanneet. Hän ei ainoastaan estänyt näitä ministereitään eroamasta, jolla olisi tunnustettu toimeenpanevan vallan alistuminen parlamentin määräyksiin, vaan saattoi hän nyt panna toimeen sen mitä jo kansalliskokouksen loman aikana oli alottanut, erottaa sotilasvoiman kansalliskokouksesta — erottaa Changarnierin toimestaan.

Muuan Elyseen lehti julkasi toukokuun ajalla annetun julistuksen, joka oli tarkotettu ensimmäiselle sotilasosastolle ja siten muka Changarnierin antama, jossa annettiin upseereille ohjeita, että jos armeijan keskuudessa sattuu kapinoita, ei kapinallisia olisi suojeltava, vaan ammuttava heidät ja että kansalliskokoukselta olisi kiellettävä kaikki suojelus siinä tapauksessa että se sellaista vaatisi. Tammikuun 3 p:nä, 1851 tehtiin kabinetille välikysely tämän julistuksen johdosta. Kabinetti vaati asioiden tutkimista

ensin kolmen kuukauden ajalla, sitte viikon ja viimein kahdenkymmenen neljän tunnin kuluessa. Kansalliskokous määräsi annettavaksi viipymättä selityksen. Silloin nousi Changarnier ja selitti, ettei sellaista julistusta ole koskaan annettukaan, lisäten että hän rientäisi aina kansalliskokouksen avuksi ja että jos yhteentörmäys sattuisi, voisi kansalliskokous aina luottaa häneen. Kansalliskokous otti nämä vakuutukset vastaan sanomattomilla suosionosotuksilla ja äänesti Changarnierille luottamuslauseen. Siten luopui se omasta vallastaan, selitti itsensä voimattomaksi ja armeijan kaikkivaltiaaksi, antautumalla yksityisen kenraalin suojeluksen alaiseksi. Mutta tämä kenraali pettää itsensä, luvatessaan kansalliskokouksen käytettäväksi Bonapartea vastaan voiman joka hänellä on ainoastaan lahjana Bonapartelta ja itse odottaessaan suojelusta tältä kansalliskokoukselta, omalta suojatiltaan, joka itse on suojeluksen tarpeessa. Mutta Changarnier uskoi siihen salaperäiseen voimaan, jolla porvaristo oli hänet verhonnut aina vuoden 1849 tammi-kuulta saakka. Hän kuvittelee itsensä kolmanneksi vallaksi, joka on olemassa muiden hallitusvaltojen rinnalla. Hän omaa saman uskon, jonka omaavat kaikki muutkin sen ajan sankarit tai oikeammin pyhimykset, joiden suuruus ei ole mitään muuta kuin se hyvä käsitys mikä heidän omalla puolueel-

laan on heistä, ja jotka kutistuvat aivan jokapäiväisiksi olioiksi aina silloin kun tapahtumat kutsuvat heitä tekemään ihmeitä. Uskottomuus onkin näiden oletettujen sankarien ja todellisten pyhimysten kuolettava vihollinen, ja siitä johtuu heidän pyhästi ylpeä suuttumuksen kaikille intoileville pila- ja halveksumispuheille.

Samana iltana kutsuttiin ministerit Elyseen; Bonaparte vaati Changarnierin erottamista; viisi ministeriä kieltäytyy allekirjotamasta erottamismääräystä; "Moniteur"-lehti selittää vallitsevan ministeripulan ja järjestyksen puolue uhkaa muodostaa parlamentarisen armeijan Changarnierin päällikkyyden alaisena. Siihen oli järjestyksen puolueella perustuslaillinen oikeus; toteuttaakseen sen, tarvitsi sen ainoastaan nimitää Changarnier kansalliskokouksen presidentiksi, jolloin hän saisi vallan vaatia käytettäväkseen niin paljon sotaväkeä kuin vaan katsoi parlamentin turvallisuuden vaativan. Se olisi voinut menetellä siten sitäkin turvallisemmin, koska se tiesi Changarnierin edelleen olevan armeijan ja Pariisin kansalliskaartin ylipäällikön, joka ainoastaan odotti kutsua, kuten armeijakin. Bonapartistien sanomalehdistö ei edes uskaltanut asettaa kyseenalaiseksikaan kansalliskokouksen valtaa tehdä suoranaista vaatimusta sotaväelle; — oikeusopillinen selkkaus, joka ei val-

itseissä olosuhteissa edellyttänyt menestystä. Todennäköistä on, että armeija olisi totellut kansalliskokouksen määräystä, sillä Bonaparten täytyi etsiä kahdeksan päivää, ennenkuin Pariisista löytyi kahta kenraalia, Baraguay d'Hilliers'n ja St. Jean d'Angley'n, jotka selittivät olevansa valmiit allekirjottamaan Changarnierin poistamismääräyksen. Enemmän kyseenalaista on, olisiko järjestyksen puolue löytänyt keskuudestaan ja kansalliskokouksesta riittävän äänimäärän sellaisen toimeenpiteen toteuttamiseksi, kun otamme huomioon että kahdeksan päivää myöhemmin siitä erosi 286 ääntä, sekä että "vuori" hylkäsi samallaisen esityksen vielä niinkin myöhään kuin joulukuulla, 1851, jolloin ratkaiseva hetki oli kysymyksessä. Mahdollisesti sentään olisivat linnakreivit vielä onnistuneet ajamaan puolueensa joukot sankaritekoon, joka rajottui siihen että tunsivat itsensä turvalliseksi pistinmetsän suojassa ja hyväksyi sellaisen armeijan tekemät palvelukset, joka huomasi tulleen hylätyksi omassa leirissään. Sensijaan kuletuttivat herrat linnakreivit itsensä tammikuun 6 p:nä Elysee'hen, jossa kohteliailla sanoilla ja myönnötyksillä koettivat saada Bonaparten luopumaan Changarnierin erottamisaikeistaan. Hänet, jonka meidän pitäisi kääntää, tunnustamme me aseman herraksi. Tämän toimeenpiteen varmistuttamana nimitti Bona-

parte tammikuun 12 p:nä uuden ministeristön, johon edellisen ministeristön johtajat Fould ja Baroche jäivät edelleen. St. Jean d'Anglely tuli sotaministeriksi ja "Moniteur"-lehti julkasi Changarnierin erottamismääräyksen; hänen komentovaltansa jaettiin kahtia, saaden Baraguay d'Hilliers ensimmäisen sotilasosaston ja Perrot kansalliskaartin komennettavakseen. "Yhteiskunnan suojelija" syrjäytetään, ja vaikka ei yksikään koira hauku koko tapahtuman johdosta, koisoivat osakkeiden hinnat pörssissä.

Kieltäytymällä käyttämästä hyväkseen armeijaa joka Changarnierin persoonassa asetti itsensä sen palvelukseen ja siten ehdottomasti presidenttiä vastaan, julisti järjestyksen puolue että porvaristo oli menettänyt hallitsemistoimensa. Ei ollut enää olemassa mitään parlamentarista ministeristöä. Menettämällä edelleen sananvaltansa armeijassa ja kansalliskaartissa, mitä voimakeinoa olikaan kansalliskokouksella enää käytettävään, säilyttääkseen kansalta anastamansa vallan ja perustuslaillisen valtansa presidenttiä vastaan? Ei mitään. Sillä oli jällel enää ainoastaan vetoisuus rauhallisiin periaatteisiin, jotka se itse oli aina selittänyt vain "yleisiksi säännöiksi," jotka voitiin sovelluttaa mihin hyvänsä kolmanteen puolueeseen, tarkoituksella antaa valtapuolueelle sitä avarammat liikunnan mahdollisuudet.

Changarnierin erottamisella ja armeijan kontrollin siirtämisellä Bonapartelle päättyy ensimmäinen jakso käsittelemästämme aikakaudesta, jakso jona järjestyksen puolue ja toimeenpaneva voima taistelivat keskenään. Sota näiden kahden voiman välillä julistetaan nyt avoimesti ja sitä käydään avoimesti, mutta vasta sen jälkeen kun järjestyksen puolue on menettänyt sekä aseensa että sotilaansa. Ministeristöä, armeijaa ja kansaavailla ja ilman yleisen mielipiteen kannatusta, olematta enää itsehallinnollisen kansan edustaja toukokuun 31 p:n vaalilain voimaantulon jälkeen, vailla silmiä, vailla korvia, vailla hampaita, vailla kaikkea, oli kansalliskokous vähitellen muuttanut itsensä entisajan ranskalaiseksi parlamentiksi, joka jättää kaiken toiminnan hallitukselle ja tyytyy murinaan rajottuviin mielenilmauksiin sen jälkeen kun asia jo on tapahtunut.

Järjestyksen puolue otti uuden ministeristön vastaan suuttumuksen myrskyllä. Kenraali Bedeau palauttaa mieliin sen lievyuden, jolla pysyväinen valiokunta oli toiminut kansalliskokouksen loma-aikana, sekä millä ylönpalttisella viisaudella se oli kieltäytynyt käyttämästä oikeuttaan julaista pöytäkirjansa. Nyt vaati sisäasiain ministeri itse julkasemaan nämä pöytäkirjat, jotka jo ovat käyneet luonnollisesti väljähtyneiksi kuin seisonut vesi, eivät paljasta enää uusia

seikkoja ja kohdistuvat väsyneeseen kansaan iiman vähintäkään vaikutusta. Remusat'in esityksestä perääntyy kansalliskokous takasin valiokuntiinsa ja nimittää "erikoistoimenpiteiden valiokunnan." Pariisi syrjäytyy sitäkin vähemmän jokapäiväisistä askareistaan, nähdessään liike-elämän vilkkaana, työt käynnissä, viljan hinnan alhaisena, elintarpeita olevan kylliksi ja säästöpankkien saavan päivittäin uusia talletuksia. Ne "erikoistoimenpiteet" joihin parlamentti niin äänekkäästi julisti ryhtyvänsä, hupenevat siihen, että tammikuun 18 p:nä äänestetään epäluottamuslause ministeristölle, ilman että Changarnierin nimeä edes mainittaisiinkaan. Järjestyksen puolueen oli pakko muodostaa esityksensä sellaiseksi, saadakseen sille tasavaltalaisten kannatuksen, sillä kaikista ministeristön toimenpiteistä oli Changarnierin erottaminen juuri se jonka tasavaltalaiset hyväksyivät, eikä järjestyksen puolue todellisuudessa voi tuomita niitä muita ministeristön tekoja, jotka se itse oli sanellut.

Tammikuun 18 p:n epäluottamuslause annettiin 415 äänellä 286 vastaan. Se ajettiin läpi sovittelemattomien legitimistien ja orleanistien, puhtaitten tasavaltalaisten ja "vuoren" kanssa tekemällä sopimuksella. Siten paljastui se tosiseikka, että järjestyksen puolue oli taistelussaan Bonapartea vastaan menettänyt ei ainoastaan ministeristön-

sä ja armeijan, vaan myöskin riippumattoman parlamentarisen enemmistönsä; että joukko edustajia oli poistunut sen leiristä fanaattisen sopusointukiihkon takia, taistelun pelosta, väsymyksestä, viroissaolevien sukulaisten palkkakysymyksen aikaansaamien perhesuhteitten takia, Odillon Barrot'in ministeristössä olevien tyhjien paikkojen tavottelun takia, tai sen voittamattoman itsekkyyden takia, jonka vaikutuksesta tavalinen porvari on aina taipuisa uhraamaan luokkansa edut omien etujensa edestä. Bonapartelaiset edustajat kuuluivat järjestyksen puolueeseen alunpitäinkin ainoastaan taistellakseen vallankumousta vastaan. Katolilaisen puolueen johtaja heitti jo silloin vaikutusvaltansa Bonaparten puolelle, koska hän epäili parlamentarisen puolueen elinvoimaisuutta. Ja loppujen lopuksi olivat sen omat johtajat, Thiers ja Berryer — orleanisti ja legitimisti — pakotettuja avoimesti julistamaan olevansa tasavaltalaisia, myöntämään että he sydämistään olivat kuningasmielisiä, vaikka päänsä kannatti tasavaltaa, ja että parlamentarinen tasavalta oli porvarillisen hallituksen ainoa mahdollinen muoto. Siten olivat he pakotetut leimaamaan ne kuningasvallanpalauttamissuunnitelmat, joita he väsymättömästi ajoivat parlamentin seläntakana, juonitteluksi, joka oli yhtä vaarallista kuin järjetöntäkin.

Tammikuun 18 p:n epäluottamuslause kohdistui ministereihin, mutta ei presidenttiin. Mutta eihän ministeristö ollut erottanut Changarnieria vaan presidentti. Olisiko järjestyksen puolueen asetettava Bonaparte itse syytteeseen. Hänen vallananastushankkeistaanko? Mutta nehän ainoastaan täydensivät sen omia suunnitelmia. Hänen salaliitoistaanko sotilastarkastuksissa ja "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksessä"? Nämhän se oli jo aikoja sitte haudannut päiväjärjestykseen palautumistensa alle. Tai siksikö että hän oli erottanut toimestaan tammikuun 29 p:n, ja kesäkuun 13 p:n sankarin, sen miehen joka toukokuulla, 1850, uhkasi sytyttää Pariisiin tuleen sen jokaiselta neljältä kulmalta jos kapina syttyisi. Sen liittolaiset, "vuori" ja Cavaignac'in kannattajat eivät edes sallineet sen lohduttaa "yhteiskunnan suojelijaa" virallisella todistuksella myötätuntoisuudestaan. Ei se itsekään voinut kieltää, etteikö presidentillä ollut perustuslain takaama valta erottaa joku kenraali. Ne myrskysivät vain siksi, että hän oli epäparlamenttarisesti käyttänyt perustuslaillista oikeuttaan. Eikö se itse ollut jatkuvasti käyttänyt parlamentarisia valtuuksiaan perustuslainvastaisesti, varsin huomattavasti kumotessaan yleisen äänioikeuden. Siitä syystä tuli sen toimia tarkalleen parlamentaristen rajojen piirissä. Tarvittiin

sitä omituista tautia joka sitte vuoden 1848 on raivonnut koko mantereella, "parlamentarista tylsämielisyyttä", joka kahlehtii saastuttamansa johonkin mielikuvituksen mailmaan ja riistää niiltä kaiken järjen, kaiken muiston ja kaiken kyvyn käsittää yksinkertaista ulkopuolista mailmaa; tätä "parlamentarista tylsämielisyyttä" tarvitsi järjestyksen puolue, joka omine käsinensä oli hävittänyt kaikki parlamentarisen vallan olemassaolon ehdot ja taisteluissaan muita luokkia vastaan oli pakotettu hävittämään ne, voidakseen edelleen laskea parlamentariset voittonsa voitoiksi ja olettaakseen ministerejä iskiessään lyöneensä presidenttiä. Nämä vain tekivät hänelle mahdolliseksi yhä uudelleen nöyryyttää kansalliskokousta kansan silmissä. Tammikuun 20 p:nä julkasi "Moniteur"-lehti, että koko ministeristön erotaminen oli hyväksytty. Sen tekosyyn perusteella ettei mikään parlamentaarinen puolue enää omannut enemmistöä — kuten tammikuun 18 p:n äänestys, tuo kuningasmiehisten ja "vuoren" sopimuksen tulos, oli osottanut — ja odottaakseen enemmistöpuolueen uudelleen muodostamista, nimitti Bonaparte n.s. ylimenokauden ministeristön, jonka yksikään jäsen ei kuulunut parlamenttiin — kokonaan tuntemattomista ja vähäpätöisistä yksilöistä, pelkkä sihteerien ja kirjanpitäjien ministeristö. Järjestyksen

puolue sai nyt kuluttaa voimansa loppuun näiden nukkien kanssa; Bonaparte ei enää pitänyt tarpeellisena olla vakavasti edustettuna kansalliskokouksessa. Tällä toimenpiteellään keskitti Bonaparte sitä varmemmin koko toimeenpanevan vallan omiin käsiinsä. Hänellä oli sitä parempi mahdollisuus käyttää toimeenpanevaa voimaa omiin tarkoituksiinsa, mitä enemmän ministerit olivat vain pelkkiä numeroita.

Liittoutuneena "vuoren" kanssa kosti järjestyksen puolue puolestaan kieltäytymällä hyväksymästä 1,800,000 frangin rahaluovutusta presidentille, jota "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämies oli pakottanut sihteeriministeriensä vaatimaan kansalliskokoukselta. Tällä kertaa saatiin voitto ai-noastaan 102 äänen enemmestöllä; tammi-kuun 18 p:n jälkeen oli siis 27 ääntä jälleen pudonnut pois, järjestyksen puolueen hajaantuminen edistyi yhä. Ja ettei kukaan hetkeksikään pettyisi sen "vuoren" kanssa tekemänsä sopimuksen suhteen, kieltäytyi järjestyksen puolue ylenkatseellisesti edes käsittelemästä "vuoren" 189 edustajan tekemää esitystä amnestian julistamisesta kaikille valtiollisille rikoksellisille. Riitti kun sisäasiain ministeri, muuan Baissee, selitti että vallitseva kansallinen rauhallisuus oli ai-noastaan pintailmiö, että salassa vallitsi syvä kiihtymys, että salaisesti muodostettiin kaik-

kialla läsnäolevia yhdistyksiä, että kansanvaltalaiset sanomalehdet tekivät jälleen valmistuksia uudelleen ilmestyäkseen, että maakunnista tulevat tiedonannot olivat epäsuotuisia, Genevessä majailevat pakolaiset johtivat salaliittoa Lyonin kautta koko Etelä-Ranskassa, koko Ranska oli teollisuus- ja kauppapulan partaalla, Roubaixin tehtailijat teettivät työtä lyhennetyllä ajalla ja Belle Islen vangit olivat kapinoineet; — se että pelkkä Baissee manasi esille "punasen kummituksen" riitti järjestyksen puolueelle, niin että se keskustelutta hylkäsi esityksen joka olisi voittanut kansalliskokoukselle suunnatoman yleisen suosion ja jälleen ajanut Bonaparten sen syliin. Sensijaan että järjestyksen puolue salli toimeenpanevan voiman pelotella itsensä näillä uusien levottomuuksien olettamuksilla, olisi sen kernaammin tullut antaa hiukan enemmän tilaa luokkataistelulle, saattaakseen toimeenpanevan vallan riippumaan jälleen itsestään. Mutta se ei tuntenut itseään riittävän voimakkaaksi pelaamaan tulen kanssa.

Tämä niin sanottu ylimenokauden ministeristö pysyi pystyssä huhtikuun keskivaiheille saakka. Bonaparte väsytti kansalliskokouksen ja petti sitä alituisilla uusilla ministeri-kokoomuksillaan. Milloin näytti hän aikovan muodostaa tasavaltalaisen ministeristön, jonka päänä olisivat Lamartine

ja Billault, milloin parlamentarisen, johon välttämättömästi kuuluisi Odillon Barrot, jonka nimi ei suinkaan puutu sieltä, jossa renkiä tarvitaan, milloin taas legitimistisen, Batismenil'in ja Benoit d'Azyn johdolla, milloin orleanistisen, Mallevillen johtamana. Saattaessaan siten eri parlamenttiryhmät kärjistyneisiin väleihin toistensa kanssa ja pelottaen niitä kaikkia tasavaltalaisen ministeristön muodostamisen uhalla, jota erottamattomasti seurasi myöskin yleisen äänioikeuden palauttaminen, herätti Bonaparte samalla porvaristossa sen ajatuksen, että kaikki hänen vilpittömät pyrkimyksensä parlamentarisen ministeristön muodostamiseksi aina haaksirikkoutuvat kuningasmielisten ryhmien sovittelemattomiin vastakkaisuuksiin. Kaiken tämän tapahtuessa vaati porvaristo aina äänekkäämmin ja äänekkäämmin "voimakasta hallitusta" katsoi alituisesti vähemmän ja vähemmän anteeksiantamattomaksi jättää Ranska "ilman hallitusta", mikäli kauppapula uhkasi ja näytti värväävän joukkoja sosialismille kaupungeissa, kuten tuhoisan alhaiset viljan hinnat maaseudulla. Kauppa kävi päivä päivältä huonommaksi, työttömien lukumäärä lisääntyi aivan silminnähävästi; Pariisissa oli vähintään 10,000 työläistä ilman leipää ja Rouen'issa Muehlhausenissa, Lyon'issa, Roubaix'issa, Tourcoign'issa, St. Etiennessä, Elbeuf'issa ja

muissa kaupungeissa lukuisia tehtaita seisaustilassa. Näiden olosuhteiden vallitessa uskalsi Bonaparte huhtikuun 11 p:nä asettaa uudelleen toimeensa tammikuun 18 p:n ministeristön: herrat Rouher, Fould, Baroche ja muut, joita vahvistamaan vielä tuli Leon Faucher, jonka perustuslakia laativa kansalliskokous oli toimintansa viime päivinä yksimielisesti, lukuunottamatta viittä ministeriääntä, tuominnut eräitten valheellisten lennätintietojen lähettämisestä. Kansalliskokous oli saanut voiton ministeristöstä tammikuun 18 p:nä ja nämä kolme kuukautta oli se taistellut Bonapartea vastaan sillä tuloksella, että Fould ja Baroche voivat huhtikuun 11 p:nä valita puritaani Faucherin kolmanneksi kaverikseen ministeriliittoonsa.

Marraskuulla, 1849, oli Bonaparte tyytynyt *epäparlamentariseen* ministeristöön, tammikuulla, 1851, *parlamentin ulkopuoliseen*, mutta huhtikuun 11 p:nä katsoi hän itsensä kyllin voimakkaaksi muodostamaan kokonaan *parlamenttivastaisen* ministeristön, joka sopusointuisesti yhdisti itsessään kahden edustajahuoneen epäluottamuksen — perustavan ja lakiasäättävän kokouksen, republikaanisen ja kuningasmielisen. Tämä ministeristöjen muodostuminen oli se lämpömittari, josta parlamentti voi katsoa miten sen oman elämän lämpö määrä aleni. Huhtikuun loppuun mennessä oli se jo laskenut

niin alas, että Persigny voi persoonallisessa haastattelussaan esittää Changarnierille, että tämä menisi presidentin puolelle. Bonaparte, vakuutteli hän Changarnierille, katsoi kansalliskokouksen vaikutuksen täydellisesti tuhotuksi, ja julistus, joka piti julaistaman alituisesti suunnitellun, mutta nyt jälleen sattuman kautta toistaiseksi siirretyn vallankaappauksen jälkeen, oli jo valmiina. Changarnier vei tämän sen kuolemantuomion järjestyksen puolueen johtajille, mutta kukapa siellä olisi ottanut uskoakseen, että luteen purema voisi tappaa. Miten hävinnyt, hajaantunut ja kuoleman merkitsemä parlamentti olikaan, ei se kuitenkaan voinut nähdä tässä "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" koomillisen johtajan kanssa käymässään taistelussa mitään muuta kuin taistelun luteen kanssa. Mutta Bonaparte vastasi järjestyksen puolueelle kuten ennen Agesilaus kuningas Agis'ille: "Minä näytän sinusta muurahaiselta, mutta jonakin päivänä olen minä leijona."

VI

Se sovittelu, johon järjestyksen puolue oli tuomittu "vuoren" ja puhtaitten tasavaltalaisten kanssa, tuloksettomissa yrityksissään sotilasvoiman hallussaanpitämiseksi ja saadakseen voiton toimeenpanevasta voimasta, osotti eittämättömästi, että se oli menettänyt riippumattoman parlamentarisen enemmistönsä. Kalenteri ja kello antoivat toukokuun 29 p:nä ainoastaan merkin sen täydelliseen hajaantumiseen. Toukokuun 29 p:nä alkoi kansalliskokouksen viimeinen elinvuosi. Nyt sen oli päätettävä muuttumattomana olemisensa edelleen jatkumisesta tai perustuslain muuttamisesta. Mutta perustuslain muuttaminen ei merkinnyt ainoastaan ehdottoman ylivallan luhistumista joko suurporvaristolle tai pienliikemiesten kansanvallalle, joko kansanvallalle tai proletariaatin anarkialle, joko parlamentariselle tasavallalle tai Bonapartelle, vaan se merkitsi myöskin joko orleansia taikka bourboneja. Siten putosi aivan parlamentin keskustaan epäsovun omena, jonka ympärillä se etujen ristiriita, joka jakoi järjestyksen puolueen keskenään vihamielisiin ryhmiin, oli syytyvä ilmiliikkiin. Järjestyksen puolue oli

toisilleen vastakkaisten yhteiskunnallisten ainesten kokoomus. Kysymys perustuslain muuttamisesta kohotti valtiollista lämpö-määrää, jossa koko tuote jaoteltiin omiin alkuosiinsa.

Bonapartistien mielenkiintoisuus perus-lain muuttamiskysymykseen johtui vallan yksinkertaisesta syystä, heidän piti ennen kaikkea saada peruutetuksi perustuslain 45 pykälä, joka kielsi Bonaparten uudelleen-valinnan ja siten hänen hallituskautensa jatkamisen. Eikä tasavaltalaisten asema ol-lut yhtään yksinkertaisempi: he vastustivat kaikkia muutosaikeita, nähden niissä ainoas-taan salaliiton tasavaltaa vastaan; ja koska heillä oli hallussaan enemmän kuin yksi nel-jännes koko kansalliskokouksen äänimää-rästä ja koska esitys perustuslain muutta-miskokouksen koolle kutsumisesta, samoin kuin muutosesityksetkin, tarvitsi, tullakseen hyväksytyksi, kolmen neljättäosan edusta-jien hyväksymisen, tarvitsi tasavaltalaisten ainoastaan laskea omat äänensä, ollakseen varmoja voitostaan. Ja he olivat varmoja siitä.

Näiden selvien suhteiden vallitessa huo-masi järjestyksen puolue takertuneensa selvittämättömiin ristiriitoihin. Jos se äänesti muutoksia vastaan, merkitsi se vallitsevien suhteiden vaaranalaiseksi saattamista, koska

Bonapartelle jäisi silloin ainoastaan yksi toimintamahdollisuus, väkivallan käyttö, ja koska Ranska siinä tapauksessa mahdollisesti joutuisi toukokuulla, 1852, juuri vaalien aikana, vallankumouksellisen anarkian raadeltavaksi, presidentteineen, jonka valta olisi päättynyt, parlamentteineen, jota tämä puolue ei enää ollut pitkiin aikoihin tuntenut omakseen ja kansoineen, jonka sen oli aikomus vallottaa uudelleen kannattajakseen. Jos se äänesti perustuslain mukaisesti muutossuunnitelmien puolesta, tiesi se äänestävänsä turhaan, koska sen perustuslain mukaan oli pakko jäädä häviölle tasavaltalaisten kieltäytymisen edessä. Jos se taas perustuslainvastaisesti julisti yksinkertaisen äänten enemmistön ratkaisevaksi, voi se toivoa hallitsevansa vallankumousta ainoastaan sen kautta, että ilman ehtoja alistuisi toimeenpanevan voiman määräysvallan alle, siinä tapauksessa olisi se tehnyt Bonapartesta perustuslain, sen muutossuunnitelmien ja itsensä herraksi. Pelkkä osittainen perustuslain muuttaminen, jonka kautta presidentin virkakautta olisi jatkettu, merkitsi tien aukaisua keisarilliselle vallantavottelulle; perustuslain yleinen muuttaminen, lyhentämällä tasavallan olemassaoloa, saattoi itsevallantavottelijain pyyteet välttämättömään ristiiriitaan, sillä ehdot orleanistisen ja bourbonilaisen kuningasvallan palauttamiselle eivät

olleet ainoastaan erilaiset, vaan toinen toisensa ulossulkevat.

Parlamentarinen tasavalta oli enemmän kuin puolueeton maaperä, jolla Ranskan porvariston kaksi ryhmää, — legitimistit ja orleanistit, suurten maaomaisuuksien omistajat ja tehtailijat — saattoivat asua yhdessä samallaisilla oikeuksilla. Se oli välttämätön ehto heidän yhteiselle vallalleen, ainoa hallitusmuoto, jonka sisällä heidän yhteiset luokkaetunsa saattoivat vallita kummankin eri ryhmän etujen ja yhteiskunnan kaikkien muiden luokkien ylitse. Kuningasmielisinä vaipuivat he takasin vanhoihin vastakkaisuuksiinsa: taisteluun ylivallostaa maataomistavan luokan ja rahaylimystön välillä; ja tämän vastakkaisuuden korkein ilmenemismuoto, sen persoonallistuminen ilmeni kahdena kuninkaana, heidän kuningassukuineen. Siitä johtui järjestyksen puolueen vastustus bourbonien takasinkutsua vastaan.

Orleanistinen edustaja Creton esitti aika-ajoittaan vuosina 1849, 1850 ja 1851, että kuninkaallisten perheitten karkotusmääräykset peruutettaisiin; ja samalla tavalla esiintyi parlamentti aika-ajoittain näyttämönä kuningasmielisistä, jotka itsepintaisesti kieltäytyivät aukasemasta sitä ovea, jonka kautta heidän karkotetut kuninkaansa olisivat voineet palata takasin kotiin. Richard III murhasi Henry VI:n sillä huomautuk-

sella että hän oli liian hyvä tähän mailmaan ja kuului siis taivaaseen. Nämä selittivät että Ranska oli liian hyvä saadakseen kuninkaansa jälleen takasin. Olosuhteiden pakottamina olivat he muuttuneet tasavaltalaisiksi ja kannattivat siis kerta toisensa perästä sitä yleistä mielipidettä joka piti heidän kuninkaansa maanpaossa Ranskasta.

Perustuslain muuttamiskysymys, jonka olosuhteet pakottivat käsiteltäväksi, saattoi heti vaaraan ei ainoastaan tasavallan itsensä, vaan myöskin näiden kahden porvaristoryhmän yhteisen hallituksen; sen mukana heräsi uudelleen eloon, itsevaltiuden valtaantpääsyn mahdollisuuden rinnalla, se kilpailu eduista, jonka nämä ryhmät olivat vuorottain päästäneet vallitsevaksi ja kysymys toisen valtaantpääsystä toisen ylitse. Järjestyksen puolueen johtomiehet luulivat voivansa lieventää tätä taistelua yhdistämällä nämä kaksi kuninkuuteen pyrkivää ryhmää ja niiden kuningashuoneet yhteiseksi kuningasmieliseksi puolueeksi. Vallanpalauttamiskauden ja heinäkuun kuninkuuden todellinen yhtymys oli kuitenkin tapahtunut tässä parlamentarisessa tasavallassa, jossa orleanistiset ja legitimistiset värit sekaantuivat toisiinsa, ja porvarien erikoismuodot häipyivät pelkkään porvarillisuuteen, porvarilliseen kokonaisuuteen. Nyt kuitenkin suunniteltiin or-

leanistien muuttamisesta legitimisteiksi ja legitimistien orleanisteiksi. Kuninkuuden, jossa heidän vastakkaisuutensa oli persoonallistuneena, piti lihallistuttaa heidän yhteytensä; heidän pelkkien ryhmäetujensa ilmaisuista piti tulla heidän yhteisten luokkaetujensa ilmaisu; itsevaltiuden piti nyt saada aikaan sen, mitä vain kahden itsevaltiuden hävittäminen — tasavalta — toteutti. Tämä oli se viisastenkivi, jonka löytämiseksi järjestyksen puolueen tohtorit toimivat ihan päitään särkien. Ikäänkuin legitimistinen monarkia voisi koskaan olla teollisuusporvariston monarkiaa, tai porvarillinen monarkia perinnöllisen maaylimystön monarkiaa! Ikäänkuin maaomaisuuden omistus ja teollisuus voisivat koskaan veljestyä saman kruunun alaisena, kun kruunu kuitenkin voi olla ainoastaan yhden päässä, joko vanhemman taikka nuoremman veljen päässä. Ikäänkuin teollisuus voisi ollenkaan toimia tasa-arvoisuuden perusteella maanomaisuuden kanssa, niinkauan kun maaomaisuus ei itse ollut päättänyt teollistua. Jos Henry V kuolisi huomenna, ei Pariisin kreivi siitä syystä muuttuisi legitimistien kuninkaaksi, ellei hän lakkaisi olemasta orleanistien kuningas. Siitä huolimatta selittivät yhdynnän filosofit, jotka kävivät sitä äänekkäämmiksi, mitä lähemmäksi perustuslain muuttamiskysymys tuli, jotka olivat varustaneet itsensä jo päi-

välehdelläkin (Assemblée Nationale) ja jotka juuri nytkin (helmikuulla, 1852) ovat jälleen toiminnassa, koko pulman juuri näillä kahden kuninkuuden vastakkaisuuksilla ja kilpailuilla. Yritykset sovinnon aikaansaamiseksi Orleansin perheen ja Henry V välillä, jotka olivat olleet käynnissä aina Ludvig Filipin kuolemasta saakka, mutta jotka tapahtuivat, kuten kaikki nämä itsevallantavotteluaikeet, ainoastaan kansalliskokouksen loma-aikoina, näytösten väliaikoina, kuliisien takana, enemmän sentimentalisena muotona, kuin vakavasti, korotettiin nyt järjestyksen puolueen toimesta valtiollisen suuryksymyksen arvoon ja niitä käytiin yleisellä näyttämöllä, eikä enää, kuten tähän saakka, amatööriteatterissa. Sanansaattajat kulkivat Pariisista Venetsiaan, Venetsiasta Claremontiin ja Claremontista Pariisiin. Chambordin herttua antoi manifestin, jossa julkaisi, ei oman valtansa palauttamista, vaan "kansallisen" vallanpalautuksen, jota avustaisivat "kaikki hänen perheensä jäsenet." Orleanistinen Salvandy heitti itsensä Henry V:n jalkoihin. Legitimistien johtajat Berryer, Benoit d'Azy ja St. Priest matkustavat Claremontiin, taivuttaakseen orleanistit, mutta turhaan. Yhdynnän kannattajat huomaavat liian myöhään, että näiden kahden porvariryhmän edut eivät menetä mitään vastakkaisuuksistaan eivätkä voita mitään taipumises-

ta, mikäli ne kärjistyvät perhe-etujen muodossa, näiden kahden kuninkaallisen huoneen etuina. Kun Henry V julisti Pariisin kreivin kruununperilliseksi — ainoa menestys mitä yhtymisen kannattajat parhaassa tapauksessakaan saivat — ei Orleansin kuningashuone saavuttanut mitään sellaista, jota ei Henry V:n lapsettomuus jo olisi sille taannut, mutta toisaalla se menetti kaiken sen mitä se heinäkuun vallankumouksessa oli saavuttanut. Se luopui alkuperäisistä vaatimuksistaan, kaikista niistä arvonimistä, jotka se lähes sata vuotta kestäneen taistelun aikana oli vallannut bourbonien vanhemmalta haaralta; se vaihtoi pois historiallisen yksinoikeutensa, yksinoikeutensa sukupuuhunsa. Koko yhdistymispuuha raukesi näinollen Orleansin kuningashuoneen uskostaanluopumiseen, sen legitimistiseen luopumiseen, katuvaan palaamiseen protestanttisesta valtiokirkosta katooliseen kirkkoon; — palaamiseen, joka ei edes asettanut sitä ennen menettämälleen valtaistuimelle vaan heitti sen sen valtaistuimen juurelle, jolla se oli syntynyt. Vanhat orleanistiset ministerit Guizot, Duchatel ja muut, jotka samoin kiirehtivät Claremontiin, edustivat todellisuudessa ainoastaan heinäkuun kuningaskunnan hermostunutta taantumusta, epätoivoa niin kuningaskuntakansalaisena, kuin kansalaisten kuningaskuntanakin, en-

nakkoluuloista uskoa legitimismiin ikäänkuin viimeisenä taikakaluna anarkiaa vastaan. Rauhanhierajat — sitä ainoastaan mielivituksissaan — orleanistien ja bourbonien välillä, olivat todellisuudessa ainoastaan asiansa pettäneitä orleanisteja ja sellaisina otti heidät vastaan Joinvillen ruhtinas. Orleanistisen ryhmän elinvoimaiset, taistelevat ainekset — Thiers, Baze, ym. — sitävastoin taivuttivat Ludvig Filipin perheen sitä helpommin, nähdessään kaikkien itsevaltiuden pikaisen palauttamisen suunnitelmien edellyttävän kahden kuninkuuden yhdistämistä ja jokaisen yhdistämispyrkimyksen edellyttävän Orleansin kuningashuoneen uskostaan luopumista; se todellisuudessa päinvastoin oli sopusoinnussa sen esi-isien vanhojen tapojen kanssa: tunnustaa tasavalta sillä kertaa ja odottaa siksi kunnes olosuhteet tekisivät mahdolliseksi muutta presidentinistuinten valtaistuimeksi. Joinvillen ehdokkuus presidentiksi saatettiin liikkeelle huhuna, yleisen mielipiteen uteliaisuus pidettiin jännityksessä ja muutamia kuukausia myöhemmin, kun perustuslain muuttamiskysymys oli hylätty, se julistettiin aivan julkisesti syyskuussa.

Näiden seikkojen vaikutuksesta ei kuningasmielinen yhtyminen orleanistien ja legitimistien välillä mennyt ainoastaan myttyyn, vaan särki vielä niiden parlamentarisen ko-

koomuksenkin, sen tasavaltaisen muodon, jonka ne olivat yhdessä hyväksyneet ja hajotti järjestyksen puolueen alkuosiinsa. Mutta mitä leveämmäksi juopa Venetsian ja Claremontin välillä kävi, sitä kauemmaksi ne ajautuivat toisistaan ja mitä enemmän Joinvillen agitatsioni edistyi, sitä vilkkaammin ja tositarkoituksellisemmin käytiin neuvotteluja Faucherin, Bonaparten ministerin, ja legitimistien välillä.

Järjestyksen puolueen hajoaminen meni sen alkuperäisiä aineksiakin pitemmälle. Kumpikin suuremmista ryhmistä hajosi vuorostaan vielä uusiin pienempiin ryhmiin. Oli kuin kaikki vanhat valtiolliset värit, jotka ennen taistelivat keskenään ja ahdistelivat toinen toisiaan näiden kahden piirin sisällä — olipa se orleanistinen tai legitimistinen — olisivat sulaneet irralleen, kuten kuivuneet infusoriot,⁹⁾ jouduttuaan kosketuksiin veden kanssa; ikäänkuin ne olisivat saaneet kyliksi elinvoimaa muodostaakseen oman ryhmänsä ja esiintyäkseen omine vastavaatimuksineen. Legitimistit uneksivat tulleen ta-
kasin Tuillerian ja Marsan paviljonkeihin, Villelen ja Polignac'in välisissä taisteluissa ja orleanistit elivät uudelleen Guizotin, Molen, Broglien, Thiersin ja Odillon

---

9) Infusorio, alkeellinen yksisoluihin eliö, joka saa ravintonsa solukalvon läpi. — Suoment.

Barrotin keskinäisten turnajaisten kultaista aikaa.

Järjestyksen puolueen se osa — halukkaina muuttamaan perustuslain, mutta voimattomina pääsemään yksimielisyyteen siitä, miten pitkälle muutoksien tulisi ulottua, — joka muodostui Berryerin, Fallouxin ja Laroche Ja-quelein'in johtamista legitimisteista ja Molén, Broglien, Montalembertin ja Odillen Barrotin johtamista väsyneistä orleanisteista, yhtyi bonapartististen edustajien kanssa seuraavassa epämääräisessä ja irrallisessa esityksessä:

“Tarkotuksella palauttaa kansakunnalle sen rajottamattoman itsehallinto-oikeuden täydellisen käyttämismahdollisuuden, esitämme me allekirjottaneet edustajat, että perustuslakiin tehdään muutoksia.”

Samalla selittivät he kuitenkin yksimielisesti edustajansa Tocquevillen kautta, että kansalliskokouksella ei ollut oikeutta esittää tasavallan lakkauttamista, koska sellainen oikeus on ainoastaan perustuslakikokouksella. Muiden edustajien mielestä voitiin perustuslaki muuttaa ainoastaan “laillisella” tavalla, siten että kolme-neljättäosaa edustajista äänesti muutosesityksen puolesta, kuten perustuslaki määräsi. Kuuden päivän myrskyisen taistelun jälkeen hylättiin kysymys perustuslain muuttamisesta heinäkuun 19 p:nä, kuten saattoi nähdä jo etukäteen. Esi-

tyksen puolesta annettiin 446 ääntä ja sitä vastaan 278. Päättäväisimmät orleanistit, Thiers, Changarnier, ym. äänestivät tasavaltalaisten ja "vuoren" kanssa.

Täten parlamentin enemmistö julisti vastustavansa perustuslakia, kun taasen perustuslaki itse osottautui olevan vähemmistön puolella ja sen päätökset sitoviksi. Mutta eikö järjestyksen puolue ollut alistanut perustuslain toukokuun 31 p:nä, 1850 ja kesäkuun 13 p:nä, 1849, parlamentin enemmistön päätöksiin? Eikö koko niiden tähänastinen tasavalta levännyt sillä, että perustuslaki oli alistettu parlamentin edustajien enemmistön päätöksistä riippuvaiseksi? Eivätkö ne olleet jättäneet kansanvaltaisille vanhantestamentin ennakkoluulot lain kirjaimeen nähdessä ja sitte rangaisseet heitä siitä? Tällä kertaa ei perustuslain muuttaminen kuitenkaan merkinnyt mitään muuta kuin presidentin vallan jatkamista, ja perustuslain edelleen voimaanjättäminen merkitsi ainoastaan Bonaparten virastaan poistamista. Parlamentti oli selittänyt kannattavansa häntä, mutta perustuslaki osottautui olevan parlamenttia vastaan. Siitä syystä toimikin hän sekä parlamentin edustamalla tavalla, repiesään perustuslain palasiksi, että perustuslain esittämällä tavalla, poistaessaan parlamentin.

Parlamentti julisti perustuslain — ja siten myöskin oman valtansa — olevan "ulkopuo-

lella enemmistön määräysvallan piirin"; sillä päätöksellään peruutti se koko perustuslain ja jatkoi presidentin vallan olemassaoloa, ja samalla selitti se, ettei toinen niistä voinut kuolla eikä toinen elää niin kauan kun se itse oli olemassa. Niiden, jotka tulivat hautaamaan sen, jalat seisovat jo sen kynnyksellä. Samaan aikaan kun parlamentti väitteli perustuslain muutoksesta, erotti Bonaparte kenraali Baraguay d'Hilliersin, joka oli osotautunut epäröiväksi, ensimmäisen sotilasosaston komentajan toimesta ja nimitti hänen tilalleen kenraali Magnan'in, Lyonin vallottajan, joulukuun päivien sankarin, yhden hänen omiaan, joka jo Ludvig Filipin hallitessa, Bolognen retken aikana, oli osotautunut hänelle myötämieliseksi.

Perustuslain muuttamista koskevassa kysymyksessä tekemällään päätöksellä osotti järjestyksen puolue, ettei se tiennyt miten hallita tai miten totella, miten kuolla tai miten elää; ei miten menetellä tasavallan kanssa tai miten työskennellä yhdessä presidentin kanssa tai rikkoa välinsä hänen kanssaan. Mistä odotti se siis ratkaisua vallitseville kysymyksille? Kalenterista, tapahtumain kulusta. Se lakkasi hallitsemasta tapahtumia. Siten tarjoutui se antamaan tapahtumille tilaisuuden vallata sen sanontavallan ja samoin myöskin sen vallan, jolle se taistelussaan kansaa vastaan oli tehnyt

myönnytyksen toisen jälkeen, kunnes se lopulta itse seiso i kokonaan voimattomana sen edessä. Ja ikäänkuin antaakseen toimeenpanevalle vallalle sitä paremman tilaisuuden tehdä suunnitelmiaan taistelussaan parlamenttia vastaan, vahvistaa hyökkäysvälineitään, valita aseensa ja linnottaa asemansa, päätti järjestyksen puolue juuri keskellä tätä kriitillistä hetkeä astua syrjään, ottaa kolmen kuukauden loman, elokuun 10 p:stä marraskuun 4 p:ään.

Eikä ainoastaan parlamentarinen puolue hajaantunut kahteen suureen ryhmäänsä ja molemmat nämä jälleen keskuudessaan, vaan järjestyksen puolueen parlamentin sisäpuolisen ryhmä oli riidassa parlamentin ulkopuolella olevan osan kanssa. Porvariston oppineet puhujat ja kirjottajat, sen edustajat ja sanomalehdistö, lyhyesti sanoen, porvariston ideologit ja porvaristo itse, edustajat ja edustettava, olivat vieraantuneet toisistaan, eivät enää ymmärtäneet toisiaan.

Maakuntien legitimistit suppeine näköpiirineen ja rajattomasti innostuneina, syyttivät parlamenttijohtajiaan Berryeria ja Fallouxia, että ne menivät bonapartistien puolelle ja uskottomuudesta Henry V:ttä kohtaan. Heidän lilja-mielensä ¹⁰⁾ uskoi ihmisen lankeemukseen, vaan ei diplomatiaan.

10) Viittaus Bourbonien vaakunakilvessä oleviin liljoihin.
— Suoment.

Vieläkin tuhoisampi ja täydellisempi, vaikkakin erilainen, oli hajaannus kauppaporvariston ja sen politikoitsijain välillä. Se syytti niitä, ei siten kuin legitimistit omiaan, periaatteista luopumisesta, vaan päinvastoin siitä että ne pitivät kiinni periaatteista, jotka jo olivat käyneet kelpaamattomiksi.

Edellä on jo huomautettu, miten Fouldin tulemisen jälkeen ministeristöön se osa kauppaporvaristosta, jolla oli ollut suurin sananvalta Ludvig Filipin hallituksessa, rahaylimystö nimittäin, oli muuttunut bonapartistiseksi. Fould ei ainoastaan edustanut Bonaparten etuja pörssissä, vaan myöskin pörssin etuja Bonaparten luona. Muuan kirjoitus lontoolaisessa "Economist"-lehdessä, joka oli rahaylimystön europalainen äänenkannattaja, osottaa mitä sattuvammin tämän luokan mielialaa. Helmikuun 1 p:n, 1851, numerossa kirjottaa sen Pariisin kirjeenvaihtaja: "Nyt saamme kuulla useilta suunnilta, että Ranska haluaa etupäässä lepoa. Sitä toivoo presidentti kirjelmässään kansalliskokoukselle; sitä vaaditaan puhujalavoilta; sanomalehdissä ja saarnatuolissa; se ilmenee rahalaitosten yleisessä herkkyydessä pienimpienkin häiriöoireitten ilmetessä ja varmuudessa joka kerta kun käy ilmi että toimeenpaneva valta on paljon viisaampi ja voimakkaampi kuin keskenään riitelevät

kaikki edellisten hallituksien entiset virkailijat.”

Marraskuun 29 p:n, 1851, numerossaan kirjoittaa “Economistin” toimitus: “Presidentti tunnustetaan nyt Europan jokaisen osakevälitystoimiston järjestyksen valvojaksi.” Rahaylimystö tuomitsikin järjestyksen puolueen parlamenttiriidan presidentin kanssa “rauhan häiritsemiseksi”, ja tervehti presidentin jokaista voittoa edustajista “järjestyksen voittona”. “Rahaylimystöksi” ei kuitenkaan ole käsitettävä ainoastaan suuria bondi-välittäjiä ja hallituksen arvopapereilla keinottelijoita, joiden etujen voi helposti käsittää olevan sopusoinnussa hallituksen etujen kanssa. Koko uudenaikainen rahaliike, koko pankkilaitos, on mitä kiinteimmässä yhteydessä hallituksen luoton kanssa. Osa niiden liikepääomasta on välttämättä sijoitettava korkoa kantaviin hallituksen arvopapereihin, jotka voidaan milloin hyvänsä muuttaa rahaksi; niiden talletukset, s.o. niiden käytettäväksi jätetty pääoma, jonka ne puolestaan jakavat liikemiesten ja teollisuuslaitosten keskuuteen, tulee osittain hallituksen arvopapereiden voitto-osingoista. Koko rahamarkkinat ja niiden papit, muodostavat oleellisen osan tästä “rahaylimystöstä” aina silloin kun hallituksen lujuus merkitsee niille samaa kuin “Mooses ja hänen profeettansa”. Siten on laita jo ennenkin kun asiat

ovat muodostuneet sellaisiksi, että jokainen tulva uhkaa viedä mukanaan koko vanhat hallitukset.

Myöskin teollisuusporvaristo, kiihkomielisessä järjestyksen puolustuksessaan, häiriintyi parlamentarisen järjestyksenpuolueen riidellesä toimeenpanevan vallan kanssa. Thiers, Anglas, Sainte Beuve ja muut saivat tammikuun 18 p:n äänestyksensä johdosta, jolla Changarnier erotettiin, yleisiä nuhteita valitsijoiltaan teollisuusseuduilta, joissa heidän yhtymisensä "vuoren" kanssa leimattiin uskottomuudeksi järjestyksen asiaa kohtaan. Vaikkakaan ei se kerskuen käyty, kiusottava ja alhainen juonittelu, jonka kautta järjestyksen puolueen taistelu toimeenpanevaa valtaa vastaan ilmeni, totta kyllä, ansaitse parempaa vastaanottoa, niin siitä huolimatta ei tämä porvaripuolue, joka odottaa edustajiensa sallivan sotavoiman luisua sen omalta parlamentilta ilman vastustusta seikkailevan vallantavottelijan käsiin, ole edes niiden juonittelujen arvoinen, joita sen hyväksi tuhlattiin. Se osotti että taistelu sen yleisten etujen, sen luokkaetujen ja sen valtiollisen vallan puolesta ainoastaan häiritsi ja suututti sitä, häiritsemällä sen yksityistä liikettä.

Maalaiskaupunkien kunnianarvoiset porvarit, pormestarit, kauppatuomarit, y.m. ottivat melkein poikkeuksetta kaikkialla Bona-

parten vastaan hänen matkoillaan mitä ma-
televaisimmin, jopa silloin kun hän, kuten
esim. Dijon'issa, mitä ankarammin tuomitsi
kansalliskokousta ja etenkin järjestyksen
puoluetta.

Liikkeen ollessa vilkkaan, kuten vuoden
1851 alussa vielä oli laita, raivosi kauppa-
porvaristo jokaista parlamentissa sattunutta
riitaa vastaan, peläten liike-elämän häiriin-
tyvän niiden johdosta. Mutta kun liike-elä-
mä oli lamaannuksissa, kuten oli laita hel-
mikuun, 1851, lopusta lähtien, syytti porva-
risto parlamenttiriitoja siitä ja vaati rauhal-
lisuutta, jotta liike voisi jälleen vilkastua.
Väittelyt perustuslain muuttamiskysymyk-
sestä sattuivat juuri pahaan aikaan. Näh-
dessään kysymyksessä olevan vallitsevan hal-
litusmuodon joko säilyttämisen tai kukista-
misen, tunsu porvaristo olevansa sitä oikeu-
tetumpi vaatimaan edustajiltaan, että ne te-
kisivät lopun tästä kiduttavasta väliaikaisuus-
desta ja säilyttäisivät "olot sellaisinaan".
Siinä ei sen mielestä ollut mitään ristirii-
taisuutta. Lopettamalla tämän väliaikaisuus-
tilanteen, käsitti se vallitsevan muodon jat-
kuvan edelleen, siirrettävän määräämättö-
mään aikaan sen, jolloin lopullinen päätös
olisi tehtävä. "Olevaisuuden säilyttäminen"
oli mahdollinen kuitenkin ainoastaan kahta
tietä: Bonaparten virkakauden pidentämi-
sellä, tai hänen poistamisellaan perustus-

lain säätämällä tavalla ja Cavaignac'in valitsemisella. Osa porvaristosta puolusti jälkimäistä ratkaisutapaa, eikä voinut antaa edustajilleen mitään sen parempaa neuvoa, kuin pyytää heitä pysymään äänettöminä, välttämään antautumasta ratkaisuun. Elleivät heidän edustajansa puhuisi, niin he väittivät, ei Bonapartekaan alkaisi mihinkään toimenpiteisiin. He halusivat sellaista kamelikurkimaista parlamenttia, joka piilottaisi päänsä, säästyäkseen tulemasta huomatuksi. Toinen osa porvaristosta vaati Bonaparten jättämistä edelleen presidentin istuimelle, jolla hän kerran oli, jotta kaikki pysyisi ennallaan. Se suuttui siitä, että sen parlamentti ei avoimesti rikkonut perustuslakia ja eronnut ilman mitään muuta.

Maakuntien yleisneuvostot, nämä suurporvariston tilapäiset edustajistot, jotka olivat hajaantuneet kansalliskokouksen loman aikana, elokuun 25 p:n jälkeen, selittivät melkein yksimielisesti kannattavansa perustuslain muuttamista, toisinsanoen, asettuiivat parlamenttia vastaan ja Bonaparten puolelle.

Mutta vieläkin selvemmin kuin riitaanutuaan parlamenttiedustajiensa kanssa, ilmasi porvaristo vihansa kirjallis-edustajiaan, omaa sanomalehdistöään vastaan. Porvarillisten lautakuntien antamat päätökset, joilla sen sanomalehtiä sakotettiin kohtuuttomasti ja

määräiltiin häpeämättömiä vankilatuomioita niistä hyökkäyksistä, joita ne olivat tehneet Bonaparten vallananastusaikeita vastaan, jokaisesta yrityksestä minkä sanomalehdet olivat tehneet porvariston valtiollisten oikeuksien puolustamiseksi Bonapartea vastaan, saattoivat ei ainoastaan Ranskan, vaan koko Europan hämmästyttämään.

Samalla kun yhdellä puolella, kuten olemme osottaneet, parlamentaarinen järjestyksen puolue pyrki säilyttämään rauhaa kirkumalla rauhasta ja samalla kun se julisti porvariston valtiollisen hallituksen mahdottomaksi saattaa sopusointuun porvariston olemassaolon ehdot, vaati koko parlamentin ulkopuolella oleva porvaristo toiselta puolen Bonaparten — hänelle osottamallaan matelevaisuudella, herjaamalla parlamenttia ja raakalaismaisesti kohtelemalla sanomalehdistöään — kuristamaan ja tuhoamaan sen puhumis- ja kirjottamisvälineet, sen politikoisijat ja kirjallisedustajat, sen puhujalavat ja sanomalehdistön, saadakseen voimakkaan ja esteittä toimivan hallituksen alaisena turvassa harjottaa yksityistä liikettään. Se selitti erehdyttämättömästi haluavansa päästä eroon omasta valtiollisesta vallastaan, pelastuakseen hallitsemisen tuottamista vaaroista ja vaikeuksista.

Ja tällä porvaristolla, joka oli kapinoinut oman luokkansa yliherruuden puolesta käy-

tyä parlamentarista ja kirjallista taistelua vastaan ja oli pettänyt omat johtajansa siinä taistelussa, on kylliksi julkeutta syyttääkseen proletariaattia siitä ettei se noussut puolustamaan sitä verisen taistelun avulla, taistelulla elämästä ja kuolemasta! Ne porvarit, jotka jokaisessa asiain käänteessä uhrasivat luokkaetunsa omien ahtaitten ja likasten yksityisetujensa hyväksi ja jotka vaativat samallaista uhrausta omilta parlamenttiedustajiltaan, valittavat nyt sitä että proletariaatti uhraisi heidän valtiolliset ihanteensa omien aineellisten etujensa takia. Tämä porvaristo esittää nyt sellaisen puhtaan sielun osaa, jonka sosialistien harhaanjohtama proletariaatti ratkaisevalla hetkellä ymmärsi väärin ja jätti oman onnensa nojaan. Ja tämä sen valitus löytää yleisen vastakaiun koko porvarillisessa mailmassa. Luonnollisesti minä en tarkota tässä saksalaisia tienristeyspolitikoitsijoita ja muita samallaisia hölmöjä. Vaan sellaisia kuin esim. "Economist"-lehti, joka niinkin myöhään kuin marraskuun 29 p:nä, siis neljä päivää ennen vallankaappausta, julisti Bonaparten "järjestyksen suojelijaksi" ja Thiersin ja Berryerin "anarkisteiksi" ja jo niin aikasin kuin joulukuun 27 p:nä, 1851, senjälkeen kun Bonaparte oli vaientanut nämä anarkistit, kirkuu siitä muka petoksesta, jonka toimeenpanivat "tietämättömät, harjaantumattomat ja typerät prolet-

taarit keski- ja ylemmän kerroksen taitoa, tietoa, kuria, henkistä vaikutusvaltaa, älyllisiä voimia ja siveellistä painoa" vastaan. Tämä typerä, tietämätön ja halveksittava joukko ei ollut mikään muu kuin juuri porvaristo itse.

Ranska oli todellakin saanut kokea jonkinlaisen kauppapulan vuonna 1851. Helmikuun lopulla oli huomattavissa tuntuva vähenemistä vientikaupassa, verrattuna vuoden 1850; maaliskuulla lamaantui liike-elämä ja tehtaita pantiin seisomaan; huhtikuulla näytti teollisuuslaitosten elämä yhtä tunkalalta kuin helmikuun päivinä; toukokuulla ei liike vielä vilkastunut, ja niin myöhään kuin kesäkuun 28 p:nä osottivat Ranskan pankin tiedonannot talletuksien suunnattomissa nousuissa ja vekselilainojen vastavassa vähenemisessä että teollisuus oli edelleen seisaustilassa; vasta lokakuun keskipäivä alko liike-elämä tasasesti jälleen vilkastua. Tämän liikeseisauksen laski Ranskan porvaristo johtuvan pelkistä valtiollisista seikoista; se selitti huonon ajan olevan seurauksena parlamentin ja toimeenpanevan vallan välisestä riidasta, väliaikaisen hallitusmuodon epävarmuudesta ja toukokuun, 2 p:n, 1852, arveluttavista mahdollisuuksista. (Päivä jolloin presidentin vaali piti toimittaman. — Suom.) Minä en aio kieltää, etteivätkö nämä seikat lamaannuttaneet joi-

takin teollisuushaaroja Pariisissa ja maakunnissa. Mutta tämä valtiollisten seikkojen vaikutus oli kaikissa tapauksissa ainoastaan paikallista ja vähäpätöistä. Tarvitaan siihen mitään muuta todistusta kuin se, että liike-elämä alkoi vilkastua juuri samaan aikaan kuin valtiollinen asema kävi pahemmaksi, jolloin valtiollinen taivaanranta synkkeni ja jolloin voitiin odottaa salaman iskuja Elyseestä millä hetkellä hyvänsä — juuri lokakuun keskivaiheilla? Ranskalainen porvari, jonka "taito, tieto, henkinen vaikutusvalta ja älyllinen voima" ei ulotu hänen omaa nenänpäätänsä ulommaksi, olisi koko Lontoon teollisuus näyttelyn ajan voinut nenällään koskettaa oman liikekurjuutensa syytä. Samaan aikaan kun Ranskassa sulettiin tehtaita, tapahtui liikekeikauksia Englannissa. Kun teollisuuspula Ranskassa kohosi huippuunsa huhti- ja toukokuun ajalla, saavutti kauppapula korkeimman kohtansa Englannissa samaan aikaan. Samoin kuin Ranskassa, kärsi Englannissakin villateollisuus ja myöskin silkkituotanto. Ja vaikkakin Englannin puuvillatehtaat olivat jatkuvasti käynnissä, eivät ne tuottaneet samallaista voittoa kuin vuosina 1849 ja 1850. Ainoa ero oli siinä, että Ranskassa oli teollisuuspula, mutta Englannissa kauppapula; Ranskassa seisoivat tehtaat, Englannissa niitä laajennettiin, mutta paljoa epäedullisem-

missa olosuhteissa kuin edellisenä vuonna; Ranskassa kärsi vientikauppa, Englannissa tuontiliike raskaimmat vauriot. Näiden seikkojen yhteinen syy, joka ei ole haettavissa Ranskan valtiollisen näköpiirin rajain sisältä, on ilmeinen. Vuodet 1849 ja 1850 olivat mitä parhaat aineellisen varallisuuden puolelta ja tuottivat liikatuotantoa, jonka vaikutusta ei tuntunut ennenkuin vasta vuoden 1851 ajalla. Tätä kiihotti vielä erikoisesti vuoden 1851 alussa teollisuusnäyttelyn toivo; muina erikoisina syinä tuli vielä lisäksi ensin vuosien 1850 ja 1851 pumpulisadon kato, ja toiseksi, varmuus suuremmasta sadosta kuin mitä oli odotettu; ensin nousu, sitte äkillinen laskeminen; lyhyesti sanoen, puuvillamarkkinoiden häilyväisyys. Raaka-silkkin tuonti oli Ranskassa ollut keskimääräisen vuosisadon alapuolella. Ja lopuksi, villatavarain tuotanto oli vuoden 1849 jälkeen kohonnut niin paljon, että villan tuotanto ei vetänyt sille vertoja, joten raakavillan hinta kohosi suhteettomasti, verrattuna villatavaroitten hintaan. Tässä on meillä näissä kolmen pääasiallisimman tavaralajin raaka-aineiden tuotannossa kolminkertainen syy kauppapulaan. Näiden erikoisseikkojen rinnalla oli vuoden 1851 nähtävästi uhkaava kriisi ainoastaan sellainen tilapäinen seisaus, jonka liiallinen tuotanto ja liiallinen keinottelu ottavat säännöllisesti teollisuuselämän

kiertokulussa, ennenkuin kokoovat kaikki voimansa, hyökätäkseen jälleen kuumeisesti taipaleensa viimeiselle osalle ja saapuakseen lähtökohtaansa — yleiseen teollisuuspulaan. Sellaisina tuotannon historian aikakausina tapahtuu liikekeikauksia Englannissa, samalla kun Ranskassa itse teollisuus seisautuu, osittain siksi että sen on peräännyttävä Englannin teollisuuden tieltä, joka sellaisina aikoina tulee vastustamattomaksi kaikilla markkinoilla ja osittain siksi että se ylellisyystavaratuotantona joutuu ensimmäisenä jokaisen liike-elämässä tapahtuvan seisauksen vaikutuksen alaiseksi. Yleisen pulan rinnalla kärsi Ranska siis myöskin kansallisen tuotantonsa pulasta, joka kuitenkin riippui paljoa enemmän mailman markkinain yleisestä tilasta kuin Ranskan paikallisista vaikuttimista. On mielenkiintoista rinnastaa ranskalaisen porvarin ennakkomielipide englantilaisen porvarin mielipiteen kanssa. Muuan Liverpoolin suurimmista liikkeistä kirjottaa vuoden 1851 toimintakertomuksessaan: "Ainoastaan harvat vuodet ovat täydellisemmin pettäneet ne toiveet joita niiden suhteen on vallinnut niiden alussa kuin juuri päättynyt vuosi; sensijaan että se olisi ollut sellainen suuren varallisuuden vuosi, jollaiseksi sitä yksimielisesti katseltiin, osottautui se olevan yksi epäsuotuisimpia koko viimeisen neljännesvuosisa-

dan ajalla. Tämä luonnollisesti soveltuu kuitenkin ainoastaan kauppaluokkaan vaan ei teollisuudenharjottajiin. Siitä huolimatta oli vuoden alussa olemassa riittävästi edellytyksiä aivan päinvastaiselle johtopäätökselle: tuotevarastot olivat pienet, pääomaa oli riittävästi tarjolla, elintarpeet olivat halpoja, rikas vuodentulo oli taattuna, mannermaalla vallitsi häiritsemätön rauha, eikä kotimaassakaan ollut huomattavissa mitään valtiollisia tai raha-asiallisia häiriöitä; kaupaliikkeen siivet eivät ole koskaan olleet vapaammat... Missä siis syy tähän epäsuotuisaan tulokseen? Meidän käsittääksemme liiallisessa tuonti- ja vientikaupassa. Elleivät kauppiaamme itse hallitse toimintaansa, niin mikään muu ei voi pitää meitä liikkeellä kuin liikepula joka kolmas vuosi."

Kuvitelkaamme nyt ranskalaista porvaria liikepulansa keskellä, olentoa jonka liikesairasta aivostoa kiduttavat, kiusaavat ja tylsistyttävät huhut valtiokaappauksesta ja yleisen äänioikeuden palauttamisesta, taistelu lainlaatijakunnan ja toimeenpanevan vallan välillä, Fronde-sota legitimistien ja orleanistien välillä, kommunistiset salaliitot Etelä-Ranskassa, oletetut talonpoikaiskapinat Nievren ja Cher'in maakunnissa, useitten henkilöitten julistautuminen presidentinehdokkaaksi, sanomalehtien kokoonkeittämät "yhteiskunnallisen kysymyksen ratkaisut",

tasavaltalaisten uhkaukset puolustaa perustuslakia ja yleistä äänioikeutta vaikkapa asevoimin, maanpaossa olevien emigranttisanakarien evankeliumit, joissa selitetään maailmanlopun tapahtuvan toukokuun 2 p:nä; — tätä kuvitellessaan voi helposti käsittää miten porvari tässä selittämättömässä ja meluisassa sovittelujen, perustuslakimuutosten vaatimusten, kansalliskokouksen hajottamispelon, perustuslain, salaliittojen, kokoomushallituksen, maanpakojen, vallananastusten ja vallankumouksen sekamelskassa huudahtaa parlamentarilliselle tasavallalleen: "Mieluummin loppu pelolla kuin loppumaton pelko!"

Bonaparte käsitti tämän huudon. Hänen kaukonäköisyytensä terottui saamamiestensä kasvavasta hermostuneisuudesta, jotka jokaisen auringonlaskun mukana, joka lähensi maksupäivää, toukokuun 2 p., 1852, näkivät tähtien liikkeissä protestin maallisia velkakirjojaan vastaan. Nämä olivat tulleet varsinaisiksi tähdistäennustelijoiksi. Kansalliskokous oli tehnyt tyhjäksi Bonaparten toiveet hänen hallituskautensa perustuslainmukaisesta jatkamisesta; Joinvillen ruhtinaan ehdokkuus ei sietänyt enää mitään häilyväisyyttä.

Jos milloinkaan on tapahtuma heittänyt varjonsa etukäteen jo pitkän aikaa ennen

sattumaansa, oli Bonaparten vallankaappaus sellainen.

Jo tammikuun 29 p:nä, 1849, siis tuskin kuukautta valintansa jälkeen, oli hän tehnyt Changarnierille esityksen sellaisen toimeenpanosta. Hänen oma pääministerinsä Odillon Barrot, oli salaisesti vuonna 1849 ja Thiers avoimesti talvella, 1850, paljastanut tämän vallankaappaussuunnitelman. Toukokuussa, 1851, oli Persigny jälleen koettanut taivuttaa Changarnieria tämän aikeen puolelle ja "Messenger de l'Assemblée"-lehti julkasi tämän keskustelun. Jokaisessa parlamenttimyrskyssä uhkasivat bonapartistiset lehdet valtiokaappauksella ja mitä lähemmäksi kriisi kävi, sitä äänekkäämmäksi ne tulivat. Yöllisissä juomingeissa, joita Bonaparte pani toimeen joka yö mies- ja nais-herraskaistensa kanssa, päätettiin joka kerta kun puolyö läheni ja runsas juominki oli irrottanut elostelijain kielet ja kuumentanut mielet, "vallankaappaus" panna toimeen seuraavana aamuna. Sitte paljastettiin miekat, kilisteltiin laseja, edustajat heitettiin ulos ikkunoista ja keisarillinen hallitsijapuku laskeusi Bonaparten harteille, kunnes seuraava aamu jälleen ajoi kummituksen pakoon ja hämmästynyt Pariisi sai kuulla Vestan neitsyeiltä, jotka eivät olleet varsin vaite-lijaita ja varomattomilta ritareilta, minkä vaaran se jälleen oli välttänyt. Syys- ja lo-

kakuun ajalla seurasivat vallankaappaushut aivan toinen toisensa kintereillä. Ja samaan aikaan sai varjo lisää väriä, kuten sekava valokuva. Seuratkaa europalaisia päivälehtiä syys- ja lokakuun ajalta, ja niissä näette aivan sanallisesti seuraavanlaisia uutisia:

“Huhut ‘vallankaappauksesta’ täyttävät Pariisin. Pääkaupunki, niin ilmotetaan, miehitetään yöllä ja seuraavana aamuna julaitaan määräys, jossa julistetaan kansalliskokous hajotetuksi. Seinen maakunta sotatilaan, yleinen äänioikeus palautetuksi ja vedotaan kansaan. Bonaparten huhuillaan etsiskelevän ministerejä panemaan täytäntöön nämä laittomat määräykset.”

Näitä tietoja antava sanomalehden kirjeenvaihtaja päätti tiedottelunsa aina pahaenteisesti “lykkääntymisellä”. “Vallankaappaus” oli alituisesti Bonaparten vallitseva ajatus. Sen valtaamana oli hän astunut takasin Ranskan mantereelle. Se oli niin täydellisesti vallannut hänet, että hän lakkaamatta paljasti sen ja puhui siitä. Hän oli niin heikko, että hän luopui siitä samoin alituisesti. “Vallankaappauksen” varjo oli tullut niin tutuksi kummitukseksi pariisilaisille, että he kiehtyivät uskomasta sitä silloinkin vielä kun se todellisuudessa ilmestyi lihaan ja vereen pukeutuneena. Ei se siis ollut “Joulukuun 10:nä

päivän Yhdistyksen” päällikön vaitelias takapajuisuus eikä kansalliskokouksen ajattelellemattomuudesta johtunut hämmästys, joka sai aikaan “vallankaappauksen” onnistumisen. Kun se onnistui, tapahtui se Bonaparten varomattomuudesta huolimatta ja siksi että sitä oli odotettu — välttämätömänä seurauksena sen edellä käyneitten tapahtumain kehityksestä.

Lokakuun 10 p:nä julisti Bonaparte ministereilleen päätöksensä asettaa yleinen äänioikeus jälleen voimaan; 16 p:nä jättivät ministerit erohakemuksensa; 26 p:nä sai Pariisi kuulla Thorignyn ministeristön muodostamisen. Samaan aikaan asetettiin poliisiprefekti Carlierin tilalle Maupas, ja ensimmäisen sotilasosaston pääkomentaja, Magnan, keskitti luotetuimmat rykmentit pääkaupunkiin. Marraskuun 4 p:nä kokoontui kansalliskokous uudelleen istuntoihinsa. Silmä ei ollut mitään muuta tehtävää kuin lyhyesti kerrata sen mitä se sitä ennen jo oli tehnyt ja osottaa todeksi sen, että se oli tullut vain haudatuksi senjälkeen kun se jo oli lakannut olemasta.

Ensimmäinen asemapaikka jonka se oli menettänyt taistelussaan toimeenpanevaa valtaa vastaan, oli ministeristö. Sen oli juhlallisesti tunnutettava tämä menetyksensä hyväksymällä Thorignyn ministeristön todellisena, vaikka se ei ollut mitään muuta

kuin ainoastaan ministeristön varjo. Pysyväinen valiokunta oli ottanut Giraudin nauraen vastaan, kun tämä esitti itsensä uuden ministeristön nimessä. Niin heikko ministeristö niin voimakkaalle toimenpiteelle kuin yleisen äänioikeuden palauttaminen oli! Kysymyksessä oli silloin kuitenkin se, ettei tehdä mitään parlamentissa, vaan kaikki sitä vastaan.

Samana päivänä kun kansalliskokous koontui uudelleen, sai se Bonapartelta kirjelmän, jossa vaadittiin yleisen äänioikeuden palauttamista ja toukokuun 31 p:n, 1850, lain kumoamista. Ja samana päivänä esitivät hänen ministerinsä samaan tähtäävän päätösesityksen. Kansalliskokous hylkäsi heti ministerien esityksen kiireellisistä toimenpiteistä, mutta kumosi itse lain marraskuun 13 p:nä, 355 äänellä 348 vastaan. Siten se kerran jälleen repi kappaleiksi oman päätöksensä; kerran jälleen totesi sen, että se oli muuttanut itsensä vapaasti valitusta kansanedustajistosta yhden luokan anastuspyyhteitä ajavaksi parlamentiksi, myönsi jälleen, että se oli itse katkaissut ne lihaketjut, jotka yhdistivät parlamentarisen päänsä kansakunnan runniin.

Samalla kun toimeenpaneva valta vetosi kansalliskokouksesta kansaan esityksellään yleisen äänioikeuden palauttamisesta, vetosi lakiasäättävä valta kansasta armeijaan n.s.

questor-esityksellään. Tämän esityksen tarkoituksena oli taata parlamentille valta suoranaisesti vaatia sotaväki palvelukseensa, muodostaa parlamentarinen armeija. Nimitämällä siten armeijan tuomariksi itsensä ja kansan välillä, itsensä ja Bonaparten välillä, tunnustamalla siten armeijan ratkaisevaksi tekijäksi valtiossa, oli kansalliskokouksen pakko myöntää, että se oli jo aikoja sitte luopunut kaikista vaatimuksistaan olla ylimpänä valtana. Antautumalla väittelyyn armeijan määräämisoikeudesta, sensijaan että olisi suoranaisesti määrännyt sen palvelukseensa, paljasti se itsekin epäilevänsä omaa voimaansa. Ja hylkäämällä sitte tämän "questor"-esityksen, tunnusti se julkisesti oman voimattomuutensa. Tämä esitys hylättiin 108 äänen vähemmistöllä; "vuori" oli ratkaissut äänestyksen. Nyt huomasi se olevansa samassa pulassa kuin Buridanin aasi, ei suinkaan kahden heinäsäkin välissä, jossa oli päätettävä kumpiko niistä olisi mieluisampi, vaan kahtaalta tulevien iskujen välissä, pakotettuna päättämään kummaltapäin tulivat ankarammat: se pelkäsi Changarnieria yhdeltä puolen ja Bonapartea toiselta. Myönnettävä on, ettei sen asema suinkaan ollut mikään sankarillinen.

Marraskuun 18 p:nä tehtiin muutosesitys järjestyksen puolueen ennen hyväksymään kunnallisvaalilakiin, tarkoituksella muuttaa

kolmen vuoden asumusvaatimus yhden vuoden vaatimukseksi. Muutosesitys hylättiin yhdellä äänellä, mutta tämä yksi ääni oli annettu erehdyksessä, kuten pian kävi selville. Omien toisilleen vihamielisten ryhmiensä aikaansaaman hajaannuksen seurauksena oli järjestyksen puolue jo aikoja sitte menettänyt riippumattoman parlamentarisen enemmistönsä. Nyt kävi selväksi, ettei enää ollut olemassa minkäänlaista enemmistöä parlamentissa. Kansalliskokous oli käynyt voimattomaksi edes tekemään päätöksiä. Sen atoomiosia ei enää pitänyt yhdessä mikään kokoava voima; se oli tuhlannut viimeisenkin voimansa, se oli kuollut.

Lopuksi oli porvariston parlamentin ulkopuolella oleva joukko jälleen kerran juhlallisesti todistava väliensä särkymisen parlamentissa olevien edustajiensa kanssa muutamia päiviä ennen loppunäytöstä. Parlamentarisena sankarina ja huomattavasti sen parantumattoman taudin — parlamentarisen tylsämielisyyden — saastuttamana oli Thiers yhdessä valtioneuvoston kanssa hautonut parlamentin kuoleman jälkeen uuden parlamentarisen juonen n.s. "vastuunzalaisuuslain" muodossa, tarkoituksella lukita presidentti perustuslain seinien sisäpuolelle. Samalla tavalla kuin Bonaparte oli syyskuun 15 p:nä lumonnut kalastajavaimot, kuten toinen Massaniello, Pariisin torin nurk-

kakiven asettamistilaisuudessa — myönnettävä kylläkin on, että yksi kalastajavaimo vastasi seitsemäätoista linnakreiviä todellisesti voimassa —; samalla tavalla kuin hän questor-lakinsa esityksen jälkeen innostutti luutnantit, joita pidettiin Elyseessä; — samalla tavalla sai hän nyt marraskuun 25 p:nä mukaansa teollisuusporvariston, joka oli kokoontunut sirkukseen, saadakseen häneltä itseltään Lontoon teollisuusnäyttelyssä myönnettyt palkinnot. Jäljennän tähän tyyppillisimmät kohdat hänet puheestaan "Journal des Debats" in mukaan:

"Tällaisten odottamattomien saavutusten perusteella olen minä oikeutettu toistamaan, miten suuri olisi Ranskan tasavalta, jos sen sallittaisiin työskennellä todellisten etujensa puolesta ja parannella laitoksiaan, sensijaan että sitä tässä toiminnassaan alituisesti häiritsevät kansan villitsijät yhdellä puolella ja monarkistiset harhanäyt toisaalla. (Äänekkäitä, myrskyisiä ja jatkuvia suosion-osotuksia amphiteatterin jokaiselta puolelta.) Nämä monarkistiset harhanäyt häiritsevät kaikkea edistystä ja jokaista tärkeintä teollisuushaaraa. Edistyksen sijasta on meillä ainoastaan taistelua. Henkilöt, jotka ennen olivat mitä innokkaampia kuninkaallisen vallan ja yksinoikeuden kannattajia, tulevat sellaisen menettelytavan puolustajiksi, jolla ei ole mitään muuta tarkotusta, kuin heiken-

tää yleisen äänioikeuden synnyttämää auktoriteettia. (Äänekkäitä ja jatkuvia suosion-osotuksia.) Me näemme miesten, jotka itse ovat kärsineet enimmäen vallankumouksesta ja katkerimmin valittaneet sen johdosta, koettavan saada aikaan uutta vallankumousta nimenomaisella tarkoituksella kahlehtia kansan tahtoa... Minä lupaan teille rauhan tulevaisuudessa." (Hyvä, hyvä, myrskyisiä hyvä-huutoja.)

Siten huutaa teollisuusporvaristo myrskyisiä "hyvä"-huutojaan joulukuun 2 p:n "val-lankaappaukselle", parlamentin hävittämislle, oman valtansa kukistamiselle ja Bonaparten diktatuurille. Marraskuun 25 p:nä hyvä-huutojen jyrinään tuli vastaukseksi joulukuun 4 p:nä kanuunain jyrinä ja äänekkäimmän "hyvä"-huutajan talo, M. Sallandrouzen, oli se jonka useimmat pommit hävittivät.

Hajoittaissaan n.s. pitkän parlamentin, käveli Cromwell yksinään sen keskelle, veti kellon taskustaan pitääkseen silmällä, ettei parlamentti voisi jatkaa istuntoaan yhtään minuuttia kauemmin kuin mitä hän oli sen ajaksi määrännyt ja sitte ajoi jokaisen yksityisen edustajan ulos leikkillisillä pilkkasanoillaan. Napoleon, pienempi kuin edeltäjänsä, meni edes brumairen 18 päivänä lakiasäättävän kokouksen eteen ja, vaikka tosin väräjäväällä äänellä, luki sille sen kuolemantuomion. Tämä toinen Bonaparte, jolla oli

hallussaan kokonaan toisenlainen toimeenpaneva valta kuin kummallakaan edeltäjistään, Cromwellilla tai Napoeleonilla, ei esiintymismuotoja historian aikakirjoista, vaan "Joulukuun 10:nnen päivän Yhdistyksen" keskuudesta, rikoksellisten oikeudenkäyntihistoriasta. Hän ryöstää Ranskan pankista kaksikymmentäviisi miljoonaa frangia, ostaa kenraali Magnanin yhdellä miljoonalla frangilla ja sotilaat viidellätoista frangilla ja ryypyllä kunkin, kokoontuu salaisesti liittolaisineen kuten varas yöllä, murtautuu vaarallisimpien parlamenttijohtajien huoneeseen, otattaa Cavaignac'in, Lamorcieren, Leflon, Changarnierin, Charras'in, Thiersin, Baze'n y.m. vuoteiltaan, miehittää Pariisin tärkeimmät paikat, m.m. parlamenttirakennuksen sotaväellä ja aikaisin seuraavana aamuna nähdään Pariisissa naulattuina seinille suuria julistuksia, joissa julistetaan kansalliskokous ja valtioneuvosto hajotetuksi, yleinen äänioikeus palautetuksi ja Seinen maakunta piiritystilaan. Samalla tavalla pannetti hän salateitse vähän myöhemmin "Moniteur"-lehteen erään kirjelmän, jonka mukaan joukko vaikutusvaltaisia parlamentin jäseniä oli ryhmittynyt hänen ympärilleen Kansanvaltuuskunnan nimellä.

Äänekästen "kauan eläköön tasavalta"-huutojen kaikuessa päätti tynkäparlamentti, kokoontuneena Kymmenennen edusmiespii-

rin pormestarin talolle, ja muodostuen etupäässä legitimisteistä ja orleanisteista erottaa Bonaparten; turhaan koetti se puhua rakennuksen edustalle kokoontuneelle töllistelevälle väkijoukolle; afrikalaisten tarkkaampujien saattamana raastetaan se ensin Orseyn kasarmiin ja sitte vanginkuletuskärryille ja viedään vankilaan Mazas'iin, Ham'iin ja Vincennes'iin. Se oli järjestyksen puolueen, lakiasäättävän kansankokouksen ja helmikuun vallankumouksen loppu.

Ennenkuin kiirehdimme lopettamaan, tehkäämme lyhyt yhteenveto sen historiasta:

I. — Ensimmäinen aikajakso. Helmikuun 24 p:stä toukokuun 4 p:ään, 1848. Helmikuun aikakausi. Proloogi. Yleisen veljeyden huijaus.

II. — Toinen aikajakso. Tasavallan muodostamis- ja perustavan kansalliskokouksen aikakausi.

1. Toukokuun 4 p:stä kesäkuun 25 p:ään, 1848. Kaikkien luokkien taistelu proletariaattia vastaan. Proletariaatin kukistuminen kesäkuun päivinä.

2. Kesäkuun 25 p:stä joulukuun 10 p:ään, 1848. Pelkkäin porvarillisten tasavaltalaisten diktatuuri. Perustuslain laatiminen. Pariisi piiritystilassa. Porvariston diktatuuri syrjäytyy joulukuun

10 p:nä, jolloin Bonaparte valitaan presidentiksi.

3. Joulukuun 20 p:stä, 1848, toukokuun 29 p:ään, 1849. Perustavan kansalliskokouksen taistelu Bonaparten ja yhdistyneen järjestyksen puolueen kanssa. Perustavan kansalliskokouksen kuolema. Tasavaltalaisen porvariston kukistuminen.

III. — Kolmas aikajakso. Perustuslaillisen tasavallan ja lakiasäättävän kansalliskokouksen aikakausi.

1. Toukokuun 29 p:stä kesäkuun 13 p:ään, 1849. Pikkuliikemies- ja keski-luokan taistelu porvaristoa ja Bonaparte vastaan. Pikkuliikemiesluokan kansanvaltaisuuden häviö.

2. Kesäkuun 13 p:stä, 1849, toukokuulle, 1850. Järjestyksen puolueen parlamentarinen diktatuuri. Järjestyksen puolue täydellistyyttää hallituksensa poistamalla yleisen äänioikeuden, mutta menettää parlamentarisen ministeristön.

3. Toukokuun 31 p:stä, 1850, joulukuun 2 p:ään, 1851. Taistelu parlamentarisen porvariston ja Bonaparten välillä.

a. Toukokuun 31 p:stä, 1850, tammikuun 12 p:ään, 1851. Parlamentti menettää ylimmän määräysvallan armeijassa.

b. Tammikuun 12 p:stä huhtikuun 11 p:ään, 1851. Parlamentti epäonnistuu yrityksissään uudelleen saada käsiinsä hallinnollinen valta. Järjestyksen puolue menehtyy yrittäessään saada haltuunsa hallintovallan. Sen yhdyntä tasavaltalaisten ja "vuoren" kanssa.

c. Huhtikuun 11 p:stä lokakuun 9 p:ään, 1851. Yritykset perustuslain muuttamiseksi, yhteisen puolueen muodostamiseksi ja presidentin virkakauden pidentämiseksi. Järjestyksen puolue hajaantuu alkuperäisiin ryhmiinsä. Eri mielisyyt porvarillisen parlamentin ja porvarillisen sanomalehdistön välillä yhtäällä ja varsinaisen porvarillisen joukon kanssa toisaalla tulee pysyväiseksi.

d. Lokakuun 9 p:stä joulukuun 2 p:ään, 1851. Parlamentin ja toimeenpanevan vallan välit särkyvät avoimesti. Parlamentti laatii oman kuolemantuomionsa ja kukistuu oman luokkansa, armeijan ja kaikkien muiden luokkien hylkäämänä. Porvariston hallituksen ja parlamentarisen hallituksen kukistuminen. Bonaparten voitto. Keisarillisen vallan palauttamisen pilajäljennös.

VII

Yhteiskunnallinen tasavalta ilmestyi vain pelkkänä puheenpartena, ikäänkuin ennustus helmikuun vallankumouksen kynnyksellä, se tukehdutettiin Pariisin proletariaatin vereen vuoden 1848 päivinä, mutta se hiiviskelee kuin kummitus läpi koko näytelmän seuraavien kohtausten. Seuraavana tekee *kansanvaltainen tasavalta* kumarruksensa; se sammuu kesäkuun 13 p:n, 1849, vihurissa, pakoonjuoksevine pienliikemiehineen, mutta paelessaan se jättää jälkeensä sitä enemmän kerskuilevia julistuksia aikomuksistaan. Sen jälkeen ottaa *parlamentarinen tasavalta* yhdessä porvariston kanssa haltuunsa koko näyttämön; se elää elämäänsä olemuksensa täydellisyyteen saakka, mutta joulukuun 2 p:nä, 1851, hautautuu se yhdistyneitten kuningasmielisten "kauan-eläköön-tasavalta"-kauhunhuutojen alle.

Ranskan porvaristo rakensi valtansa työtätekevän proletariaatin valtaan nojaten; se saattoi valtaan ryysyköyhälistön "Joulukuun 10:nneen päivän Yhdistyksen" päämiehen alaisena. Se piti Ranskaa henkeäpidättävässä pelossa puhumalla "punaisen anarkian" terrorista; Bonaparte toteutti nämä huhut, am-

muttamalla joulukuun 4 p:nä juopuneella "järjestyksen armeijallaan" Montmartre ja des Italiens bulevardien johtavimmat kansalaiset alas omista ikkunoistaan. Porvaristo jumaloi sapelia; nyt hallitsee sapeli sitä. Se hävitti vallankumouksellisen sanomalehdistön; nyt tuhottiin sen oma sanomalehdistö. Se asetti yleiset kokouspaikat poliisivalvonnan alaiseksi; nyt on poliisilla oikeus tarkastella sen omia salonkeja. Se hajotti kansanvaltaisen kansalliskaartin; nyt on sen oma kansalliskaarti hajotettuna. Se saattoi voimaan piiritystilan; nyt on se itse piiritetynä. Se asetti lautakuntien tilalle sotilaskomissionit; nyt ovat sotilaskomissionit otaneet sen omien lautakuntien tilan. Se alisti kansanvalistuksen papiston eduista riippuvaiseksi; nyt määräävät papiston edut porvariston oman järjestelmänsä alaiseksi. Se pani toimeen karkotuksia ilman ilman tutkintoja; nyt karkotetaan sen omia jäseniä tutkimatta. Se kukisti jokaisen yhteiskunnallisen liikkeen väkivallalla; nyt kukistetaan jokainen sen oman luokan liike väkivalloin. Kullan innostamana kapinoi se omia poliittisia johtajiaan ja kirjottajiaan vastaan; nyt ovat sen poliittiset johtajat ja kirjottajat syrjäytetyt, mutta sen kulta on ryöstetty sen jälkeen kun porvariston suuhun on pantu kapula ja sen kynä säretty. Porvaristo huusi väsymättä vallankumoukselle

kuten St. Orsenius ennen kristityille: "Fuge, Tace, Quiesce!" — Pakene, vaikene, alistu! —; nyt huutaa Bonaparte porvaristolle: "Fuge, Tace, Quiesce!" — Pakene, vaikene, alistu!

Ranskan porvaristo oli jo aikoja sitte ratkaissut Napoleonin pulman: "Dans cinquante ans l'Europe sera republicaine ou cosaque." (Viidenkymmenen vuoden kuluessa tulee Europa olemaan joko tasavalta tai kasakka-valta.) Se löysi ratkaisun kasakka-tasavallassa. Mikään Circe¹¹⁾ ei ilkeillä lumoillaan muuttanut porvarillista tasavaltaa hirviöksi. Tämä tasavalta ei menettänyt mitään muuta kuin siveän ulkomuotonsa. Tämän päivän Ranska tehtiin valmiiksi jo parlamentarisen tasavallan kohdussa. Tarvittiin ainoastaan pistimen sysäys jotta kupla särkyisi ja hirviö tulisi nähtäville.

Miksi ei Pariisin proletariaatti noussut joulukuun 2 p:n jälkeen?

Porvariston kukistuminen oli vasta ainoastaan päätetty, mutta päätöstä ei oltu vielä pantu täytäntöön. Jokainen proletariaatin vakavatarkoituksinen kapina olisi elinvoimaistuttanut porvariston uudelleen, olisi ajanut sen sovintoon armeijan kanssa ja tuottanut työläisille toisen kesäkuun päivien tapion.

11) Circe, kreikkalaisen jumaluustaruston noitanainen, joka muutti ihmisiä eläimiksi. — Suoment.

Joulukuun 4 p:nä koettivat herrat Porvari ja Pikkuliikemies kiihottaa proleta-riaattia taisteluun.. Sen päivän illalla lupasiivat useat kansalliskaartin rykmentit esiintyä taistelupaikalla aseissaan ja univormuissaan. Tämä johtui siitä että herrat Porvari ja Pikkuliikemies olivat saaneet vihiä siitä että muuan Bonaparten joulukuun 2 p:n säädöksistä poisti salaisen äänestyksen ja määräsi heidät kirjottamaan nimensä perään virallisiin luetteloihin joko "myöten", tai "vastaan". Bonaparte säikähti joulukuun 4 p:n mielenosotuksista ja naulautti seuraavana yönä julistuksia Pariisin katujen kulmiin, joissa selitettiin että salainen äänestystapa oli palautettu voimaan. Herrat Porvari ja Pikkuliikemies katsoivat saavuttaneensa sen mitä olivat vaatineetkin ja seuraavana aamuna esiintyivät he poissaolollaan.

Joulukuun ensimmäisen ja toisen päivän välisenä yönä riisti Bonaparten toimeenpanema jahti proletariaatilta sen johtajat ja päälliköt barrikaadeilla. Ollessaan armeijana vailla johtajia ja haluton taistelemaan Montagnardien lipun alla kesäkuun, 1848 ja 1849 ja toukokuun, 1850, tapahtumien muiston vuoksi, jätti se esijoukkojensa, sallaisten järjestöjen, tehtäväksi pelastaa Pariisin kapinallisuuden kunnia, jonka porvaristo oli luovuttanut sotilaille niin alistuvaisesti, että Bonaparte katsoi myöhem-

min olevansa oikeutettu hajottamaan kansalliskaartin sillä ylenkatseellisella tekosyyllä, että hän pelkäsi että anarkistit mahdollisesti käyttäisivät sen aseita sitä itseään vastaan.

“Se on sosialismin täydellinen ja lopullinen voitto.” Siten lausui Guizot joulukuun 2 p:n tapahtumasta. Mutta vaikkakin parlamentarisen tasavallan kukistuminen kantaa mukanaan proletariaatin valtaannousun siemenen, oli sen suoranaishana nähtävänä seurauksena Bonaparten voitto parlamentista, toimeenpanevan vallan voitto lakialaativasta, fraaseja vailla olevan voiman voitto fraaseille rakentuvasta voimasta. Parlamentissa kohotti kansa yhteisen tahtonsa lain arvoon, s.o. se kohotti valtuutuksen lain kansan yleisen tahdon arvoon. Toimeenpanevan vallan edessä luopuu kansa omasta tahdostaan ja alistuu ulkopuolisen määräyksiin, auktoriteettiin. Lakiasäättävän vallan vastakohtana esittää toimeenpaneva valta kansan toisen vallan alle alistamista vastakohtana sen itsehallinnolle. Ranska näyttää pelastuneen luokkadespotismista ainoastaan joutuakseen yksityisen despotismin alaiseksi, vieläpä sellaisen yksilön auktoriteetin alaiseksi, jolla ei itsellään ole mitään auktoriteettia. Koko taistelu näyttää asettuneen siihen, että kaikki luokat polvistuvat alas, yhtä voimattomina ja yhtä sanattomina.

Mutta siitä huolimatta on vallankumous perillesaakka menevä. Se on edelleen matkalla läpi kiirastulen. Se työskentelee järjestelmällisesti. Joulukuun toiseen päivään saakka oli se täyttänyt yhden puolen tehtävästään; nyt se täyttää toista puolta. Ensin se kypsyttää lainlaatijakunnan voiman täyteen kypsyyteensä, voidakseen kukistaa sen. Ja nyt kun se on tapahtunut, jatkaa vallankumous työtään, kypsyttääkseen toimeenpanevan vallan voiman samalla tavalla täyteen kypsyyteensä, riisuu tämän voiman sen yksinkertaisimpaan ilmenemismuotoon, eristää sen ja asettaa sen eteensä ainoana syyllisenä, voidakseen keskittää sitä vastaan kaikki hävityksen vallankumoukselliset voimat. Kun vallankumous on suorittanut tämän toisen puolen valmistavasta ohjelmastaan, hypähtää Europa istuimeltaan ja huudahtaa: "Hyvin olet suorittanut muokkaustyösi, vanha myyrä!"

Tämä toimeenpaneva valta, suunnattomine byrokraattisine ja militarisine järjestöineen, laajaperäisine ja keinotekoisine hallitusko-neistoinen — kokonainen armeija virkamiehiä, puoli miljoonaa, yhdessä miljoonan miestä käsittävän armeijan kanssa —; tämä pelättävä loiseläjien joukko, joka kiertää itsensä kuten käärme Ranskan yhteiskuntaruumiin ympärille, tukkien kaikki sen hikireijät, syntyi täydellisen itsevaltiuden aikana,

feodalismin rappeutuessa, jonka nopeistumisessa se toimi apuna. Maaylimystön ja kaupunkien ruhtinaalliset etuoikeudet muutettiin toimeenpanevan vallan oikeuksiksi, feodaaliset arvoherrat palkkaanauttiviksi virkamiehiksi ja sekaannusta synnyttävä keskiaikainen läänitysvaltajärjestelmä hyvin säännöstellyksi hallitusjärjestelmäksi, jonka toimet ovat jaotellut ja keskitetyt kuten tehtaassa. Ranskan ensimmäisen vallankumouksen, jonka tehtävänä oli lakasta pois kaikki paikalliset, alueelliset, kaupunki- ja maakunnalliset erikoisoikeudet, tarkoituksella perustaa kansallinen kokonaisuus, oli pakko kehittää sitä, minkä täydellinen itsevaltius oli pannut alulle — keskittymistä, yhdessä sen kanssa, mihin saakka hallituksen valta tulisi ulottumaan, mitä kuuluisi sen erikoisominaisuuksiin ja sen palveluskuntaan. Napoleon täydellistyi tämän hallinnollisen koneiston. Legitimistit ja heinäkuun kunin-gaskunta eivät lisää siihen enää mitään muuta kuin tehtävien suuremman jakaantumisen, joka kasvoi samassa suhteessa kuin tehtävien jakaantuminen porvarillisessa yhteiskunnassa synnytti uusia ryhmiä ja etuja, s.o. uusia aineksia hallinnollisiin tehtäviin. Jokainen yhteisyritys poistettiin vuorostaan heti yhteiskunnasta, jotka olivat muodostetut sitä vastaan korkeampana yhteisetuna, mikä otettiin pois yhteiskunnan jäsenten yksityisen

toiminnan piiristä ja asetettiin hallinnollisten tehtävien piiriin, — silloista, kouluista ja kyläkuntien yhteisomaisuudesta aina rautateihin, kansalliseen varallisuuteen ja Ranskan yliopistoon saakka. Ja loppujen lopuksi huomasi parlamentarinen tasavalta taistelussaan vallankumousta vastaan itsensä pakotetuksi sortotoimenpiteillään vahvistamaan hallituksen voimakeinoja ja keskittymistä. Jokainen vallansiirto vuorostaan täydellisesti tätä koneistoa, sensijaan että olisi särkenyt sitä. Ne puolueet jotka vuoronsa perään taistelivat ylivallasta pitivät tätä suunnattoman laajan hallitusrakennuksen omistamista koko voittonsa pääasiallisena saaliina.

Siitä huolimatta oli byrokratia täydellisen itsevaltiuden aikana, vallankumouksen kestäessä ja Napoleonin hallitessa ainoastaan keinona porvariston luokkavallan valmistamiseksi; kuningasvallan palauttamiskautena, Ludvig Filipin hallitessa ja parlamentarisen tasavallan aikana oli se ase valtuuden käsissä, huolimatta siitä, miten kiihkeästi tämä luokka pyrki itsevaltiuteen. Ennen toisen Bonaparten aikaa ei hallitus näytä pääsevän täydelliseen riippumattomuuteen. Tähän mennessä on hallituskoneisto varustanut itsensä niin täydellisesti yhteiskuntaa vastaan, että "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämies katsotaan kyllin hyväksi olemaan sen päänä, ulkomailta tuotettu onnen-

etsijä kohoaa sen suojeluskilvellä juopuneen sotaväen nostamana, jonka hän itse osti makaroilla ja väkijuomilla ja jolle hän on pakotettu alituisesti heittelemään antimia. Siitä johtuu se arka epätoivoisuus, se musertava nöyryytyksen ja alasvajoneisuuden tunne, joka ahdistaa Ranskan rintaa ja tukehduttaa sen. Ranska tuntee tulleen häväistyksi.

Ja kuitenkin ei Ranskan hallitus leijaile ilmassa. Bonaparte edustaa taloudellista luokkaa, vieläpä lukumäärältään suurinta koko Ranskan yhteiskunnassa — palstatilallisia.¹²⁾

Samoin kuin bourbonit edustavat maaylimystön hallitusta, samoin kuin orleanistit edustavat rahaylimystöä, samoin edustavat bonapartistit maanviljelijöitä, s.o. Ranskan kansan varsinaista massaa. Tämän maanviljelijäluokan valittu ei kuitenkaan ole se Bonaparte, joka heittäytyi porvarillisen parlamentin jalkoihin, vaan se Bonaparte, joka lakasi pois porvarillisen parlamentin. Koko kolmen vuoden ajan olivat kaupungit kyenneet väärentämään joulukuun 10 p:n vaalin merkityksen ja estämään maanviljelijät uudelleen pystyttämästä keisarikuntaa. Joulukuun 10 p:n 1848, vaalien tarkoituksia ei

---

12) Ranskan ensimmäinen vallankumous jakoi suurimman osan Ranskan maista, joita feodaaliherrat olivat siihen saakka omistaneet, pieninä palstoina niiden viljelijöille. Tämä maiden jako loi Ranskan maataviljelevän luokan.

toteuteta ennenkuin vasta joulukuun 2 p:nä, 1851, toimeenpannulla vallankaappauksella.

Palstatilalliset muodostavat suunnattoman suuren joukon, jonka yksityiset jäsenet elävät samanlaisissa oloissa, tulematta kuitenkaan monimutkaisiin keskinäisiin suhteisiin toistensa kanssa. Heidän tuotantotapansa eristää heidät toisistaan, sensijaan että se johtaisi heidät keskinäiseen kanssakäymiseen. Ja tätä eristäytymistä täydellisentää vielä Ranskan huono kanssakäymismahdollisuus, sekä näiden tilallisten oma köyhyys. Heidän tuotantoalansa, se pieni tilus jota kukin viljelee, ei myönnä tilaa työnjaolle, eikä tieteellisille viljelystavoille; toisin sanoen, se estää monipuolisen kehityksen, kykyisyyden suuntautumisen eri aloille ja yhteiskunnallisten suhteitten mukanaan tuoman elintason ylemmyyden. Jokainen yksityinen tilallisperhe on melkein itse itsensä tyydyttävä; tuottaa suurimman osan kuluttamistaan tarpeista ja ansaitsee toimeentulonsa enemmän kanssakäymisellä luonnon kanssa, kuin vuorovaikutuksella yhteiskunnan kanssa. Tässä on jakopalstaksi määriteltä kappale maata, sen viljelijä ja hänen perheensä; sen rinnalla on toinen samanlainen jakopalsta, toinen viljelijä ja toinen perhe. Joukko sellaisia muodostaa kyläkunnan ja joukko kyläkuntia maakunnan. Täten

muodostuu suuri osa Ranskan kansakunnasta vain laskemalla yhteen näitä samansuuruisuuksia — kuten perunoilla täytetty säkki muodostaa säkin perunoita. Mikäli miljoonat perheet elävät sellaisten taloudellisten suhteitten alaisina, jotka erottavat heidän elintapansa, heidän etunsa ja heidän sivistyksensä muiden luokkien elintavoista, eduista ja sivistyksestä ja asettavat heidät vihamielisiin suhteisiin viimeksimainittujen kanssa, muodostavat he luokan; mikäli näiden maanviljelijäin keskuudessa on olemassa ainoastaan paikallista yhteyttä, sellaista yhteyttä, jonka heidän etujensa yksilöllisyys ja eristäytyneisyys estää synnyttämästä heidän keskuudessaan mitään etujen yhtenäisyyttä, kansallista yhteyttä ja valtiollista järjestymistä, he eivät muodosta mitään luokkaa. Siitä syystä eivät he kykene esittämään luokkaetujaan omassa nimessään enempää parlamentin kuin edustajakokouksenkaan kautta. He eivät voi edustaa toinentoisiaan, vaan pitää jonkun edustaa heitä. Heidän edustajansa pitää samalla esiintyä heidän isäntänään, auktoriteettina heidän ylitsensä, rajottamattomana hallinnollisena valtana, joka suojelee heitä toisia luokkia vastaan ja joka ylhäältäpäin antaa heille sateen ja päivänpaisteen. Siksiä löytyäkin palstatilallisen valtiollinen vaikutusvalta lopullisen ilmenemismuotonsa hallinnollisessa vallassa,

joka alistaa koko yhteiskunnan oman itsevaltiaan tahtonsa alaiseksi.

Historiallinen traditsioni on synnyttänyt Ranskan maanviljelijäin keskuudessa sellaisen taikauskoisen käsityksen, että Napoleonin mies tulee palauttamaan heille kaikenlaisen hyvinvoinnin. Nyt sitten ilmes-tyy yksityinen, joka esiintyy sellaisena miehenä, siksi että hän, kuuliaisena "Napoleonin laeille", joka säättää, että "isyyden tutkiminen on kielletty", kantaa Napoleonin nimeä. ¹³⁾ Kaksikymmenvuotisen kulkurielämän ja sarjan seikkailuilveilyjä jälkeen tulee taru todeksi ja tämä mies Ranskan keisariksi. Veljenpojan perinnäisajatus muuttuu todellisuudeksi sentähden että se on samanlainen Ranskan kansakunnan lukuisimman luokan perinnäisajatuksen kanssa.

"Mutta entäs ne maanviljelijäin nousut yli puolen Ranskaa", saattaa joku sanoa, "armeijan toimeenpanemat maanviljelijäin jahdit ja maanviljelijäin joukottain vangitseminen ja karkottaminen?"

Ja todellakin, sitte Ludvig XIV:n ajan ei Ranskassa ole tapahtunut sellaista maanviljelijäin vainoa "kansaa villitsevän masinoimisen" takia.

Tässä on käsitettävä selvästi tämä: Bonaparten hallitus ei edusta vallankumouksel-

---

13) L. N. Bonaparten sanotaan olleen äpärälapsen.

lista, vaan taantumuksellista maanviljelijäluokkaa, se ei edusta maanviljelijää, joka ulottaa vaatimuksensa omien taloudellisten olosuhteittensa ulkopuolelle, oman pienen palstatilansa ulkopuolelle, vaan kernaammin sellaista, joka tahtoi hyväksyä nämä suhteet; se ei edusta sitä maalaisväestöä, joka, kiitos sen oleelliselle energialle, haluaa yhdessä kaupungin kanssa kukistaa vanhan järjestelmän, vaan sellaista maalaisväestöä, joka vanhaan järjestelmään sidottuna, koettaa etsiä itselleen ja palstatilalleen pelastusta ja suojelusta keisarikunnan hengestä; se ei edusta maanviljelijäin älyllisyyttä, vaan heidän taikauskoisuuttaan, ei heidän arvostelukykyään, vaan heidän ennakkoluulojaan, ei heidän tulevaisuuttaan, vaan heidän menneisyyttään, ei heidän nykyajan Cevennes'ään,¹⁴⁾ vaan heidän nykyajan Vendeetään.¹⁵⁾

Parlamentaarisen tasavallan kolmivuotinen ankara hallituskausi oli vapauttanut osan Ranskan maanviljelijästä napoleonilaisista harhoistaan ja, vaikkapa ainoastaan pintapuolisesti, vallankumouksellistuttanut sen. Porvaristo kuitenkin syöksi sen väkivalloin takasin joka kerta kun se pyrki liikehtimään. Parlamentarisen tasavallan alaisena taisteli

---

14) Cevennes oli maanviljelijäluokan lukuisimpain vallankumouksellisten nousujen näyttämö.

15) La Vendee oli maanviljelijäluokan jatkuvain taantumuksellisten nousujen näyttämönä Ranskan ensimmäisen vallankumouksen aikana,

Ranskan maanviljelijän nykyaikainen tietoisuus sen vanhaa traditsionillista käsitystä vastaan. Tämä tapahtui koulunopettajiston ja papiston välisessä jatkuvassa taistelussa; — porvaristo kuitenkin aina löi opettajat maahan. Ensimmäisen kerran yrittivät maanviljelijät esiintyä itsenäisesti hallituskysymyksessä; tämä esiintyy pormestarien ja poliisipäälliköiden välisessä pitkäaikaisessa taistelussa; — porvaristo poisti pormestarit. Ja lopuksi nousivat maanviljelijät parlamentarisen tasavallan aikana useilla paikkakunnilla vastustamaan omaa tuotettaan: armeijaa; — porvaristo rankaisi niitä siitä piiritystiloilla ja teloituksilla. Ja tämä oli se sama porvaristo, joka nyt huutaa "kansanjoukkojen typeryydestä" ja "villeistä joukoista", jotka sen väitteen mukaan pettivät sen Bonaparten hyväksi. Itse se vahvisti maanviljelijäin keisarimielisyyden; se piti yllä voimakkaasti niitä suhteita, jotka muodostivat synnyinpaikan tälle maanviljelijäuskonnolle. Todellakin on porvaristolla täysi syy pelätä kansanjoukkojen typeryyttä, niinkauan kun ne pysyvät konservatiiveina, ja niiden tietoisuutta — niinpian kun ne tulevat vallankumouksellisiksi.

"Vallankaappauksen" jälkeen tapahtuneissa kapinoissa asettui osa Ranskan maanviljelijöistä ase kädessä vastustamaan omaa, joulukuun 10 p:n, 1848, äänestystään. Koulu-

huone oli vuoden 1848 jälkeen terottanut heidän älyään. Mutta he olivat sitoneet itsensä historian alempaan mailmaan ja historia sitoi heidät sanaansa. Edelleen, enemmistö tästä kansanaineksesta oli vielä niin ennakkoluulojen vallassa, että se aivan "punasimmissakin" maakunnissa äänesti avoimesti Bonapartea. Kansalliskokous esti, kuten se luuli, tämän kansanosan kävelemästä; maanviljelijät katkasivat nyt ne kahleet, jotka kaupugit olivat asettaneet maakuntien tahdolle. Jopa ne muutamissa paikoissa antautuivat kannattamaan sellaista harhanäkyä, kuin "edustajakokous Napoleonin kanssa".

Senjälkeen kun ensimmäinen vallankumous oli muuttanut maaorjat vapaiksi omistajiksi, järjesti ja määräsi Napoleon ne suhteet, joiden alaisina he voivat häiriintymättä käyttää hyväkseen Ranskan maaperää, joka oli juuri langennut heidän käsiinsä ja tyydyttää nuorta omaisuudenhankkimishaluaan. Mutta se mikä nyt painaa ranskalaisen maanviljelijän alas, on juuri se sama maiden jakaminen; se oli se maiden palstotus, se omistusmuoto, jonka Napoleon oli liittänyt yhteen lujaksi kokonaisuudeksi. Nämä olivat ne aineelliset ehdot, jotka muuttivat Ranskan feodaali-talonpojat pien- tai palstatilallisiksi ja Napoleonin keisariksi. Kaksi sukupolvea on riittänyt tuottamaan sen välttämättömänä seurauksena: maanviljelyksen asteet-

taisen rappeutumisen ja maaviljelijäin rasi-
tuksien asteettaisen kasvamisen. "Napoleonilainen" omistusmuoto, joka yhdeksännen-
toista vuosisadan alussa muodosti Ranskan
maalaisväestön vapauttamisen ja rikastutta-
misen ehdon, on tämän saman vuosisadan ku-
luessa kehittynyt heidän orjuuttamisensa ja
köyhdyttämisensä laiksi. Juuri tämä laki on
nyt ensimmäinen niistä "napoleonilaisista ihan-
teista", joita toisen Bonaparten täytyy pitää
yllä. Jos hän edelleen omaa näiden maan-
viljelijäin kanssa sen harhakäsityksen, että
etsii heidän vararikkoisuutensa syytä, ei täs-
tä pikkutiloihin jakamisjärjestelmästä itses-
tään, vaan sen ulkopuolelta, toisarvoisten
seikkojen vaikutuksista, on hänen kokeilu-
jensa pakko särkyä kuin saippuakuplien uu-
denajan tuotantojärjestelmää vastaan.

Palstotusjärjestelmän taloudellinen kehi-
tys on kääntänyt ylösalaisin maanviljelijäin
suhteet yhteiskunnan toisiin luokkiin. Na-
poleonin aikana täydensi maiden jakaminen
pieniin tiluksiin maaseuduilla kaupunkien
vapaata kilpailua ja suurteollisuuden alku-
vaiheita. Maanviljelijäluokka oli kaikkialla
läsnäoleva protesti maaylimystä vastaan,
joka juuri oli kukistettu. Ne juuret, mitkä
maiden palstotus työnsi Ranskan maaperään,
veivät feodalismilta sen kaiken ravinnon.
Palstotusjärjestelmän rajapaalut muodosti-
vat porvariston luonnollisen varustuksen

vanhojen maaherrojen jokaista toimenpidettä vastaan. Mutta yhdeksännentoista vuosisadan kuluessa astui kaupunkilainen koronkiskuri feodaaliparonion saappaisiin ja niiden feodaalivelvollisuuksien tilalle, joita maasta oli ennen pitänyt suorittaa, tuli kiinnitysvelka; porvarillinen pääoma otti maata omistavan ylimystön paikan. Palstatilat ovat nykyisin ainoastaan verho, jonka suojassa kapitalistiluokka voi riistää voittoa ja korkoa viljelysmaista ja jättää maanviljelijän itse valvottavaksi sen, että hän pitää palkansa alhaisena. Ranskan maaperää rasittavat kiinnitysvelat pakottavat Ranskan maanviljelijäin maksamaan yhtä paljon korkoja kuin koko Britannian kansallisvelkojen vuosikorot ovat. Tässä kapitalismin aiheuttamassa orjuudessa, johon sen kehitys pakottaa sen vastustamattomalla voimalla, on palstotusjärjestelmä muuttanut Ranskan kansan suuren joukon erakoksi. Kuusitoista miljoonaa maanviljelijää (vaimot ja lapset siihen luettuna) asuu hökkeleissä, joissa suurimmalta osalta on ainoastaan yksi reikä ulos, joissakin kaksi ja kaikkein parhaissa kolme. Huoneelle ovat ikkunat samasta merkityksestä kuin viisi aistinta päälle. Porvarillinen yhteiskuntajärjestelmä, joka vuosisadan alussa asetti valtion tämän juuri suoritetun maanjakojärjestelmän vartijaksi ja joka höysti sitä seppeleillä, on muuttunut vam-

pyyriksi, joka imee kuiviin sen sydänveren ja sen aivoston ja heittää sen pääoman alke-
mistipataan. "Napoleonin laki" ei enää ole
mitään muuta kuin ulosmittaus-, pakkohuu-
tokaupa- ja lisääntyneiden verotuksien mää-
räys. Ranskan neljän miljoonan (lapset ja
muut siihen luettuna) varsinaisen köyhän,
kulkurin, rikksellisen ja prostitueeratun li-
säksi on vielä laskettava viisi miljoonaa
oliota, jotka elävät alituiseissa äärimmäisessä
puutteessa ja jotka joko kuljeksivat yksin-
omaan maaseuduilla tai ajelehtivat rääsyi-
neen ja lapsineen maaseuduilta kaupunki-
hin ja kaupungeista maaseuduille. Maan-
viljelijäin edut eivät enään ole, kuten Na-
poleonin aikana, sopusoinnussa vaan risti-
riidassa porvariston, s.o. pääoman etujen
kanssa. Maanviljelijät löytävät nyt luonnol-
liset liittolaisensa ja johtajansa kaupunki-
lais-proletariaatissa, jonka tehtävänä on
porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän kukis-
taminen. Mutta "voimakkaan ja rajattoman
hallituksen" — ja tämän on toinen niistä
"napoleonilaisista ihanteista", joita toisen
Napoleonin on pidettävä yllä — tehtävä on
väkivalloin puolustaa tätä varsin "materia-
listista" yhteiskuntajärjestelmää; "materia-
listinen järjestelmä", joka muodostaa tunnus-
lauseen Bonaparten julistuksissa maanvilje-
lijäin kapinayrityksiä vastaan.

Niiden kiinnitysten rinnalla, joita pääoma on asettanut näiden maanviljelijäin palstatilojen kannettavaksi, rasittaa niitä vielä verotus. Verotus on elämän lähteenä koko byrokratialle, armeijalle, papistolle ja hoville, lyhyesti sanoen, koko toimeenpane-
van hallinnollisen voiman koneistolle. Luja hallitus ja raskaat verot kuuluvat yhteen. Palstatilotukseen liittyvä omistusjärjestelmä muodostaa jo luonteeltaan perustuksen voimakkaalle byrokratialle; se luo samanlaisen olosuhde- ja ihmistason yli koko maan; siitä syystä tekee se mahdolliseksi samanlaisen suhtautumisen tähän samalla tasolla olevaan massaan korkealta keskustalta alaspäin; se tuhoaa ylimysmäisen luokittelun kansan syvien rivien ja hallituksen väliltä; ja loppujen lopuksi se luo tointa vaillaolevan liian kansanaineksen, joka ei löydä paikkaa itselleen maaseuduilla eikä kaupungeissa ja joka siitä syystä pyrkii saamaan yleisiä virkapaikkoja ikäänkuin kunniallisina almuina ja koettaa siis lisätä näiden virkapaikkojen lukua. Uusien markkina-alueiden kautta, jotka hän aukasi pistimillä ja koko mannermaan ryöstöllä palautti Napoleon maanviljelijäluokalle korkojen kanssa sen mitä siltä kiristettiin veroina. Siihen aikaan olivat nämä verot maanviljelijöille kiihottimena tuotantoon, mutta nyt ne päinvastoin riistävät hänen tuotannoltaan sen viimeisen-

kin kannatuksen ja kokonaan hävittävät hänen kykynsä taistella köyhyyttä vastaan. Suunnaton byrokratia, rikkaasti arvomerkeillä koristettu ja hyvin syötetty on se "napoleonilais-ihanne", joka etupäässä tyydyttää tämän toisen Napoleonin vaatimuksia. Miten muuten voisikaan olla laita, nähdessään että hänen on pakko luoda yhteiskunnan varsinaisten luokkien rinnalle keinotekoisen luokan, jolle hänen oman hallituksensa ylläpitäminen on pakosta veitsi- ja kahvelikysymys? Muuan hänen ensimmäisiä rahataloudellisia tehtäviään oli hallitusviranomaisten palkkojen korottaminen siihen missä ne olivat olleet ennen ja uusien tyhjän-toimittajavirkapaikkojen luominen.

Muuan toinen "napoleonilais-ihanne" on papiston valta hallituksen välikappaleena. Mutta samalla kun tämä vastasyntyetty palstatilallisuusluokka, sopusoinnussa yhteiskunnan kanssa, riippuvaisuudessaan luonnosta ja alistuvaisuudessaan vallan alle, joka suojeli sitä ylhäältäpäin, oli luonnollisesti uskonnollista, on velkojen murtama palstatilallisuusluokka päinvastoin joutuneena ristiiriitaan yhteiskunnan ja auktoriteetin kanssa ja ajautuneena oman kontunsa ahtaitten rajojen ulkopuolelle, yhtä luonnollisesti uskonnotonta. Taivas oli varsin sievä lahja heitettyinä kaupanpäälliseksi juuri voitetun soukan maakaistaleen mukaan, varsinkin koska

se hallitsi säävaiheitakin; mutta se muuttuu herjaukseksi heti kun se pakotetaan maanviljelijälle maapalstan asemasta. Silloin esiintyy pappi ainoastaan maallisen poliisin voideltuna verikoirana, — poliisin, joka niinikään on yksi "napoleonilais-ihanteita". Retki Roomaa vastaan tapahtuu ensikerralla Ranskassa, mutta päinvastaisessa tarkoituksessa kuin mitä M. de Montalembertilla oli.

"Napoleonilais-ihanteiden" lopullinen huipukohta on armeijan kaikkivaltaisuudessa. Armeija se oli palstatilallistenkin "kunnia-kysymys": heistä itsestään tehtiin isäntiä, jotka puolustivat ulkomailla juuri perustan saanutta omaisuuttaan, hankkivat kunniaa vastavallotetulle kansallisuudelleen ja ryöstivät ja vallankumouksellistuttivat mailmaa. Univormu oli heidän valtion pukunsa, sota heidän runollisuutensa, palstatila, mielikuvituksissa laajennettuna ja kokonaistutettuna, muodosti isänmaan ja isänmaallisuus tuli heille ihanteelliseksi omaisuudeksi. Mutta niinä vihollisina joita vastaan Ranskan maanviljelijän on nyt suojeltava omaisuuttaan, eivät ole nyt kasakat, vaan nimismiehet ja verovoudit. Palstatila ei enää sijaitse niin sanotussa isänmaassa, vaan ainoastaan kiinityskirjojen luettelossa. Armeija itsekään ei enää ole maanviljelijä-nuorison kukoistavin osa, vaan maanviljelijäluokan ryysyläis-

tön rämekukkanen. Se muodostuu "remblacanteista", sijaisista, aivan kuten toinen Bonaparte itsekin on ainoastaan Napoleonin "remblacantti", sijainen. Sen sankariteot suoritetaan nyt maanviljelijäjahdeissa ja poliisin palveluksessa; — ja kun hänen oman järjestelmänsä sisäiset ristiriidat ajavat "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämiehen ulos Ranskasta, ei tämä armeija, muutamien ryöstöretkien jälkeen, saavuta suinkaan voitonseppeleitä, vaan ankaria iskuja.

Selväähän on, että kaikki "napoleonilaisihanteet" olivat kehittymättömän ja nuoruuden-virkeän palstotusjärjestelmän ihanteita; nyt jälleläolevalle palstotusjärjestelmälle ovat ne mielettömyyksiä. Ne ovat sen kuolintaistelun harhanäkyjä, tyhjiksi fraaseiksi muuttuneita sanoja, kummituksiksi muuttuneita henkiä. Mutta tämä keisarikunnan jäljentäminen oli tarpeellinen, jotta Ranskan kansan laaja massa voitaisiin vapauttaa vanhojen tapojen painosta ja osottaa selvästi vastakohtaisuus hallituksen ja yhteiskunnan välillä. Yhdessä palstotusjärjestelmän edistyvän rappeutumisen kanssa särkyy myöskin sille rakennettu hallinnollinen rakennus. Uudenajan yhteiskunnan tarpeita vastaava keskittynyt hallitusjärjestelmä nousee ainoastaan militarisen ja byrokraattisen

hallituskoneiston raunioille, joka muodostettiin vastakohtaksi feodalismille.

Ranskan maanviljelijäluokan olosuhteet ratkasevat meille joulukuun 20 ja 21 p:n vaalien arvotuksen, joka johti toisen Bonaparten Siinain vuoren huipuille, ei saamaan vaan antamaan lakeja.

Porvaristolla ei todennäköisesti ollut muuta mahdollisuutta kuin valita Bonaparte. Kun puritaanit Constancen neuvostossa valettivat paavien synnillistä elämää ja vaativat parannuksia siveellisyysuhteissa, jyrisi kardinaali d'Ailly heille vasten naamaa: "Ainoastaan saatana omassa persoonassaan voi nyt pelastaa katoollisen kirkon ja te vaaditte enkeleitä." Samoin kirkui Ranskan porvaristo "vallankaappauksen" jälkeen: "Ainoastaan 'Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen' päämies voi nyt pelastaa porvarillisen yhteiskunnan; ainoastaan varkaus voi pelastaa omaisuuden, valapattoisuus uskonnon, äpäryys perheen ja epäjärjestys järjestyksen!"

Itsevaltaisena toimeenpanevana voimana täyttää Bonaparte tehtävänsä, varmistuttaa "porvarillisen järjestyksen". Mutta tämän porvarillisen järjestyksen voima on keski-luokassa. Hän itsekin tuntee itsensä keski-luokan edustajaksi ja antaa määräyksensä sen hengessä. Siitä huolimatta on hän jostain ainoastaan siksi, että hän on murtaanut

tämän luokan valtiollisen voiman ja päivittäin murtaa sen uudelleen. Siitä syystä tuntee hän itsensä keskiluokan valtiollisen ja kirjallisen voiman viholliseksi. Mutta suojelemalla sen aineellista voimaa, ravitsee hän uudelleen sen valtiollista voimaa. Tästä johdetaan, että asia on pidettävä elävänä, mutta seuraukset, missä hyvänsä niitä ilmenee, ovat lakastavat olemattomiin. Tämä toimenpide ei kuitenkaan käy päinsä ilman ettei toisinaan sattuisi pieniä erehdyksiä syiden ja seurausten suhteen, koska molemmat niistä keskinäisessä vuorovaikutuksessaan menettävät tuntomerkinsä. Siksi uusia säädöksiä, jotka hämmentävät erotiikkaa. Porvaristoa vastaan tuntee Bonaparte itsensä maanviljelijäin ja yleisen kansan edustajaksi, jonka on porvarillisessa yhteiskunnassa onnellistutettava yhteiskunnan alemmat luokat. Tämän saavuttamiseksi annetaan uusia säädöksiä, tarkoituksella käyttää hyväkseen "tosi-sosialisteja" ja heidän hallinnollista viisautta. Mutta ylitse kaiken tuntee Bonaparte itsensä "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämieheksi, ryysyköyhälistön edustajaksi, jolle hän itse, hänen lähin ympäristönsä, hänen hallituksensa ja samoin hänen armeijansa kuuluu ja joiden kaikkien tarkoituksena on olla hyvä itselleen ja vetää matkalippuja Kaliforniaan kansallisrahastosta. Ja tämän "Joulukuun 10:n päivän

Yhdistyksen" päällikkyytensä toteaa hän säädöksillä, ilman säädöksiä ja säädöksistä huolimatta.

Tämä hänen tarkotusperiltään niin vastakainen tehtävänsä selittää hänen hallituksessaan ilmenevät vastakkaisuudet ja sen sekaannusta aiheuttavan hapuroimisen, joka milloin yrittää voittaa, milloin nöyryyttää tämän ja tuon luokan ja lopettaa saattamalla itseään vastaan kaikki ne luokat, joiden todellinen asemansa epävakaisuus muodostaa erittäin huvittavan vastakohdan hallituksen itsevaltiaille ja ehdottomille toimenpiteille, jotka ovat läheisiä jäljennöksiä sedältä.

Teollisuus ja kauppa, s.o. keskiluokan liiketoiminta, pitäisi saatettaman kukoistukseen kuten ansarissa tämän "lujan hallituksen" alaisena. Useille rautatieyrityksille annetaan lainoja. Mutta bonapartistisen ryysyköyhälistön on saatava tilaisuus rikastuttaa itseään. Pörsseissä käyttävät asiantuntijat rautateille tehtyjä myönnytyksiä omiin tarkoituksiinsa, mutta rautateille ei tulekaan mitään pääomaa. Silloin sitoutuu pankki luovuttamaan varoja rautateiden osakkeita vastaan. Mutta pankkia itseäänkin pitäisi riistää; siksi on sitä lelliteltävä; se vapautetaan velvollisuudesta julaista viikottaisia raporttejaan. Sitä seuraa hallituksen ja pankin välillä tehty "leijona-sopimus". Kansa on asetettava työhön: suunnitellaan yleisiä

töitä, mutta yleiset työt kohottavat kansalle asetettuja veroja; alennetaan veroja, tekemällä hyökkäys kansallisia bondienomistajia vastaan, muuttamalla viiden prosentin korkoa kantavat Ranskan kansalliset velkakirjat neljän ja puolen prosentin velkakirjoiksi. Mutta keskiluokkaa on jälleen hyvitettävä: siinä tarkoituksessa korotetaan viini-vero kaksinkertaiseksi kansalle, joka juo sitä vähittäin ostaen, mutta alennetaan se puolella keskiluokalle, joka ostaa sitä tukku-kaupalla. Todelliset työväenjärjestöt hajotetaan, mutta tehdään lupauksia tulevista ihmisistä, jotka johtuvat järjestymisestä. Maanviljelijöitäkin on avustettava: perustetaan kiinnityslainapankkeja, joiden on edistettävä maanviljelijäin velka-asioita ja omaisuuden keskittymistä; mutta näitäkin pankkeja on jälleen käytettävä rahojen kiristämiseksi Orleansin kuningashuoneen pakkoluovuteltua pesältä; yksikään kapitalisti ei kuuntele sellaisia suunnitelmia, joista ei säädöksissä edes puhutakaan mitään; kiinnityslainapankit pysyvät pelkkänä säädöksenä, j.n.e., j.n.e.

Bonaparte haluaisi esiintyä kaikkien luokkien isällisenä hyväntekijänä, mutta hän ei voi antaa yhdellekään niistä mitään ottamatta sitä joltakin toiselta. Guisen herttuasta sanottiin Fronden päivinä, että hän oli Ranskan hyväntahtoisin mies, siksi että hän

oli muuttanut kaikki tiluksensa velkakirjoiksi itselleen pariisilaisiaan varten; samoin haluaisi Napoleon olla hyväntahtoisin ja muuttaa koko Ranskan omaisuuden ja työn omalle velkakirjalleen. Hän haluaisi varastaa koko Ranskan, voidakseen lahjottaa sen sitten Ranskalle, tai oikeammin voidakseen ostaa Ranskan sen omilla varoilla; — "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämiehenä on hänen ostettava kaikki mitä hän haluaa saada. Kaikki valtion laitokset, senaatti, valtioneuvosto, lainlaatijakunta, kunnialegiona, sotilasten kunniamerkit, yleiset kylpylaitokset, yleiset rakennukset, rautatiet, kansalliskaartin yleisesikunta, Orleansin kuringashuoneen pakkoluovutetut tilukset, — kaikki muutetaan osto- ja myyntilaitoksiksi. Jokainen armeijan virkapaikka ja koko hallituskoneisto tulee ostovoimaksi. Tärkein kaikista on kuitenkin tässä prosessissa, jonka kautta Ranska rosvotaan, jotta voidaan se lahjottaa takasin sille itselleen, se välityspalkkio, joka tätä siirtoa tehdessä varisee "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" päämiehen ja sen jäsenten käsiin. Se sanautkausi, jonka kreivitär L., de Morneyn haltijatar, lausui orleanististen tiluksien pakkoluovutuksen johdosta: "C'est le premier vol de l'aigle", ¹⁶⁾ soveltuu sellaisen kotkan jo-

16) "Se on kotkan ensimmäinen lento." Ranskalainen sana "vol" merkitsee varastamista yhtähyvin kuin lentoakin.

kaiseen lentoon, joka on enemmän varis kuin kotka. Hän ja seuralaisensa huutavat joka päivä itselleen kuten italialainen karthusiani munkki tarussa saiturille, joka näytellen laskeskeli tavaroitaan, joilla voisi elää monet tulevat vuodet: "Sinä laskeskelet omaisuuttasi, mutta sinun pitäisi pikemmin laskea jällellä-olevia elinvuosiasi." Ja jotta eivät he tekisi erehdyksiä vuosien suhteen, laskevat he minuttittain. Joukko miehiä, jonka parhaastakin voidaan sanoa ainoastaan se, ettei hän tiedä mistä hän on kotosin; — meluisa, levoton ja saaliinhimoinen kaiken mailman joukko, joka koristellussa virkapuvussaan matelelee kaikkialla samanlaisella ilveilyä muistuttavalla arvokkuudella kuin Soulonquen¹⁷⁾ keisarilliset arvohenkilöt tungskelevat hovissa ja ministeristössä ja ahdistelivat armeijan ja hallituksen johtajaa. Voi helposti luoda itselleen kuvan tästä "Joulukuun 10:n päivän Yhdistyksen" ylimmästä kerroksesta, kun ottaa huomioon, että sen moraalipappina on Veron Crevel¹⁸⁾ ja ajattelijana Granier de Cassagnac. Kun Guizot ministerinä ollessaan käytti palveluksessaan tätä Granie-

---

17) Soulonque oli Haitin lyhytikäisen neekeri-keisarikunnan neekeri-keisari.

18) Crevel on Balzac'in luonnekuvaus, kirjoitettu t:ri Veronin mukaan, joka oli "perustuslaillisen" sanomalehden omistaja, kuvaamaan rappeutunutta pariisilaista poroporvaria.

ria eräässä vähäpätöisessä lehdessä kuningasmielistä oppositsionia vastaan, ylisteli hän häntä lausunnoilla: "Hän on ilveilijäin kuningas." Oli erehdys johtaa mieleen valtionhoitajan tai Ludvig XV:nne päivät Ludvig Bonaparten hovin ja seurapiirin kautta: "Usein on Ranskalla ollut nais-hallitus, mutta ei vielä koskaan ostettujen miesten hallitusta", kuten de Girardin lausui.

Asemansa ristiriitaisten vaatimusten kiusaamana ja pakotettuna kuten silmänkääntäjä kiinnittämään alituisilla yllätyksillä kansan silmät itseensä Napoleonin sijaisena ja siksi joka päivä panemaan toimeen jonkunlaisen "vallankaappauksen" pienoiskoos-
sa, saattaa Bonaparte koko porvarillisen järjestelmän sekasorron valtaan; hän syyttää kaikkea mikä näytti syyttömältä vuoden 1848 vallankumouksen suhteen; hän saattaa yhden osan kansasta kärsimään kumouksen valitessa ja toisen osan kumousta haluavaksi; ja hän synnyttää anarkiaa järjestyksen nimessä, riistämällä koko hallituskoneistolta pyhyiden verhon, häväisemällä sitä ja saat-
tamalla sen tympäiseväksi ja naurettavaksi. Hän harjottelee Pariisissa Trierin pyhän vaa-

kunan seremonioita yhdessä napoleonilaisen keisari-manttelin seremoniain kanssa. Mutta kun keisarillinen mantteli on jäänyt pysyväisesti Ludvig Napoleonin harteille, silloin putoaa myöskin Napoleonin rautainen muistopatsas Vendome-patsaan yläpäästä.¹⁹⁾

---

19) Ennustus, joka muutamia vuosia myöhemmin, Bonaparten keisariksi kruunaamisen jälkeen, toteutui aivan kirjaimellisesti. Keisari Ludvig Napoleonin määräyksestä otettiin Napoleon Ensimmäisen sotilaskuva, joka alkuperäisesti koristi Vendome-patsaan huippua, alas ja sen tilalle asetettiin Napoleon Ensimmäinen keisarilliseen mantteliin puettuna.

Oikaisu

Sivulle 121 viimeisen kappaleen alkuun, toiselle riville, on pujahtanut sotkeva virhe. Bonapartesta sanotaan, että ei ollut "talonpojan orja". Tarkotus on sanoa, että hän ei ollut "tapojen orja".

Muita mahdollisia virheitä pyydetään lukijaa itseään hyväntahtoisesti oikaisemaan.

CT 7

15